

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

BİRİNCİ DAİRE

RANTSEV/KIBRIS VE RUSYA DAVASI

(Başvuru n° 25965/04)

KARAR
[Bölümler]

STRAZBURG

7 Ocak 2010

Bu karar kesindir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Rantsev/Kıbrıs ve Rusya davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Birinci Daire), aşağıdaki üyelerle heyet olarak toplanmış :

Christos Rozakis, *Başkan,*

Anatoly Kovler,

Elisabeth Steiner,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

George Nicolaou, *hakimler,*

ve Søren Nielsen, *Daire yazı işleri müdürü,*

Ve Daire olarak 10 Aralık 2009 tarihinde müzakkere yaptıktan sonra,

Yine bu tarihte (10 Aralık 2009) aşağıdaki kararı vermiştir :

USUL

1. Davanın temeli olan başvuru (n° 25965/04), Kıbrıs Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu'na karşı bir Rus vatandaşı olan Sayın Nikolai Mikhaïlovitch Rantsev (« başvuru ») tarafından 26 Mayıs 2004 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin (« Sözleşme ») 34. maddesi uyarınca yapılmıştır.

2. Adli yardımdan faydalanan başvuru, Ekaterinebourg'ta avukatlık yapan Av. L. Churkina tarafından temsil edilmiştir. Kıbrıs Hükümeti Kıbrıs Cumhuriyeti Genel Savcısı Sayın P. Clerides tarafından temsil edilmiştir. Rus Hükümeti ise kendi ajanı olan Sayın G. Matyushkin tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvurusunda başvuru aşağıdaki şikayetleri öne sürmüştür. Sözleşme'nin 2, 3, 4, 5 ve 8. maddelerine dayanarak başvuru, öncelikle kızının ölümü ile ilgili olaylar ile ilgili soruşturma eksikliğinden, ikinci olarak kızı hayatta iken Kıbrıs polisinin onun hayatını kurtarmadaki ihmalinden ve üçüncü olarak, Kıbrıs makamlarının kızına kötü muamele yapmaktan ve ölümünden sorumlu olanları cezalandırmak için gerekli tedbirleri almadığından şikayet etmektedir. Başvuru, 2. ve 4. madde altında, Rus makamlarını, kızının ölümü ve mağdur olduğu muhtemel insan ticareti ile ilgili herhangi bir soruşturma yapmaktan ve onu bu insan ticaretinden koruyacak tedbirleri almamasından dolayı eleştirmektedir. Son olarak başvuru, Sözleşme'nin 6. maddesi altında, Kıbrıs soruşturma prosedüründen ve kendisi için Kıbrıs yargısına ulaşmanın imkansızlığından şikayet etmektedir.

4. 19 Ekim 2007 tarihinde Mahkeme, Kıbrıs ve Rus Hükümetleri'nden soruşturma dosyasının tamamı ile her iki devlet arasında yapılan yazışmalarının kendisine iletilmesini istemiştir. Kıbrıs ve Rus Hükümetleri,

sırasıyla 17 Aralık 2007 ve 17 Mart 2008 tarihlerinde, birçok belge sunmuşlardır.

5. 20 Mayıs 2008 tarihinde Birinci Daire Başkanı, İçtüzüğü'nün 41. maddesine göre başvurunun öncelikli olarak incelenmesine karar vermiştir.

6. 27 Haziran 2008 tarihinde Daire Başkanı, başvurunun her iki Hükümete bildirilmesine karar vermiştir. Başkan ayrıca, Daire'nin kabuledilebilirlik ve esasa ilişkin incelemeyi aynı zamanda yapacağına karar vermiştir (29 § 3 madde).

7. Kıbrıs ve Rus Hükümetleri, sırasıyla 27 ve 28 Ekim 2008 tarihlerinde, kabuledilebilirlik ve esasa ilişkin beyanlarını sunmuşlardır. Ayrıca, Başkan'ın yazılı prosedüre müdahale taleplerini kabul ettiği ve merkezleri Londra'da bulunan Interights ve AIRE merkezi adlı iki organizasyon beyanlarını sunmuşlardır (Sözleşme'nin 36 § 1 maddesi ve İçtüzüğü'nün 44 § 2 maddesi).

8. 12 Aralık 2008 tarihinde Birinci Daire Başkanı başvurucuya, Mahkeme önünde temsil edilmesi için, adli yardım vermeyi kabul etmiştir.

9. 16 Aralık 2008 tarihinde başvuru, Hükümetin savunmalarına karşı beyanlarını ve adil tazmine ilişkin taleplerini sunmuştur.

10. Sonrasında Kıbrıs ve Rus Hükümetleri, başvuruçunun adil tazmine ilişkin taleplerine karşı beyanlarını sunmuşlardır.

11. 10 Nisan 2009 tarihli mektubunda Kıbrıs Hükümeti, Mahkeme'yi başvuruyu kayıttan düşürmeye davet etmiştir ve başvuru tarafı tarafından belirtilen sorunların çözümlendiğini gösteren bir deklarasyon metnini eklemiştir. 21 Mayıs 2009 tarihinde başvuru bu talep ile ilgili beyanlarını sunmuştur.

12. Başvuru bir duruşma yapılmasını istemiştir, ancak Mahkeme duruşma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

13. Rus vatandaşı olan başvuruçusu Nikolai Mikhaïlovitch Rantsev, 1938 yılında doğmuş ve Svetlogorsk'ta (Rusya) ikamet etmektedir. Başvuruçusu, 1980 yılında doğan ve aynı şekilde Rus vatandaşı olan Bayan Oxana Rantseva'nın babasıdır.

14. Taraflarca öne sürülen, belgelerden ve özellikle Kıbrıs polisi tarafından alınan tanık beyanlarından çıkan davanın olayları şu şekilde özetlenebilir.

A. Olayların gelişimi

15. 5 Mart 2001 tarihinde Oxana Rantseva Kıbrıs'a gelmiştir. 13 Şubat 2001 tarihinde, Limasol'daki bir kabarenin sahibi X.A. onun için bir « artist » vizesi ve kendi kabaresinde artist olarak çalışması için çalışma izni talebinde bulunmuştur (bkz., ayrıca, aşağıdaki paragraf 115). X.A. bu talebine Bayan Rantseva'nın pasaportunun bir fotokopisini, sağlık raporunu, iş sözleşmesinin bir fotokopisini (görünüşe bakılırsa, bu sözleşme Bayan Rantseva tarafından imzalanmamıştır) ve ajanslar [X.A.] tarafından imzalanan bir taahhüt eklemiştir. Bu taahhütteki ifadeler şu şekildedir (orijinali İngilizce) :

« Ben, altta ismi yazılı olan L/SSOL'dan [X.A.], Kıbrıs Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı önünde ve avukat veya avukatları tarafından temsil edilen bu Bakanlığa ödenmek üzere, 150 £ üzerinden taahhütte bulunuyorum.

Bu belge benim mührümü taşımaktadır.

On üç şubat ikibin bir,

Göçmen olarak anılacak olan Rusya kökenli Bayan Oxana Rantseva'nın, (bu ifade duruma göre vasisini, vekilini, mirasçılarını ve vasiyeti tenfiz edenleri kapsamaktadır) Kıbrıs'a girerken, kendisinin Kıbrıs'ta bu bildirim tarihinden itibaren beş yıl içinde herhangi bir yardıma ihtiyacı olmadığını ve Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bu göçmene yardım için (gerekliliği yukarıda belirtilen Bakanlık tarafından bağımsız bir şekilde belirlenecek) veya göçmenin bu tarihten itibaren beş yıl içinde Kıbrıs'tan ayrılması durumunda ortaya çıkacak masrafları Kıbrıs Cumhuriyeti'ne geri ödemeyi BU HALİHAZIR BİLDİRİMLE taahhüt ediyorum.

BU YAZILI TAAHHÜT, göçmenin kendisi veya ben, vasım, vekilim, mirasçılarım ve vasiyeti tenfiz edenlerin, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin göçmene yukarıda belirtilen yardım veya göçmenin Kıbrıs'tan ayrılması için ve bu ayrılmaya kadar, yaptığı masrafları Kıbrıs Cumhuriyeti'ne, ilk talebiyle, geri ödediği sürece, tamamen geçerli olur. »

16. Bayan Rantseva, 9 Mart 2001 tarihine kadar « ziyaretçi » geçici oturum kartını almıştır. Bayan Rantseva, X.A.'nin kabaresinde çalışan başka genç kızlarla bir apartman dairesinde kalmıştır. 12 Mart 2001 tarihinde, aynı yılın 8 Haziran tarihine kadar geçerli olmak üzere, X.A.'ya ait olan ve kardeşi tarafından işletilen kabarede artist sıfatıyla, kendisine bir çalışma izni verilmiştir. 16 Mart 2001 tarihinde Bayan Rantseva çalışmaya başlamıştır.

17. 19 Mart 2001 tarihinde, saat 11 civarlarında, kendisiyle kalan kadınlar M.A'ya, Bayan Rantseva'nın tüm eşyalarını alıp apartman dairesinden ayrıldığını söylemişlerdir. Bu kadınlar, Bayan Rantseva'nın Rusça bir not bıraktıklarını ve bu notta yorulduğunu ve Rusya'ya geri dönmek istediğini yazmıştır. Aynı gün, M.A. Limasol göçmenler bürosunu, Bayan Rantseva'nın kaldığı yeri ve işini terkettiği konusunda bilgilendirmiştir. Sonraki bir ifadede M.A., Bayan Rantseva'nın yerine

başka birini almayı istediğini ve onun yakalanarak Kıbrıs'tan sınırışı edilmesini istemiştir. Ancak, Bayan Rantseva'nın ismi polis tarafından aranan şahısların listesine eklenmemiştir.

B. 28 Mart 2001 tarihindeki olaylar

18. 28 Mart 2001 tarihinde, saat 4 civarlarında, bir başka bayan artist Rantseva'yı Limasol'daki bir başka diskotekte görmüştür ve M.A.'yı bu durumdan haberdar etmiştir. M.A. polisi aramış ve Bayan Rantseva'nın yakalanmasını istemiştir; sonrasında kabarenin bir güvenlik görevlisiyle birlikte söz konusu diskoteğe gitmiştir. Diskoteğe vardığı zaman M.A., bir diskotek görevlisi tarafından Bayan Rantseva'ya götürülmüştür. M.A. sonrasındaki bir ifadesinde şunları ifade etmiştir :

« [Bayan Rantseva] arabama bindiği zaman, hiç şikayet etmedi ve hiçbir reaksiyon göstermedi. Bayan Rantseva sarhoş görünüyordu ve ben ona sadece benimle gelmesini istedim. Sarhoş olduğu için konuşmadık. Bana tek kelime söylemedi. »

19. M.A., Bayan Rantseva'yı iki polisin nöbet tuttuğu Limasol Merkez Komiserliğine götürmüştür. M.A., Rantseva'nın Kıbrıs'a gelme şartlarını, kabaredeki işi ve 19 Mart 2001 tarihinde kaybolması ile ilgili kısa bir ifade vermiştir. Komiserliğe geldiklerinde onlarla ilgilenmekle görevli bir polisin ifadesine göre olayların gelişimi şu şekildedir :

« 28 Mart 2001 tarihinde, saat 4'ten biraz önce, [M.A.], [Bayan Rantseva'yı] *Titanic* isimli bir gece klübünde bulmuştur (...), onu komiserliğe getirmiştir ve Bayan Rantseva'nın kaçak olduğunu ve onu hücreye koymamız gerektiğini söylemiştir. Sonrasında gitmiştir. »

20. Polisler, pasaportlar servisinde çalışan bir memuru evinden aramışlardır ve ondan Bayan Rantseva'nın kaçak durumda olup olmadığını kontrol etmesini istemişlerdir. Söz konusu memur, kontrolleri yaptıktan sonra, Bayan Rantseva'nın isminin aranan şahısların listesinde bulunmadığını belirtmiştir. Memur, M.A. tarafından yapılan herhangi bir şikayete rastlamadığını ve her halükarda, şikayete konu şahısların durumunun on beş günden sonra kaçak olarak kabul edildiğini ifade etmiştir. Bu memur AIS'in (Polisin yabancılar ve göçmenler servisi) sorumlusunu aramıştır ve sorumlu şahıs kendisine, Bayan Rantseva'nın tutulmaması talimatını vererek ve Bayan Rantseva'dan sorumlu işverenin onu araması ve Limasol'daki AIS'in bürosuna aynı gün, daha detaylı bir soruşturma için getirmesi gerektiğini eklemiştir. Polisler M.A.'yı aramışlar ve gelip genç kadını almasını istemişlerdir. Polisin Bayan Rantseva'yı tutmayı reddetmesinden dolayı sıkışan M.A., gelip onu almamıştır. Polisler, M.A.'ya, gelmemesi durumunda, genç kadını bırakacakları talimatını aldıklarını söylemişlerdir. M.A. bu duruma kızmış ve polislerle amirleriyle konuşmak istediğini belirtmiştir. Polisler amirlerinin telefon numarasını ona vermişlerdir. Sonrasında, amir, polislerle M.A.'nın gelip Bayan Rantseva'yı

alacağını söylemiştir. Sonra alınan bir ifadede polisler, genç kadının sarhoş olmadığını ifade etmişlerdir. Servisteki polis şunları belirtmiştir :

« Bayan Rantseva bizimle kaldı (...). Kendine nakyaj yaptı ve sarhoş görünmemekteydi (...). Saat 5.20 civarlarında, [M.A.]'nin gelip onu aldığını öğrendim (...) ».

21. M.A.'nı ifadesine göre, Bayan Rantseva'yı komiserlikten aldığı zaman, onun pasaportunu ve polise ilk geldiği zaman verdiği tüm dökümanları da almıştır. Sonrasında Bayan Rantseva'yı kabarede işçi olarak çalışan M.P.'nin evinde bırakmıştır. M.P.'nin eşi olan D.P. ile, girişi beşinci katta olan birkaç katlı bir binadaki bir apartman dairesinde kalmaktadır. Her iki erkek Bayan Rantseva'yı üst kattaki bir odaya bırakmışlardır. M.A. kendi ifadesinde şunları ifade etmiştir :

« Bayan Rantseva sarhoş görünüyordu ve herhangi bir şey yapacak amacı olmadığı gibiydi. Onu götürdüğüm apartman dairesinden ayrılması için hiçbir şey yapmadım. »

22. M.A.'ya göre, M.P. ve eşi, yatmak için üst katta bulunan odalarına gitmişlerdir ve kendisi sonradan yattığı apartman dairesinin salonunda kalmıştır ; apartman dairesinden çıkmak için zorunlu olarak salondan geçmek gerekmektedir.

23. M.P., Limasol'daki « Zygos » kabaresindeki işinden saat 3.30 civarı ayrıldığını ve birşeyler içmek için « Titanic » diskoteğine gittiğini beyan etmiştir. Diskoteğe vardığında, kendisinin ve işverenin aradığı Rus kızının orada olduğunu öğrenmiştir. Sonradan, M. A., kabarenin bir güvenlik görevlisi ile birlikte gelmiş ve « Titanic » diskoteğinin çalışanlarına genç kızı girişe getirmelerini istemiştir. M.A., Bayan Rantseva ve güvenlik görevlisi, M.A.'nın arabasına binmişler ve gitmişlerdir. Saat 4.30 civarı M.P., kendi evine dönmüş ve yatmaya gitmiştir. Saat 6 civarı, eşi kendisini uyandırmış ve M.A.'nın orada Bayan Rantseva ile olduğunu ve göçmenler bürosunun açılmasına kadar orada kalacaklarını söylemiştir. M.P. sonradan tekrar yatmıştır.

24. D.P.'nin ilk ifadesine göre, saat 5.45 civarı M.A.'nın Bayan Rantseva'yı apartman dairesine getirmiştir. M.A. kocasıyla salonda konuşurken, D.P. onlara kahve yapmıştır. M.A. sonrasında D.P.'den, Bayan Rantseva'ya dinlenmesi için bir oda vermesini istemiştir. Bayan Rantseva sarhoş görünüyordu ve yiyecek ve içecek hiçbir şey almak istememiştir. D.P. ve eşi saat 6 civarı uyumaya gitmişlerdir ve M. A. salonda kalmıştır. Bu ifadeden sonra D.P., M.A.'nın Bayan Rantseva ile birlikte eve gelişi sırasında eşinin uyuduğunu belirterek ifadesini değiştirmiştir. Kendisinin dairenin kapısını açtığını ve M.A. ile kahve içtiğini söylemekten korktuğunu söylemiştir.

25. 28 Mart 2001 tarihinde saat 6.30 civarlarında Bayan Rantseva apartmanın bulunduğu caddede, kol çantası omuzunda olacak şekilde, ölü olarak bulunmuştur. Polis, genç kızın kaldığı evin üst katındaki odastyla

ulaşılabilecek küçük bir balkonun korkuluklarına bağlı, alttaki beşinci katın daha geniş balkonuna doğru sarkan bir yatak çarşaf bulmuştur.

26. M.A., saat 7’de, Bayan Rantseva’yı göçmenler bürosuna götürmek için uyandığını beyan etmiştir. D.P. ve M.P.’yı çağırmıştır ve D.P.’nin binanın altındaki caddede polislerin olduğunu duymuştur. Bayan Rantseva’nın olduğu odaya gitmişlerdir ama onu bulamamışlardır. Sonrasında, balkondan bakarken caddede bir ceset görmüşlerdir. M.A., söz konusu olan kişinin Bayan Rantseva olduğunu hemen farketmiştir.

27. D.P., Bayan Rantseva’nın odasında olmadığını ve onu aramak gerektiğini söyleyerek kapıyı çalan M.A. tarafından uyandırıldığını beyan etmiştir. D.P., Bayan Rantseva’yı evin her yerinde aradığını ve sonrasında odanın balkon kapısının açık olduğunu farketmiştir. Balkona gitmiş, yatak çarşafını bulmuş ve bunun Bayan Rantseva tarafından yapıldığını farketmiştir. Bir başka balkondan, caddede duran, beyaz bir çarşafı örtülü ve polislerle çevrili bir cesed görmüştür.

28. M.P., saat 7 civarı bir gürültüyle uyandığını ve eşinin şokta olduğunu beyan etmiştir. Eşi ona, Bayan Rantseva’nın balkondan düştüğünü söylemiştir. M.P., M.A. ile polislerin olduğu salona gitmiştir.

29. 28 Mart 2001 tarihli ifadesinde tanık G.A., 28 Mart 2001 tarihinde, yaklaşık olarak saat 6.30’da, M.P. ve D.P.’nin evlerinin bulunduğu binanın birinci katında bulunan balkonda sigara içerken, aşağıdaki olayların meydana geldiğini beyan etmiştir :

« Gölgeye benzer bir şeyin doğrudan doğruya gökyüzünden önüme düştüğünü gördüm. Hemen ardından, kırılan bir şeyin çıkardığı bir sese benzer bir gürültü duydum (...). Eşime, polisi çağırmasını istedim (...). Düşmeden önce hiçbir şey duymadım ve hemen ardından bir ses duymadım. Kız düşme anında bağırmadı. Sanki iradesi yerinde değilmiş gibi düştü (...). (Binanın beşinci katında) kavga olsaydı bile, ben duyamazdım. »

C. Kıbrıs’taki soruşturma ve kovuşturma

30. Kıbrıs Hükümeti Mahkeme’yi, soruşturma dosyasının aslının Kıbrıs kurallarına göre imha edildiği konusunda bilgilendirmiştir. Bu kurallara göre, ölümün cezai olarak hiçkimseye atfedilemediği sonucuna varılan dosyalardaki tüm kayıtlar beş yıllık süreden sonra imha edilmektedir. Kıbrıs Hükümeti, notlar dışında tüm belgeleri içeren dosyanın bir kopyasını sunmuştur.

31. Dosya, soruşturma ile sorumlu bir memurun raporunu içermektedir ; bu memur olay yerinde bulunan bulgulara ve kriminilistik analizlere dayanan olayların sunuşunu yapmış ve 17 tanığın ismini belirtmiştir : M.A., M.P., D.P., G.A., Limasol Komiserliğinde çalışan iki polis memuru, Bayan Rantseva’nın düşüşünden sonra olay yerine gelen sekiz polis memuru ve kan ve idrar tahlilinin analizini yapan adli tıp uzmanı ile laboratuvar teknisyeni.

32. Rapora göre, G.A.'nın eşinin telefonundan birkaç dakika sonra, saat 6.30 civarlarında polis olay yerine varmıştır. Polisler saat 6.40'ta olay mahalini çevrelemişler ve Bayan Rantseva'nın düşüş nedenini araştırmaya başlamışlardır. Olay yerinin, özellikle de genç kızın kaldığı odanın ve balkonun fotoğraflarını çekmişlerdir. Adli tıp uzmanı saat 9.30'da olay yerine gelmiştir ve ölümü tespit etmiştir. İlk kriminalistik inceleme olay yerinde yapılmıştır.

33. Aynı gün polis M.A., M.P., D.P. ve G.A.'yı sorgulamıştır. M.A. ve Bayan Rantseva'yı genç kızın ölümünden hemen önce Limasol Komiserliğinde gören iki polis memuru ve pasaportlar servisinde çalışan memur da sorgulanmıştır (ifadelerinin ilgili bölümleri ve özetleri yukarıdaki paragraflar 17 à 29 arasında bulunmaktadır). Soruşturma dosyasında soruşturmayı yürüten polis memurunun ifadesi dahil olmak üzere düşmenin meydana geldiği olay yerinde bulunan sekiz polis memurunun ifadesi de bulunmaktadır. Dosyada, Bayan Rantseva'nın kabarede çalışan diğer çalışanların ve kısa bir şekilde bir evi paylaştığı kadınların ifadesinin alınıp alınmadığı konusunda herhangi bir belirti bulunmamaktadır.

34. 28 Mart 2001 tarihli ifadesini verirken M.A., polise Bayan Rantseva'nın passaportunu ve diğer dökümanlarını vermiştir. İfadesini imzaladıktan sonra M.A., Bayan Rantseva'nın 19 Mart 2001 tarihinde evden kaçtığında beraberinde passaportunu ve ilgili dökümanları aldığını belirtmiştir.

35. 29 Mart 2001 tarihinde Kıbrıs makamlarının talebi üzerine bir otopsi yapılmıştır. Otopsiye göre, mağdurun vucudu ve iç organları üzerinde birçok lezyon bulunmaktadır. Bu lezyonlar düşmeye bağlıdır ve ölüm nedeni düşmedir. Başvurucunun bu otopsi sonuçlarıyla ilgili olarak bilgilendirilip bilgilendirilmediğini bilmemekteyiz. Başvurucu otopsi raporunun bir fotokopisini almadığını beyan etmiştir ve sonraki soruşturmanın sonuçları kısmında kısaca özetlenen bu otopsi raporundan başvurucunun bilgilendirilip bilgilendirilmediğini bilmemekteyiz.

36. 5 Ağustos 2001 tarihinde başvuru Limasol'daki Komiserliğe bir avukatıyla gitmiş ve Bayan Rantseva ve 28 Mart 2001 tarihinde M.A.'yı kabul eden iki polis memuru ile görüşmüştür. Soruşturmaya dahil olmak istediğini söylemiştir. 8 Temmuz 2002 tarihli bir polisin ileri bir tarihteki beyanına göre, polisler başvurucuya, avukatının Limasol Bölge Mahkemesi önünde yapılacak soruşturma duruşmasına çağrılacağını belirtmiştir.

37. 10 Ekim 2001 tarihinde başvuru, bir nüshasını da Kıbrıs Cumhuriyeti Genel Savcılığı'na, Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki Rusya Büyükelçiliği'ne gönderdiği bir dilekçeyle, Limasol Bölge Mahkemesi'ne başvurarak, soruşturma duruşmasından önce dosyadaki tüm bilgilere ulaşma, duruşmada hazır bulunma ve duruşmanın yapılacağı tarihten kendisinin haberdar edilmesi hakkında faydalanmak istediğini belirtmiştir. Başvurucu aynı zamanda, yeri geldiğinde Bölge Mahkemesi'ne ek belgeler sunmak istediğini ifade etmiştir. Bu taleplerini 8 Ekim 2001 tarihli

Tcheliabinsk Bölge Savcılığı'nın adli işbirliği talebine dayanmıştır (aşağıdaki paragraf 48).

38. Duruşma tarihi 30 Ekim 2001 olarak belirlenmiştir ve 8 Temmuz 2002 tarihli polis ifadesinde (yukarıdaki paragraf 36), başvurunun avukatı hemen duruşma gününden haberdar edilmiştir. Ancak ne avukatı nede başvuru Bölge Mahkemesi'nde hazır bulunmamışlardır. Duruşma tarihi 11 Aralık 2001 olarak belirlenmiştir ve Mahkeme, başvurunun bu duruşma gününden bilgilendirilmesi için Rusya Büyükelçiliği'ne durumun bildirilmesine karar vermiştir.

39. 20 Ekim 2001 tarihli ve 31 Ekim 2001 tarihinde Limasol Bölge Mahkemesi'ne gönderilen bir fax yazısında başvuru, soruşturma duruşmasının yapılması ile ilgili bilgilerin yeni adresine gönderilmesini talep etmiştir. Başvuru bu belgenin bir nüshasını Kıbrıs Cumhuriyeti genel savcılığına, Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki Rusya Büyükelçiliği'ndeki ilgili servislere göndermiştir.

40. 11 Aralık 2001 tarihinde başvuru, Bölge Mahkemesi'nde hazır bulunmamıştır ve duruşma 27 Aralık 2001 tarihine ertelenmiştir.

41. 27 Aralık 2001 tarihinde, Limasol Bölge Mahkemesi önünde duruşma başvurunun yokluğunda yapılmıştır. Mahkeme'nin aynı gün verdiği kararın ilgili bölümleri şu şekildedir :

« [28 Mart 2001] tarihinde, saat 6.30 civarlarında, belirsiz şartlarda mağdur yukarıda belirtilen apartman dairesinden kaçmaya kalkarken kendini boşluğa atmış ve düşerken kendini öldürmüştür (...).

Benim kararım Bayan Oxana Rantseva'nın 28 Mart 2001 tarihinde görünüşe bakılırsa kaza ile, kaldığı apartman (*επιλοχενείτο*) dairesinden kaçmaya çalışırken öldüğüdür .

Bu ölümden bir başkasının sorumluluğu olduğunu gösteren herhangi bir bulgu bana sunulmamıştır ».

D. Kıbrıs'taki ve Rusya'daki sonraki soruşturma

42. 8 Nisan 2001 tarihinde Bayan Rantseva'nın cenazesi Rusya'ya gönderilmiştir.

43. 9 Nisan 2001 tarihinde başvuru, Tcheliabinsk tıbbi inceleme servisinden (« Tcheliabinsk servisi »), ceset üzerinde bir otopsi yapılmasını istemiştir. Başvuru aynı zamanda, federal güvenlik servisinden ve Rusya Federasyonu Genel Savcılığı'ndan kızının Kıbrıs'ta ölümü üzerine soruşturma açılmasını istemiştir. 10 Mayıs 2001 tarihinde Tcheliabinsk servisi otopsi raporunu vermiştir.

44. Rapor özellikle aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur :

« Travma, yüksek bir yerden, yani birçok kattan, düşme ile oluşmuştur. Mağdurda açık kafatası travması ve yüzdeki kemiklerin kırılması dahil olmak üzere birçok bedensel travma bulunmaktadır ; beyin kubbesi civarında ve alın boşluğunda beyin

zarında yırtıklar ; beyin kanaması ve yumuşak dokuda kanamalar ; birçok kontüzyon, kontüzyonlar ve deri üstünde geniş halde çizikler ; kafanın açık bir şekilde önden arkaya deformasyonu ; torasik organlardaki lezyonlarla birlikte künt travması (...); akciğerlerde sırt tarafına doğru kontüzyon ; göğüs bölgesinde omurga kırılması ve kemik iliğinin tamamen akması ve yer enlemesine ve boylamasına bir şekilde değiştirmesi (...) bulunmaktadır.

Kandaki alkol oranı orta derece : kandaki etil alkol (1,8%) ve idrardaki alkol (-2,5%). »

45. Raporun vardığı sonuçlar özellikle şunlardır :

« Yaraların, yırtıkların, çatlakların ve kanamalı yerlerin rengi, görünüşü ve etkilenmiş dokulardaki yaraların aynı türdeki morfolojik değişiklikleri, hiç tereddütsüz travmaların mağdur, ölümden kısa bir süre önce, hayatta iken olduğunu ve ve bunların birbiri ardına kısa süreler içinde meydana geldiğini göstermektedir

Bayan Rantseva'nın cesedinin adli tıp incelemesinden, silahların veya ateşli silahların veya kesici aletlerin veya fiziksel ve kimyasal reaktiflerin etkisinin veya diğer doğal faktörlerin kullanımına bağlı şiddet fiillerinden doğan herhangi lezyonun varlığı tespit edilmemiştir. (...) Kanın, idaraların ve iç organların kimyasal incelenmesinden, uyuşturucu, toksik veya güçlü bir maddeye rastlanılmamıştır. Bu unsurlar, Bayan Rantseva'nın ölümünün ateşli silahtan, metalik objelerden, fizik, kimyasal veya doğal faktörlerden, zehirlenmeden veya bir organ veya vücut sistemindeki bir hastalıktan oluşma ihtimalini saf dışı bırakmaya imkan vermektedir. (...)

Lezyonların yerleri, bunların morfolojik özellikleri ve morfolojik ve histolojik analiz sırasında bulunan bazı farklılıklar ile etkilenen dokuların yanıtı gözönüne aldığımızda, bu olayda cesette yüksek bir yerden düşmeye bağlı olarak oluşan travmalar olduğunu, bu düşmenin iki etap halinde gerçekleştiğini, cesedin muhtemel zıplamasıyla yer ile ilk temas sırt tarafından meydana geldiğini ve ikinci temas cesedin ön tarafından, özellikle yüz üzerinden, yere çarpmasının oluşturduğu sıkışmadan meydana gelen kafanın bariz bir şekilde deforme olmasıyla meydana geldiğini düşünmekteyiz. (...)

Kimyasal analiz, kanda ve idrarlarda sırasıyla % 1,8 ve % 2,5 etil alkolün varlığını göstermektedir; bu rakamlar muhtemel olarak mağdurun hayattayken orta derecede alkollü olmasında denk düşmektedir; bu durum klinik olarak önemli bir duygusal ve ruhsal, zaman ve yer belirlemede bir istikrarsızlık olarak nitelendirilebilir. »

46. 9 Ağustos 2001 tarihinde, Kıbrıs'taki Rusya Büyükelçiliği, Limasol Merkez Komiserliğindeki başkomiserden, Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili soruşturma dosyasının bir örneğinin kendisine iletmesini istemiştir.

47. 13 Eylül 2001 tarihinde başvuru, Tcheliabinsk Bölge Savcılığı'ndan kendisi adına, kızının Kıbrıs toprakları üzerinde ölümü ile ilgili olarak ek soruşturma yapılması için Kıbrıs savcılığından bedava adli yardım ve dava harçlarından muaf tutulması talebinde bulunmasını istemiştir.

48. 11 Aralık 2001 tarihinde Rusya Federasyonu Genel Savcı Yardımcısı, Kıbrıs Cumhuriyeti Adalet Bakanını, Tcheliabinsk Bölge Savcılığı'nın, özellikle adli tıp analizi dahil olmak üzere, Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili olarak soruşturma yaptığı konusunda

bilgilendirmiştir. Savcı Yardımcısı aynı zamanda, Ceza İşlerinde Adli İşbirliği Avrupa Sözleşmesi'ne (« Adli İşbirliği Sözleşmesi », aşağıdaki paragraflar 175 ve 178 arası) ve SSCB ile Kıbrıs Cumhuriyeti arasındaki 1984 tarihli Hukuk ve Ceza İşlerinde Adli İşbirliği Antlaşması'na (« Adli İşbirliği Antlaşması », aşağıdaki paragraflar 179 ve 185 arası) dayanan 8 Ekim 2001 tarihli adli işbirliği talebini de kendisine ulaştırmıştır. Bu talebin amacı, Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili tüm durumları ortaya koymak ve sorumluların Kıbrıs mahkemeleri önüne çıkarılmasını sağlamaktır. Rus makamlarının olaylar ile ilgili vardıkları sonuçlar da bu talebe iliştilmiştir, ama makamların bu sonuçlara nasıl vardıklarını, bağımsız bir soruşturma yürütüp yürütmediklerini ve eğer yürütmüşlerse, hangi tip soruşturma yürüttüklerini bilmemekteyiz.

49. Bu sonuçların önemli bölümleri şu şekildedir :

« Polisler Bayan Rantseva'yı yakalamayı reddetmişlerdir çünkü Kıbrıs toprakları üzerinde çalışmadan 14 gün boyunca, yani 2 Nisan 2001 tarihine kadar kalma hakkı vardı. Sayın [M.A.] onlardan, Bayan Rantseva'yı sabaha kadar hücrede tutmalarını istemiştir, ancak polisler bunu reddetmişlerdir çünkü Bayan Rantseva ayık görünmektedir, düzgün hareket etmektedir, sakindir ve kendine makyaj yapmaktadır. 28 Mart 2001 günü saat 5.30 da, kendisine eşlik eden biriyle birlikte M.A., Bayan Rantseva'yı polis merkezinden alıp [D.P.]'nin evine götürmüştür, orada [onlar] yemek yemişlerdir ve sonrasında, saat 6.30 da M.A., onu binanın 7. katındaki bir odaya kapatmıştır. »

50. Bu talep, mağdurun düşüşünün iki etapta gerçekleştiğini, öncelikle genç kızın yere sırt üstü ve sonrasında da yüzüstü düştüğünü belirten adli tıp servisi uzmanlarının raporundan bahsetmektedir. Bu raporun, ölümün yüzüstü düşmeden kaynaklandığını belirten Kıbrıs kriminalistik analizlerinin sonuçları ile çelişkili olduğu belirtilmiştir. Aşağıdaki hipotez öne sürülmüştür :

« Düşme sırasında mağdurun korkudan çığlık attığını düşünebiliriz. Ancak soruşturmanın unsurları tersini belirtmektedir çünkü söz konusu apartman dairesinin aynı hizasında balkonlu olan 2. kattaki bir apartman sakini, sessiz bir bedenin asfalta düştüğünü gördüğünü beyan etmiştir (...) ».

51. Varılan sonuç şu şekildedir :

« Soruşturmacı tarafından Sayın Rantsev'e sunulan rapora göre, soruşturmanın sonucu, Bayan Rantseva'nın ölümünün belirsiz ve ispatlanmamış durumlarda meydana gelmiştir ve bu durum ek bir soruşturmayı gerekli kılmaktadır. »

52. Dolayısıyla, Tcheliabinsk Bölge Savcılığı, Adli İşbirliği Antlaşmasına dayanarak, ilk olarak, ölümün nedenini belirlemek ve dosyadaki tüm çelişkileri gidermek için Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili olaylar üzerine ek bir soruşturma yapılmasını ; ikinci olarak, ölüm olayıyla ilgili bilgisi olanların tespit edilip bunların sorgulanmasını ; üçüncü olarak, olaya taraf olanların davranışlarının incelenmesi ve gerektiğinde, M.A. dahil, sorumlular hakkında cinayet, adam kaldırma ve/veya keyfi olarak hürriyetten mahrumiyet suçlarından dolayı cezai soruşturma açılmasını ;

dördüncü olarak, başvurunun soruşturmada haberdar edilmesini ve Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili olarak kesin bir şekilde yetkili makamlar tarafından verilen kararların bir örneğinin Rus makamlarına iletilmesini ; ve son olarak, başvurunun bedava adli yardımdan ve dava harçlarından muaf tutulmasını istemiştir.

53. 27 Aralık 2001 tarihinde Rusya Federasyonu, Kıbrıs Adalet Bakanlığına mektup göndererek, başvuru adına, Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili cezai soruşturma açılmasını, başvurunun mağdur sıfatıyla prosedüre katılmasının sağlanmasını ve bedava adli yardımdan faydalandırılmasını istemiştir.

54. 16 Nisan 2002 tarihinde Kıbrıs'taki Rusya Büyükelçiliği, 11 ve 27 Aralık 2001 tarihli Adli İşbirliği Antlaşması'na dayanan Rusya Federasyonu Genel Savcılığı'nın Bayan Rantseva'nın ölümü konusunda adli işbirliği taleplerini, Kıbrıs Adalet ve Kamu Güvenliği Bakanlığı'na iletmıştır.

55. 25 Nisan 2002 tarihinde Rusya Federasyonu Genel Savcılığı, Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili soruşturma açılması istemini tekrar etmiştir ve dosyaya ek deliller sunabilmesi için başvurunun mağdur sıfatıyla prosedüre katılmasının sağlanması ve adli yardım talebinin kabulü istemini yeniden iletmıştır. Savcılık Kıbrıs Hükümeti'nden, bu konuda verilecek tüm kararlardan kendisinin haberdar edilmesi ricasında bulunmuştur.

56. 25 Kasım 2002 tarihinde başvuru, Rus makamlarından kızının ölümüyle ilgili olarak kendisine mağdur sıfatının tanınmasını istemiştir ve Rusya Federasyonu Genel Savcılığı'nın Kıbrıs Adalet Bakanlığı'na ilettiği olduğu adli yardım talebini yenilemiştir.

57. Kıbrıs Adalet Bakanlığı'na yazılan 27 Aralık 2002 tarihli mektupta Rusya Federasyonu Genel Savcılığı, Adli İşbirliği Antlaşması'na ve Sözleşmesi'ne uygun olarak daha önce iletilen başvurunun kızının ölümüyle ilgili cezai bir soruşturma açılması ve adli yardım talebine dayanarak, kendisine hiçbir bilginin verilmediğini ve Kıbrıs makamlarından bu konuda bir cevap vermelerini istemiştir.

58. 13 Ocak 2003 tarihinde Rusya Büyükelçiliği, Kıbrıs Dışişleri Bakanlığı'na bir mektup yazarak, Bayan Rantseva'nın ölümüyle ilgili kendisinin adli işbirliği talebine en makul sürede cevap vermesi ricasında bulunmuştur.

59. 17 ve 31 Ocak 2003 tarihli mektuplarla Rusya Federasyonu Genel Savcılığı, adli işbirliği taleplerini yenilemiştir ve Kıbrıs makamlarının bu konuda cevap vermediklerini belirtmiştir.

60. 4 Mart 2003 tarihli mektupla ve buna ekli polis şefinin mektubu ile başvurunun Ağustos 2001 tarihinde Limasol Komiserliğine yaptığı ziyareti içeren 8 Temmuz 2002 tarihli polis raporuyla Kıbrıs Adalet Bakanlığı, Rusya Federasyonu Genel Savcılığı'nı, Kıbrıs polisinin kendisinin talebine usulüne uygun bir şekilde cevap verdiği konusunda bilgilendirmiştir.

61. 19 Mayıs 2003 tarihinde Rusya Büyükelçiliği, Kıbrıs Dışışleri Bakanlığı'na bir mektup yazarak, Bayan Rantseva'nın ölümüyle ilgili kendisinin adli işbirliği talebine en makul sürede cevap vermesi ricasında bulunmuştur.

62. 5 Haziran 2003 tarihinde Rusya Federasyonu Genel Savcılığı, Adli İşbirliği Antlaşması'na dayanarak yeni bir talepte bulunmuştur. Savcılık, Kıbrıs makamlarından, 27 Aralık 2001 tarihli karar yetersiz olduğundan, Bayan Rantseva'nın ölümüyle ilgili olarak ek soruşturma açılmasını istemiştir. Savcılık özellikle, ölümle ilgili olayların muğlaklığına ve mağdurun düşme sırasında apartman dairesinden kaçmaya teşebbüs etmesinin kabul edilmesine rağmen, bu kararın tanıkların çelişkili beyanlarını dikkate almadığını ve Kıbrıs makamlarının talebiyle yapılan otopsi sonuçlarını içermediğini belirtmiştir.

63. 8 Temmuz 2003 tarihinde Rusya Büyükelçiliği, Kıbrıs Dışışleri Bakanlığı'na bir mektup yazarak, daha önceki taleplerine acil olarak cevap verilmesi ricasında bulunmuştur.

64. 4 Aralık 2003 tarihinde Rusya Federasyonu İnsan Hakları Komiserliği, Kıbrıs Cumhuriyeti Medyatörüne (Omdudsman), Kıbrıs makamlarının cevap vermemesine ilişkin başvurusunun bir şikayetini iletmıştır.

65. 17 Aralık 2003 tarihinde Rus makamlarının talebine verilen cevapta (yukarıdaki paragraf 52), Kıbrıs Adalet Bakanlığı, 17 Kasım 2003 tarihli Kıbrıs polisinin hazırlamış olduğu yeni bir raporu sunmuştur. 28 Mart 2001 tarihindeki olaya sahne olan bir polis memuru tarafından hazırlanan bu rapor, Rus makamları tarafından sorulan sorulara kısa cevaplar içermektedir. Rapor, tanıkların dinlendiğini ve onların ifadelerinin alındığını tekrar etmiş ve soruşturma esnasında tüm delillerin dikkate alındığının altını çizmiştir. Rapor devamında şunları belirtmektedir :

« 28 Mart 2001 tarihinde, saat 6.30 civarı, mağdur balkon kapısından geçerek balkona çıkmıştır ve balkondan korkuluklara bağladığı yatak çarşafıyla inmeye çalışmıştır. Kendi kol çantasını sırtına almıştır. Aşağıdaki kata varıp kaçmak için aliminyum olan balkonun korkuluklarına bağlanmıştır. Belirlenmeyen bir nedenle caddeye düşmüştür. Düşüşü ölümcüldü. »

66. Rapora göre, 19 mart 2001 tarihinde Bayan Rantseva'nın neden evden ayrıldığını bilmemekteyiz, ama soruşturma aşağıdaki sonuca varmaya imkan vermektedir :

« (...) mağdur Kıbrıs'tan sınırdışı edilmek istemiyordu ve kaldığı yerin girişinde işvereni durduğu için, mağdur balkondan çıkma riskini almıştır, bunun sonucu olarak düşmüştür ve olay yerinde hayatını kaybetmiştir. »

67. Rapor ayrıca, Kıbrıs'taki otopsiye karşı yapılan eleştirilerin, Kıbrıs makamlarının kriminalistik analizlerinin ve Rus makamlarının kriminalistik analizlerinin otopsi yapan doktora iletildiğini ve bu doktorun kendisinin vardığı sonuçların yeterli olduğunu ve ek bilgi alınmasının gerekli olmadığını ifade ettiğini belirtmektedir. Rapor son olarak, soruşturmaya

göre Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili olarak üçüncü kişilerin cezai sorumluluğunun olmadığını tekrar etmektedir.

68. 17 Ağustos 2005 tarihli mektupla Kıbrıs'taki Rusya Büyükelçiliği, dava ile ilgili 14 Ekim 2005 tarihinde yapılması düşünülen duruşma ile ilgili ek bilgi talebinde bulunmuştur ve başvuru için adli yardım talebini yenilemiştir. 21 Eylül 2005 tarihli fax yazısı ile Kıbrıs Adalet Bakanlığı, Limasol Bölge Mahkemesi'nin davada 14 Ekim 2005 tarihli duruşmayla ilgili herhangi bir kayıt bulunmadığını belirterek, Rus makamlarından bu konuda daha detaylı açıklamalarda bulunmalarını istemiştir.

69. 28 Ekim 2005 tarihinde başvuru, Rus makamlarından Limasol'daki kabarede Bayan Rantseva ile çalışan ve Rusya'ya dönen iki genç kızın ifadelerinin alınmasını istemiştir ve bu ifadelerin cinsel sömürü olduğunu ispatlayacağını belirtmiştir. Başvuru bu talebini 11 Kasım 2005 tarihinde yenilemiştir. Rus makamları, bu şahısların ifadelerinin ancak Kıbrıs makamlarının istemi üzerine alınabileceği şeklinde cevap vermiştir.

70. 22 Aralık 2005 tarihli mektupla Rusya Federasyonu Genel Savcılığı, Kıbrıs Adalet Bakanlığı'ndan, Bayan Rantseva'nın ölümüyle ilgili olarak yapılan yeni soruşturmadaki bilgiler ve Kıbrıs yargı organlarının kararlarına itiraz etmek için öngörülen prosedür ile ilgili olarak kendisinin bilgilendirilmesini istemiştir. Rus makamlarının elinde bulunan bilgilere göre, 14 Ekim 2005 tarihindeki duruşmanın Bayan Rantseva ile kabarede çalışan Rus vatandaşlarının ifadesinin alınamamasından dolayı ertelendiğini belirten Savcılık, yeni deliller elde etmek için gerekli olan tüm hukuki yardımı Kıbrıs'a sunma konusunda taahhütte bulunmuştur.

71. Başvurucuya göre, Kıbrıs Cumhuriyeti Genel Savcısı, kendi avukatına Ocak 2006 tarihinde, bir suç fiilinin ortaya çıkmasını sağlayan yeni deliller elde etmesi durumunda, soruşturmayı açma yetkisinin olduğunu belirtmiştir.

72. 26 Ocak 2006 tarihinde Rusya Büyükelçiliği, Kıbrıs Adalet Bakanlığı'ndan, 14 Ekim 2005 tarihinde ertelenen duruşma ile ilgili olarak kendisine ayrıntılı bilgi verilmesini rica etmiştir. 30 Ocak 2005 tarihli fax yazısı ile Adalet Bakanlığı, ne Limasol Bölge Mahkemesi'nde ne de Kıbrıs Yüksek Mahkemesi'nden böyle bir duruşmanın olduğunu gösteren herhangi bir verinin olmadığını teyid etmiş ve bu duruşma ile ilgili olarak detaylı bilgiler istemiştir.

73. 11 Nisan 2006 tarihinde Rusya Federasyonu Genel Savcılığı, Kıbrıs Adalet Bakanlığı'ndan, ertelenen duruşma ile ilgili olarak kendisine detaylı bilgi verilmesini istemiştir ve Kıbrıs'taki istinaf prosedürü ile ilgili olan talebini yenilemiştir.

74. 14 Nisan 2006 tarihli mektupla Kıbrıs Cumhuriyeti Genel Savcısı, Rus makamlarını, başvuru tarafından belirtilen iki Rus vatandaşının ifadelerinin alınmasını istemesi için herhangi bir nedenin olmadığı konusunda bilgilendirmiştir. Savcıya göre, bu şahıslar Kıbrıs'ta olsaydı, ifadeleri Kıbrıs polisi tarafından alınacaktı; bu şahıslar Rusya'da olmaları

durumunda, Rus makamlarının bu şahısları dinlemek için Kıbrıs makamlarının onayına ihtiyaçları yoktur.

75. 26 Nisan 2006 tarihinde Kıbrıs Adalet Bakanlığı yeniden, Rusya Federasyonu Genel Savcılığından ertelenen duruşma ile ilgili detaylı açıklama yapmasını istemiştir.

76. 17 Haziran 2006 tarihinde Rusya Federasyonu Genel Savcılığı, Kıbrıs Cumhuriyeti Genel Savcısına bir mektup göndermiş ve bu mektupta Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili olarak ek soruşturma açılması ve adli prosedürün gelişimi konusunda bilgilendirilmesi talebiyle ilgili olarak herhangi bir cevap verilmediğini belirtmiştir.

77. 22 Haziran ve 15 Ağustos 2006 tarihlerinde başvuru, Rus makamlarından iki genç kızın beyanlarının alınmasını tekrar istemiştir.

78. 17 Ekim 2006 tarihinde, Kıbrıs Adalet Bakanlığı, Rusya Federasyonu Genel Savcılığı'na, Bayan Rantseva'nın ölümüyle ilgili soruşturmanın 27 Aralık 2001 tarihinden beri kapatıldığını ve ölümün kaza ile meydana geldiği sonucuna varıldığını teyid etmiştir. Mektup şunları ifade etmektedir :

« Herhangi bir yeni delil dosyaya sunulmadığı için, karara itiraz edilmemiştir ».

79. 25 ve 27 Ekim 2006, 3 Ekim 2007 ve 6 Kasım 2007 tarihlerinde başvuru yeniden, Rus makamlarından iki genç kızın ifadelerinin alınmasını istemiştir.

II. KIBRIS'TAKİ « ARTİSTLERİN » DURUMU İLE İLGİLİ RAPORLAR

A. Kıbrıs'taki eğlence yerlerindeki yabancı kadınların artist olarak ülkeye girişi ve çalıştırılması rejimi ile ilgili olarak Kıbrıs Medyatörü tarafından resen hazırlanan rapor (24 Kasım 2003)

80. Kasım 2003 tarihinde, Kıbrıs Medyatörü, Kıbrıs'taki « artistlerle » ilgili raporunu vermiştir. Giriş bölümünde bu raporun gerekçesini şu şekilde açıklamaktadır :

« [Oxana] Rantseva'nın hayatını kaybettiği şartlar göz önüne alındığında ve kamuoyuna sunulan ve benzer diğer olaylar, yani Kıbrıs'a « artist » olarak çalışmaya gelen yabancı kadınlara karşı işlenen kötü muamele ve şiddet davaları ışığında, kendiliğinden bir araştırma yapmaya karar verdim (...).

81. Bayan Rantseva davası ile ilgili olaylar konusunda kullanılan ifadeler şunlardır :

« Göçmenlikle ilgili resmi prosedürü bitirdikten sonra, Bayan Rantseva 16 Mart 2001 tarihinde çalışmaya başlamıştır. Üç gün sonra, kabareyi ve kaldığı yeri hiçbir zaman belirlenemeyen nedenlerle terketmiştir. İşveren olayları Limasol yabancılar ve göçmenler bürosuna bildirmiştir. Ancak, yine bilinmeyen nedenlerle [Oxana] Rantseva ismi polis tarafından aranan şahıslar listesine alınmamıştır. »

82. Ayrıca şu ifadelere yer verilmiştir :

« Hakkında herhangi bir yakalama veya sınırışı etme kararının olmamasına rağmen polisin [Oxana] Rantseva'yı bırakmak yerine, onu işverenine teslim etmesinin nedeni de bilinmemektedir. »

83. Medyatör raporunda, kabarede artist olarak çalışan genç yabancı kadınların çalışmalarının tarihini inceleyerek ve « artist » kelimesinin Kıbrıs'ta « fahişe » ile aynı anlama geldiğini belirtmektedir. Medyatör, 70 li yıllarının ortalarından beri, binlerce genç kadının Kıbrıs'a artist olarak çalışmak için geldiğini, ama gerçekte ülkenin birçok kabaresinde fahişe olarak çalıştırıldıklarını anlatmaktadır. Medyatör, 80 li yıllarının başından beri, makamların göçmenliği etkili bir şekilde kontrol altına almak için daha sıkı bir rejim uygulamaya ve « Kıbrıs'a artist olarak çalışmak için gelen yabancı kadınlarla ilgili bilinen ve tanınan olgusunu » sınırlamaya çalıştıklarını, ancak öngörülen birçok tedbirin kabare sahipleri ile artistik ajansların muhalefeti nedeniyle uygulanamadığını eklemektedir.

84. Yine rapora göre, Kıbrıs'taki fahişe piyasası, 90 yıllardan beri özellikle eski Sovyet devletlerinden gelen kadınlar tarafından beslenmektedir. Böylece :

« Bu dönem içinde, bu tedbirlerin ve uygulanan politikaların işlerlik kazandığını gözlemleyebilmiştik. Ancak, modern köle konumunda olan kadınlar üzerindeki cinsel sömürü, kadın ticareti ve pazarlanması ile ilgili olarak hiçbir ilerleme sağlanamamıştır. »

85. Artistlerin yaşam ve çalışma koşulları ile ilgili olarak rapor, şunları ifade etmektedir :

« Ülkeye artist olarak çalışmak için gelen kadınların büyük bir çoğunluğu, eski sosyalist ülkelerin fakir ailelerinden gelmektedir. Birçoğu okumuş kadınlardır. (...) Aralarında artist olanlar nadirdir. Çoğu zaman bu genç kadınlar, fahişelik yapmaya zorlanacaklarını bilmektedirler. Ancak, hangi şartlarda bunu yapacaklarını her zaman bilmemektedirler. Bazı durumlarda, garsonluk veya dansözlük yapmak için Kıbrıs'a geldiklerini ve sadece müşteriyi içecek siparişi verme konusunda tahrik etmek zorunda olduklarını düşünmektedirler. Sonuç olarak, gerçekte işe alınma nedenlerine uygun olan işleri yapmak için zorlanmaktadır ve tehdit edilmektedirler. (...) »

Bu baskıya boyun eğmeyen yabancı kadınlar, işverenleri tarafından yabancılar ve göçmenler bürosuna götürülmekte ve burada gerçeğe dayanmayan nedenlerle sözleşmelerinin sona erdiğini beyan edip bu kadınlar Kıbrıs'tan ayrılmaktadırlar. (...) İşverenler, çok hızlı bir şekilde bunların yerine başkalarını işe alabilmektedirler. (...) »

Kıbrıs Cumhuriyeti'ne gelmeleri ile buradan gitmelerine kadar yabancı artistler, işverenlerin daimi bir şekilde kontrolü ve gözetimi altındadırlar. İşlerini bitirdikleri zaman, istedikleri yere gidememektedirler. Bazılarının yaşadıkları yerde kilitli bir şekilde kaldıkları konusunda dahi şikayetler olmuştur. Bununla birlikte, pasaportları ve diğer şahsi dökümanları kendi işverenlerinde veya artistik ajanslarında bulunmaktadır. İtaat etmeyi reddedenler şiddet kullanılarak cezalandırılmakta veya tüketim veya girdikleri ilişkiler yoluyla ödenen para cezasına çarptırılmaktadırlar. Elbette ki, bu meblağlar imzaladıkları sözleşmelerde bulunmaktadır.

(...)

Artistler genel olarak yıldızsız veya tek yıldızlı otellerde veya kabareye yakın veya kabarenin üst katındaki katlarda veya aynı binadaki apartman dairelerinde veya buna bağlı yerlerde kalmaktadırlar. Bu yerler artistik ajanslara veya kabarelerin sahiplerine aittir ve daimi bir şekilde gözetim altında tutulmaktadırlar. Genç kızlar buralarda her odada üç veya dört kişi kalacak şekilde yaşamaktadırlar. Polisin raporlarına göre, bu binaların önemli bir kısmı, yaşamak için gerekli olan şartları ve temizliği sunmamaktadır.

(...) Son olarak, yabancı artistler Kıbrıs'a vardıklarında ağır bir şekilde borçlandıklarını bilmek gerekmektedir ; örneğin yolculuk masrafları, kendilerini getiren ajansın veya onları tespit edip getiren kişinin komisyonları vs. Dolayısıyla, ne şartlarda olursa olsun, en azından kendi borçlarını ödemek için çalışmak zorunda kalmaktadırlar. » (atıf unutulmuş)

86. Genç kızların kendi ülkelerinde işe alınmalarıyla ilgili olarak rapor, şunları ifade etmektedir :

« Kıbrıs'a çalışmaya gönderilen genç kızların tespit edilmesi genel olarak, yurtdışındaki ajanslarla ilişki içinde olan ve onlarla anlaşmaları olan yerel ajanslar tarafından yapılmaktadır. Kıbrıs'ta en fazla altı ay çalıştıktan sonra, bu artistlerin önemli bir bölümü Lübnan'a, Suriye'ye, Yunanistan'a veya Almanya'ya gönderilmektedirler. » (atıf unutulmuş)

87. Medyatör ayrıca, kadın ticareti mağdurlarının çok az polise şikayet ettiğini gözlemlemektedir :

« Polise göre, kaydedilen şikayetlerin sayısı olarak az olması, artistlerin korkmalarından ve onları pazarlayanların ölümle tehdit etmesinden kaynaklanmaktadır. »

88. Bununla birlikte Medyatör, şikayet eden mağdurları korumak tedbirlerinin yetersiz olduğunu kaydetmektedir : her ne kadar başka bir yerde çalışma hakları varsa da, aynı alanda çalışmaları gerekmektedir. Dolayısıyla eski işverenlerinin bunları bulması çok kolaydır.

89. Medyatör şu sonuca varmaktadır :

« İnsan ticareti olgusu, tüm dünyada büyük bir hızla gelişmektedir. Sadece başkasının cinsel sömürüsü değil, aynı zamanda başkasının köle [veya] angarya şartlarında çalıştırılarak sömürülmesi de insan ticareti kapsamına girmektedir. (...) »

Bu rapordan, son yirmi yıl içerisinde Kıbrıs'ın, kadınların sistematik bir şekilde fahişe piyasasına sürüldüğü ülke olmakla birlikte, aynı zamanda bu konuda bir geçiş ülkesine dönüştüğü sonucu çıkmaktadır. Bu durum, büyük oranda göçmenlik ile ilgilenen ve olup bitenden gerçekte haberi olan makamların hoşgörüsünden kaynaklanmaktadır.

Ülkeye giriş ve ülkede eğlence ve gösteri yerlerinde çalışma ile ilgili uygulanan politikadan dolayı, binlerce yabancı kadın hiçbir kurtulma olmadan, yasalara aykırı bir şekilde « artist » olarak çalışmak için, ülkeye yasal olarak giriş yapmaktadır. Değişik baskı ve zorlama şekilleriyle, işverenleri, çoğu zaman, bu kadınları temel haklara ve özellikle bireysel özgürlüğe ve insan onuruna aykırı şartlarda fahişelik yapmaya zorlamaktadır. » (atıf unutulmuş)

90. Medyatör, insan ticaretine karşı mücadele etmek için varolan mevzuatın yeterli olduğu görüşündedir ancak uygulamada, bu politikaları uygulayacak hiçbir tedbirin alınmadığını gözlemlemektedir :

« (...) Çoğu zaman bu sorunla ilgilenen değişik kurumlar ve servisler, bunu iyi bilmemektedirler ve doğru bir şekilde eğitilmemişlerdir veya yasa tarafından konulan yükümlülükleri bilmemektedirler. (...) »

B. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserinin Haziran 2003 tarihindeki ziyareti sonrasında hazırlanan 12 Şubat 2004 tarihli raporundan alıntılar (CommDH(2004)2)

91. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Haziran 2003 tarihinde Kıbrıs'a gitmiştir. Bu ziyaretle ilgili 12 Şubat 2004 tarihli raporunda Komiser, Kıbrıs'taki kadın ticareti sorununa değinmektedir. Rapor şunları ifade etmektedir :

« 29. Kıbrıs'ın önemli ekonomik ve turistik gelişimiyle, Doğu Akdeniz bölgesinin insan ticaretinde önemli bir hedef olmasını anlamak zor değildir. Göçmen politikasının yokluğu ve bu konuda mevzuattaki eksiklikler bu olguyu kolaylaştırmıştır. »

92. Kıbrıs'ta yürürlükte bulunan hukuki mevzuat konusunda (aşağıdaki paragraflar 127 ve 131 arası) aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur :

« 30. Makamlar normatif düzeyde reaksiyon göstermişlerdir. 2000 tarihli yasa (2000'nin 3(I) Yasası) çocukların cinsel sömürüsü ve insan ticaretinin cezalandırılması için yeterli bir düzenleme yapmıştır. Bu yasaya göre, insan ticareti ile insanların fuhuş yoluyla sömürülmesinin yasaklanmasına dair Sözleşme'ye ve yasada belirtilen diğer benzer fiillere göre insan ticareti olarak kabul edilen her fiil, 10 yıllık hapis cezasını gerektirmektedir ; mağdurun 18 yaşından küçük olması durumunda, bu ceza 15 seneye çıkarılmaktadır. Cinsel sömürü suçu 15 yıl hapis cezasıyla çarptırılır. Bu suç mağdurun yakınları tarafından veya onun üzerinde otoritesi veya etkisi olan biri tarafından işlenirse, verilecek ceza 20 yıl hapis cezası verilir. 4. maddeye göre, pornografik ticari üretim ve işlerde çocukların kullanılması suçtur. 7. maddeye göre, makul sınırlar içinde sömürü mağdurlarına devlet yardımı verilir ; bu yardım, bir yerde kalma tazminatını, geçici kalma yeri teminini, sağlık yardımını ve psikiatrik desteği kapsamaktadır. 8. madde, sömürü derecesinin veya suçlunun mağdur üzerindeki baskı derecesinin haklı kıldığı durumlarda, mahkemelere cezalandırıcı tazminat verme yetkisi tanıyarak, giderim hakkını düzenlemektedir. Kıbrıs'ta yasal olarak bulunan ve sömürü mağduru olan bir yabancı işçi, kalan çalışma izni süresi içinde çalışmak için ilgili makamlara başvurabilir (madde 9). Son olarak, 10. maddeye göre Bakanlar Konseyi, amacı esas olarak mağdurlara tavsiyelerde bulunmak, onlara yardım etmek, sömürü ile ilgili şikayetleri incelemek, failleri soruşturmak ve yasanın boşluğunu ve yetersizliğini tespit etmek ve bunların giderilmesi için tavsiyelerde bulunmak olan bir vasi tayin eder. »

93. Uygulamadaki tedbirlerle ilgili olarak Komiser şunları kaydetmektedir :

« 31. Uygulamada, aleyhe olan delilleri tespit etmek amacıyla kendi işverenleri aleyhine şikayette bulunan kadınların ülkede kalmalarına izin vererek Hükümet, bu

kadınları korumak için çaba göstermiştir. Bazı durumlarda, kadınlar soruşturma süresince Hükümetin masrafları karşılamasıyla, ülkeden kalmaktadırlar. »

93. Ancak Komiser, Kıbrıs'taki kabarelerde çalışmaya gelen kadınların sayısının yükselmesi sorununa eğilmemeleri nedeniyle makamları eleştirmektedir :

« 32. Ancak, cezalandırıcı prosedürlerin yanında, önleyici kontro tedbirlerinin uygulanabilir. Makamların itiraf ettikleri gibi, kabarelerde artis olarak çalışmak için Kıbrıs'a göç eden genç kızların sayısı, adadaki halkın sayısıyla açıkça orantısızdır. »

C. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'nin tavsiye kararlarının uygulanmasındaki gelişmeler ile ilgili 26 Mart 2006 tarihli izleme raporunun alıntılar (CommDH(2006)12)

94. 26 Mart 2006 tarihinde Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, Kıbrıs Hükümeti tarafından daha önceki raporunda ifade ettiği tavsiye kararlarının uygulanmasındaki gelişmeler ile ilgili bir izleme raporu yayınlamıştır.

(...)

100. Bu raporun vardığı sonuçlar şu şekildedir :

« 57. İnsan hakları konusunda insan ticareti, Kıbrıs dahil olmak üzere Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin karşı karşıya kaldıkları en acil ve en karışık sorunlardan birini oluşturmaktadır. Artist vizesiyle Kıbrıs'a giren genç kadınların, insan ticareti mağduru olmaları veya istismar veya herhangi bir zorlama şeklinin mağduru durumuna düşmeleri riskinin olduğu tartışmasıdır. Bu kadınlar kabarelerde resmi olarak dansöz olarak çalışmak için gelmektedirler ancak, fahişe olarak çalışacakları fikri ile işe alınmaktadırlar. Bu kadınlar genel olarak yaşam standartlarının Kıbrıs'tan daha alt seviyelerde olduğu ülkelerden gelmektedirler ve işverenlerinin ve müşterilerinin isteklerine karşı çıkma konusunda zayıf bir durumda bulunmaktadır. Kurum sahibinin genç kız adına izin talep etmesi prosedürünün kendisi, kadını işverene ve ajansına bağımlı hale getirmektedir ve kadının insan ticareti yapan ağına içine girmesi riskini artırmaktadır.

58. Komiser, Kıbrıs makamlarını, durumun takibi için özel bir özen göstermeye ve artistlerin vize rejiminin insan ticaretini veya zorla fuhuşu kolaylaştırmasını engellemek için gerekenleri yapmaya davet etmektedir. Bu bağlamda Komiser, yazdığı bir raporda benzer kaygıları belirttikten sonra kabarelerdeki artistlerin vize rejimini kaldıran Lüksemburg makamlarının örnek davranışlarını hatırlatmaktadır. En azından, halihazır uygulamanın değiştirilerek kadınların kendilerinin vizeye başvurmaları ve bilgi formlarının onlara mümkün olduğu kadar Kıbrıs topraklarına girmeden önce [verilmesi] gerekmektedir.

59. Komiser, sorunun çözümü için ilk adım olan insan ticaretine karşı savaşmak için yeni bir ulusal Eylem Planını memnuniyetle karşılamaktadır. İçişleri Bakanlığı'nu bunu tamamen uygulamak için cesaretlendirmektedir. Kabul edildiği zaman insan ticareti üzerine yeni yasa da önemli bir rol oynayacaktır. Özellikle insan ticaretinin önlenmesi ve bu olguya karşı savaşma ile görevli bir büroanın kurulması dahil olmak üzere polis tarafından bu olguya karşı alınan pozitif tedbirlerin de kaydedilmesinde fayda vardır.

60. İnsan ticareti mağdurlarının haklarına saygı gösterilebilmesi için makamların, mağdurları tespit edebilmesi, onları barındıracak uzman kurumlara yönlendirebilmesi, bir koruma sağlayabilmesi ve yardım sunabilmesi gerekmektedir. Komiser, Kıbrıs makamlarını, mağdurların tespiti ve yönlendirilmesi için polis memurlarına bir eğitim vermeye davet etmektedir. Komiser, Kıbrıs makamlarını, bayan polis memurlarının bu sektöre atanması konusunda teşvik etmektedir. Ayrıca, hükümet dışı kuruluşlarla ve diğer sivil toplum örgütleriyle işbirliğini güçlendirmek gerekmektedir. Komiser, Limasol'daki sığınma merkezinin en kısa sürede hizmete girmesini ummaktadır. »

D. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserinin 7 ve 10 Temmuz 2008 tarihleri arasındaki ziyareti ile ilgili hazırlanan 12 Aralık 2008 tarihli raporundan alıntılar (CommDH(2008)36)

101. İnsan Hakları Komiseri, Kıbrıs'a Temmuz 2008 tarihinde yaptığı ziyaret ile ilgili olarak bir başka rapor yayınlamıştır. Komiser burada, insan ticareti ile ilgili sorunların gelişimi konusunda gözlemlerini sunmakla birlikte, sömürü amaçlı kadın ticaretinin, Kıbrıs dahil olmak üzere önemli sayıda Avrupa ilkesinin büyük bir sorunu olduğunun altını çizmektedir. Komiser aşağıdaki gözlemlerde bulunmaktadır :

« 33. 2003 yılında dahi idarenin Komiseri (Medyatör), Kıbrıs'ın insan ticaretinde hem geçiş ülkesi hemde bu ticaretin yapıldığı amaç ülke konumuna girdiğini ve birçok kadının şantaja ve zorla fuhuş yapmaya zorlandığını belirtmiştir. 2008 yılında, cinsel ve ticari sömürünün mağduru durumunda olan [Filipinler'den, Rusya'dan, Moldova'dan, Macaristan'dan, Ukrayna'dan, Yunanistan'dan, Viyetnam'dan, Özbekistan'dan ve Dominik Cumhuriyeti'nden gelen] kadınların büyük bir kısmının adresi her zaman bu ada olmuştur. (...) Kadınların kısmen veya hiçbir şekilde maaşlarını almadıkları ve pasaportlarını vermek ve zorla müşterilerle cinsel ilişkiye girmek zorunda bırakıldıkları sanılmaktadır. Bu kadınların çoğu, kendi hareket alanlarında özgür değildirler, çalışma süresinden daha fazla çalışmaya zorlanmaktadır ve korkunç şartlarda, izole bir şekilde ve sıkı bir gözetim altında yaşamaktadırlar.

34. İnsan ticaretinin mağdurlarının çoğu, kabarede, diskotekte veya barlarda üç aylık süre ile çalışmak için Kıbrıs'a « artist » veya « gösteri » vizesiyle veya özel apartman dairelerinde yapılan masaj salonlarında çalışmak için turistik vizeyle girmektedirler (...). Bu kadınlar için izin, daha çok işyerinin sahibi, çoğu zaman « kabare », tarafından istenmektedir.

35. Cinsiyet ile ilgili Çalışmalar Akdeniz Enstitüsü (MIGS) tarafından yapılan bir araştırma, 2007 Ekim ayında insan ticareti ile ilgili yayınlanan bir rapor haline dönüşmüştür. Bu araştırma, her yıl 2 000 yabancı kadının « artist » veya « gösteri » çalışma vizesiyle kısa süreliğine Kıbrıs'a giriş yaptığını göstermektedir. 1982 ve 2002 yılları arasındaki 20 yıllık süre içinde, adada varolan kabare sayısı orantısız bir şekilde artmıştır (111 %) (...).

36. Ziyareti sırasında Komiser, Kıbrıs Cumhuriyeti'nde halihazırda 120 kabarenin olduğunu ve her kabarenin ortalama olarak 10 ile 15 kadını çalıştırdığını öğrenmiştir. » (atıf unutulmuş)

102. Komiser, ülkenin insan ticareti konusunda kapsamlı bir mevzuatı olduğunu, bu mevzuata göre her türlü insan ticaretinin suç oluşturduğunu, cinsel sömürü durumunda öngörülen cezanın 20 yıla kadar gidebileceğini ve bu mevzuatta mağdurlar için yardım ve korumanın öngörüldüğünü kaydetmektedir (aşağıdaki paragraflar 127 ve 131 arası). Komiser ayrıca, 2007 yılından beri çalışan kamuya ait bir sığınma evini ziyaret etmiştir ve bu sığınma evinden ve burada çalışan personelin fedakarlığından etkilenmiştir. Polisin rüşvete bulaşması ile ilgili iddialar konusunda şunları ifade etmektedir :

« 42. Makamlar Komiseri, insan ticareti ile ilgili olarak polislerin rüşvet olaylarına karıştığı iddialarının münferit olaylar olduğu konusunda ikna etmeye çalışmışlardır. Makamlar, bugüne kadar, insan ticareti/fuhuş ile ilgili üç disiplin olayı kapsamında soruşturmalar yürütüldüğünün altını çizmişlerdir: bir olayda yapılan soruşturma beraat ile sonuçlanmış, buna karşın diğer iki davada soruşturma halen devam etmektedir. Ayrıca 2006 yılında, bir polis memuru 14 ay hapis cezasına çarptırılmıştır ve sonrasında insan ticareti suçlamalarına dayanılarak bu memurun işine son verilmiştir. »

103. Kıbrıs'taki « artist » çalışma vizesiyle ilgili rejim konusunda raporun vardığı sonuçlar şunlardır :

« 45. Komiser, insan hakları konusunda cinsel sömürü amaçlı kadın ticaretinin, Kıbrıs dahil olmak üzere birçok Avrupa Konseyi'ne üye devletlerde acil ve karmaşık bir sorun olduğunu tekrar ifade etmektedir. Kıbrıs makamlarının « kabarede artist » olarak çalışma izni ve bu kabarelere ruhsat vermeleri çelişkili görünmektedir çünkü, Kıbrıs makamları insan ticaretine karşı yasal tedbirler almışlardır ve 2005 yılındaki Eylem Planı yoluyla bu ticarete karşı savaşmak için irade beyanında bulunmuşlardır. Eğer teoride, izinler artistik bir iş yapan kadınlara verilse de, gerçekte bunların, büyük bir çoğunluğu olmasa da, önemli bir bölümü fuhuş yapmaktadır.

46. « Artistler » için çalışma vizesinin varlığından dolayı, zorlama ve ticaret olup olmadığını belirlemek ve bu olgulara karşı savaşmak polis için çok zordur. Dolayısıyla, bu tip izinler, insan ticaretine karşı savaşmak için alınan tedbirlerle çelişmektedir veya en azından, bu tedbirleri etkisiz hale getirmektedir.

47. Bu nedenle, Hükümetin « artistler » için çalışma vizesini kaldıracağına dair taahhüdü olmasına rağmen, Komiser hala bugün bu vizelerin verilmesinden dolayı üzüntüsünü ifade etmektedir. Her ne kadar, ülkeye bu vize ile giriş yapan kadınlar özel bilgi broşürünü okuyup ve bir memur huzurunda imzalasalar da, bu broşürün onlara verilmesinin az etkili olduğu görülmektedir.

48. Komiser, Kıbrıs makamlarını, halihazırda kabarelerde çalışan « artistler » için çalışma vizesi sistemini kaldırmaya davet etmektedir. (...) »

(...)

E. Amerikan Dışışleri Bakanlığı'nın insan ticareti ile ilgili raporu (Haziran 2008) (*Trafficking in Persons Report*)

105. 2008 tarihli insan ticareti ile ilgili raporunda Amerikan Dışışleri Bakanlığı aşağıdaki sonuçlara varmıştır :

« Kıbrıs Filipinler'den, Rusya'dan, Moldova'dan, Macaristan'dan, Ukrayna'dan, Yunanistan'dan, Viyetnam'dan, Özbekistan'dan ve Dominik Cumhuriyeti'nden gelen ve ticari ve cinsel sömürü amacıyla kullanılan birçok kadının uğrak yeri haline gelmiştir. (...) İnsan ticaretinin mağdurlarının çoğu kabarede, üç aylık süre ile çalışmak bahanesiyle Kıbrıs'a « artist » vizesiyle veya kaçak masaj salonlarında çalışmak için basit bir turistik vizeyle girmektedirler. »

106. Rapor, Kıbrıs'ın geçen seneden beri, her türlü insan ticaretine karşı alınması gereken tedbirleri yoğun bir şekilde aldığını göstermediğini belirtmektedir.

107. Rapor, Kıbrıs Hükümeti'ne aşağıdaki tavsiyelerde bulunmuştur :

« İnsan ticareti yapanların bilinen aracı olan artist çalışma izinlerinin kaldırılması veya bunun önemli bir şekilde sınırlandırılması, sığınma evlerinde insan ticareti mağdurlarına destek ve koruma sağlamak için standart operasyonel prosedürlerin hayata geçirilmesi, müşterilerin ve halkın insan ticareti ve kabare endüstrisi ile ilgili yanlış fikirlerini düzeltmek için geniş bir kampanya düzenlenip hayata geçirilmesi, insan ticaretine karşı birliktelik için daha fazla kaynak ayrılması ve usulüne uygun mahkum edilip cezalandırılmaları için insan ticareti yapanlara karşı açılacak soruşturmaların kalitesinin iyileştirilmesi. »

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMALARI

A. Kıbrıs

1. Anayasa'dan bölümler

108. Kıbrıs Anayasası'nın 7. maddesi yaşam hakkı ve vücut bütünlüğünü korumaktadır.

109. 8. madde, kimsenin işkenceye veya insanlık dışı veya aşağılayıcı cezalara ve muamelelere çarptırılmayacağını düzenlemektedir.

110. 8. madde şu şekildedir :

« Herkes onurlu bir varlık ve sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Yasa çalışanların korunmasını, fakirlere yardım yapılmasını ve bir sosyal güvenlik sistemini öngörmektedir. »

111. 10. maddenin ilgili bölümleri şu şekildedir :

« 1. Kimse köle veya kul durumunda tutulamaz.

2. Kimse zorla veya zorunlu çalıştırılmaya maruz bırakılmaz. (...) »

112. 11 § 1 maddede, herkesin özgürlük ve güvenlik hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. 11 § 2 madde, Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinde ve yasada öngörülen durumların dışında hürriyetten mahrum bırakılmayı yasaklamaktadır.

2. Artistler için ülkeye giriş vizesi, ülkede kalma vizesi ve çalışma vizesi talepleri

a. Olayların meydana geldiği taraihteki prosedür

113. 2000 yılında Nüfus ve göçmenler idaresi bir « artisti » şu şekilde tanımlamaktadır :

« 18 yaşını dolduran ve Kıbrıs topraklarına bir kabarede, bir diskotekte veya herhangi bir eğlence yerinde çalışmak için gelen her yabancı. »

114. Yabancılar ve göçmenler ile ilgili yasanın 20. maddesine göre (bölüm 105), göçmenliği ve göçmen akımını kontrol etmek için, izni olan yabancılara uygulanacak güvenceleri belirlemek için ve bu konudaki muhtemel harçları belirlemek için, yabancıların ülkeye girmeleri ile ilgili şartları belirleyen düzenlemeler yapma yetkisi Bakanlar Konseyi'ne aittir. Buna rağmen olaylar zamanında, kabarelerde artist olarak çalışmak için Kıbrıs topraklarına girme ile ilgili prosedürler, İçişleri Bakanlığı'nın, göçmen memurlarının ve Bakanlık genel müdürlerinin kararları ve talimatlarıyla belirlenmiştir.

115. 1987 yılında yürürlüğe giren prosedüre göre, ülkeye giriş, ülkede geçici oturma ve kalma vize talepleri, gelecekteki işveren (kabare müdürü) ve artistik ajans tarafından yapılmak zorundaydı. Bu şahıslar, bu talebe taraflar arasından varılan şartları belirleyen iş sözleşmesini ve artistin pasaportunun ilgili sayfalarının fotokopisini eklemesi gerekmekteydi. Artistik ajanslar ayrıca, muhtemel ülkeden çıkma durumunda ortaya çıkacak masraflar için, 10 000 Kıbrıs Lirası (CYP), yani yaklaşık olarak 17 000 EUR, banka teminatı yatırmak zorundaydılar. Kabarelerin müdürleri, kendilerinin sorumlu olduğu muhtemel ülkeden çıkma durumunda ortaya çıkacak masraflar için, 2 500 CYP, yani yaklaşık olarak 4 200 EUR banka garantisi yatırmak zorundaydılar.

116. Tüm şartlar yerine gelirse, bir ülkeye giriş vizesi ve beş günlük geçici kalma vizesi verilmekteydi. Artist ülkeye vardığında, AIDS veya bulaşıcı herhangi bir hastalık veya enfeksiyon olup olmadığını tespit etmek için değişik sağlık kontrolünden geçmekteydi. Bu tıbbi kontrollerin temiz çıkması durumunda, artiste süresi uzatılabilir olan üç aylık bir oturma ve çalışma izni verilmekteydi. Bir kabarede çalışabilen artist sayısı sınırlıdır.

117. Artislerin gösterisi bir saat sürse bile, onların müşterilerle birlikte kabareden çıkmasını engellemek için, onlara akşam saat 21 ile sabah saat 3 e kadar kabarede kalma zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca, hastalık nedeniyle gelmemelerinin doktor raporuyla belgelenmesi gerekmekteydi.

Artistin işyerine gelmemesi veya herhangi bir şekilde sözleşmeye son vermesi durumunda kabare müdürleri, göçmenler bürosunu bu konuda uyarmak zorundaydı. Aksi taktirde artist sınırışı edilirdi ve sınırışı ile ilgili masraflar kabare müdürü tarafından yatırılan banka garantisinden kesilirdi. Eğer artistik ajans önceden fuhuş ile ilgili bir suçtan mahkum olmuşsa, artistler için giriş vizesini talep etme hakkı yoktur.

b. İlgili diğer gelişmeler

118. 1986 yılında artistlerin fuhuş yaptığı ihbarı üzerine polis müdürü, Kıbrıs'a girmek isteyen artistlere, artist olarak vize verilmesi için gerekli niteliklere sahip olup olmadığını belirlemek için bir *ad hoc* (bu alanda uzman) komite oluşturulmasını önermiştir. Ancak bu tedbir hiçbir zaman uygulanmamıştır. Sınırlı kapsamı olan bir komite oluşturulmuştur, ama zamanla günden güne bu komite zayıflamıştır.

119. 1987 yılında yürürlüğe giren prosedüre göre, giriş vizesi taleplerine artistik yetenekleri gösteren belgelerin eklenmesi gerekmektedir. Ancak, 1987 Aralık ayında, dönemin İçişleri Bakanlığı Genel Müdürlüğü'nün talimatları üzerine, bu tedbirin uygulanması *sine die* (süre belirtilmeden) ertelenmiştir.

120. 1990 yılında artistik ajansların kabare sahibi olmaları ve bunları işletmeleri veya artistlerin kaldığı yerlerin sahibi olmaları ile ilgili kaygılar dile getirildiği için, Nüfus ve göçmenler idaresi, tüm artistik ajansları, 30 Haziran 1990 tarihinden itibaren kabare sahiplerinin ajans artistik olamayacağı konusunda bilgilendirmiştir. Artistlerin artistik ajansları her iki faaliyetten hangisini yapmak istediklerini makamlara bildirmeleri gerekmektedir. Bununla birlikte, banka garantisinin miktarı artistik ajansları için 15 000 CYP'ye, kabare müdürleri için ise 2 500 ile 10 000 CYP arasındaki bir miktara yükseltilmiştir. Ancak, artistik ajansları ve kabare müdürleri buna karşı çıktıkları için, bu tedbirler hiçbir zaman uygulanmamıştır. Tek değişiklik kabare müdürlerinin yatırması gereken banka garantisinin 2 500 CYP den 3 750 CYP'ye (yaklaşık olarak 6 400 EUR) yükseltilmesidir.

(...)

4. İnsan ticareti

127. Kıbrıs, 2000 tarihli 3-1) sayılı insan ticareti ve çocukların cinsel sömürüsü ile mücadele ile ilgili yasayı kabul ederek insan ticareti konusunda bir mevzuata sahiptir. Bu yasanın 3 § 1 maddesi aşağıdaki fiilleri yasaklamaktadır :

« a. para kazanma amacıyla ergin insanların cinsel sömürüsü :

i. bu zor kullanma, şiddet uygulama ve tehdit yoluyla yapılırsa ; veya

ii. aldatma durumunda ; veya

iii. görevin kötüye kullanılarak yapılması veya maruz kalan şahsın makul olarak ve gerçekte baskıya ve kötü muameleye karşı gelemeyeceği gibi herhangi bir baskı biçimi ile yapılması ;

b. para kazanma ve a) bendinde öngörülen şartlarda cinsel sömürü amacıyla ergin insanların cinsel sömürüsü ;

c. ergin olmayanların cinsel sömürüsü veya onlara kötü muamele yapılması ;

d. cinsel sömürü veya kötü muamele amacıyla ergin olmayanların ticareti. »

128. Yasanın 6. maddesine göre, mağdurun rızası insan ticareti yapanlar tarafından öne sürülemez.

129. Yasanın 5 § 1 maddesine göre, ergin olanlar üzerinde cinsel sömürü amacıyla insan ticaretinden mahkum olanlar, on yıla kadar hapis cezasına veya 10 000 CYP para cezasına veyahut ikisine de çarptırılırlar. Mağdurun küçük olması durumunda en yüksek ceza, on beş sene hapis cezası ve/veya 15 000 CYP para cezasıdır. 3 § 2 maddesi bazı durumlarda en ağır cezayı öngörmektedir.

« Bu madde anlamında, mağdurla üçüncü dereceye kadar kan veya akrabalık ilişkisi olan bir kimse veya vasilik, öğretmenlik, kalınan yerin temsilcisi, rehabilitasyon merkezi, cezaevi veya benzeri kurumlardaki ilişkiler gibi konumu nedeniyle mağdur üzerinde otorite veya etkisi olan bir kimse veya benzer bir konumda bulunan şahıslar tarafından 1. maddenin hükümlerine aykırı olarak işlenen her türlü fiil, yetkinin kötüye kullanılmasını veya bir zorlama şeklini oluşturmaktadır.

a. 1. maddenin a) ve b) bentlerine aykırı davranan herkes, onbeş yıl hapis cezasını gerektiren bir suç işlemektedir.

b. 1. maddenin c) ve d) bentlerine aykırı davranan herkes, yirmi yıl hapis cezasını gerektiren bir suç işlemektedir. »

130. 7. madde, özellikle lojman, sağlık hizmeti ve psikiyatrik destek olmak üzere devlete, insan ticareti mağdurlarına yardım sunarak onları koruma yükümlülüğü yüklemektedir.

131. 10 ve 11. maddeye göre, Bakanlar Konseyi, sömürü mağdurlarına tavsiyelerde bulunmak, onları yönlendirmek, şikayetlerini dinlemek, bunlar üzerinde araştırma yapmak, onlara sağlık hizmeti ve emin bir lojman sunmak, suçların faillerini soruşturmak için gerekli tedbirleri almak, mağdurların tekrar topluma katılımlarını, yeni bir iş bulmalarını ve ülkelerine geri dönmelerini sağlamak ve insan ticareti ile ilgili mevzuat muhtemel eksikliklerini tespit etmek amacıyla bir « mağdurlar vasisi » tayin edebilir. Gerçekten bir vasi atanabilir ancak, Kıbrıs Medyatörü 2003 tarihli raporunda (yukarıdaki paragraflar 80 ve 90 arası), vasinin görevinin teorik olduğunu ve mağdurları korumak için hiçbir koruma programının oluşturulmasını belirtmiştir

B. Rusya

1. Rus Ceza Kanununa göre yargı yetkisi

132. Rusya Federasyonu Ceza Kanununun 11 ve 12. maddeleri, Ceza Kanununun yer bakımından uygulanmasını öngörmektedirler. 11. maddesinde Rusya Federasyonu, kendi toprakları üzerinde işlenen suçlar ile ilgili olarak yargı yetkisini kabul etmektedir. 12 § 3 maddesi, Rus vatandaşı olmayanların Rus toprakları dışında Rusya Federasyonu'nun çıkarlarına zarar veren fiiller ve uluslararası antlaşmalardan doğan durumlar ile ilgili olarak sınırlı bir yargı yetkisini kabul etmektedir.

(...)

IV. İLGİLİ ANTLAŞMALAR VE DİĞER ULUSLARARASI BELGELER

(...)

2. Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin içtihatları

142. Cinsel sömürü amacıyla köleleştirme nedeniyle insanlığa karşı suç nitelendirmesiyle ilgili ilk kararı olan *Savcı/Dragoljub Kunarac, Radomir Kovac ve Zoran Vukovic* kararında (12 Haziran 2002), Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi aşağıdaki gözlemlerde bulunmuştur :

« 117. (...) 1926 tarihli Kölelik ile ilgili Sözleşme anlamında ve buna göre insanların çoğu zaman taşınır mal olarak kabul edilmesi olan geleneksel köle konsepti, değişik modern kölelik biçimlerini içerecek şekilde değişime uğramıştır ve bu modern kölelik biçimleri de yine mülkiyet hakkına bağlı bir hakka veya tüm mülkiyet haklarının kullanılmasına dayanmaktadır. Değişik modern kölelik biçimlerinde mağdur, kölenin bir taşınır malı olarak kabul edilmesinde olduğu gibi, aşırı şekliyle mülkiyet hakkına tabi değildir; ancak her halükarda, bir mülkiyet hakkının veya tüm mülkiyet haklarının kullanılması, bir dereceye kadar, şahsın hukuki varlığının tahrip edilmesidir. Bu tahrip, kölenin taşınır mal olarak kabul edildiği durumun en ağır olanını teşkil etmektedir, ancak arada sadece derece farklılığı söz konusudur (...) ».

143. Mahkeme aşağıdaki sonuca varmıştır :

« 119. (...) Bir durumun kölelik olarak kabul edilip edilmemesi sorunu, « kişinin hareket alanının kontrünü, fiziki çevrenin kontrolünü, psikolojik kontrolü, kaçmayı engellemek veya kaçmaktan caydırmak için alınan tedbirleri, şiddete başvurmayı, şiddete başvurma konusunda tehdit etmeyi veya hakların süresini, zorla alınmasını, istenmesini, zalimane mumameleyi, istismarı, cinselliğin kontrolünü ve zorla çalıştırmayı kapsayan faktörlere veya unsurlara bağlıdır ». Dolayısıyla, kesin bir şekilde kavramın en geniş şekliyle, tüm modern kölelik biçimlerini saymak mümkün değildir. (...) »

(...)

B. İnsan ticareti

1. İnsan ticaretine karşı ilk antlaşmalar

146. İnsan ticaretine karşı mücadele ile ilgili ilk uluslararası belge 1904 yılında kabul edilmiştir. Söz konusu olan, Beyazların köle ticareti adı altında yapılan suç ile mücadeleye dair uluslararası Anlaşma'dır. Bu Anlaşma'yı, 1910 tarihli Beyazların köle ticaretinin cezalandırılması uluslararası Sözleşmesi takip etmektedir. Sonrasında, 1921 yılında, Milletler Cemiyeti çocuk ve kadın ticaretinin kaldırılması Sözleşmesi'ni kabul etmiştir ve bu Sözleşme'nin hükümleri, ileriki bir tarihte 1933 tarihli ergin kadın ticaretinin kaldırılmasına ilişkin Sözleşme ile teyid edilmiştir. İnsan ticareti ve başkasının fuhuş yoluyla sömürülmesinin kaldırılmasına dair 1949 tarihli Sözleşme ile birlikte bu belgeler, Birleşmiş Milletler'in denetimi altına alınmışlardır.

2. Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi Sözleşmesi

147. Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 1979 yılında kabul edilmiştir. Rusya bu belgeyi 23 Ocak 1981 tarihinde ve Kıbrıs ise bu Sözleşme'yi 23 Temmuz 1985 tarihinde kabul etmiştir.

148. Sözleşme'nin 6. maddesi şunu öngörmektedir :

« Taraf Devletler, kadın ticareti ve fahişeliğin istismarının her şekliyle önlenmesi için, yasal hükümler dahil olmak üzere, gerekli bütün önlemleri alacaklardır. »

3. Palermo Protokolü

149. Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne ek, sınıraşırı örgütlü suçlara karşı başta kadın ve çocuk ticareti olmak üzere insan ticaretinin önlenmesi, durdurulması ve cezalandırılması ile ilgili Protokol (« Palermo Protokolü »), Kıbrıs tarafından 12 Aralık 2000 tarihinde, Rusya tarafından ise 16 Aralık 2000 tarihinde imzalanmıştır. Her iki devlet, sırasıyla, 26 Mayıs 2004 ve 6 Ağustos 2003 tarihlerinde bu belgeyi onaylamışlardır. Bu Protokol'ün giriş bölümü şu bildiriye içermektedir :

« Bu Protokole Taraf Devletler

İnsan ticaretini, özellikle kadın ve çocuk ticaretini, önlemek ve ona karşı mücadele etmek için etkili bir eylem, kaynak, transit ve gidilecek ülkelerden bu ticareti durduracak, bu ticareti yapanları cezalandıracak ve mağdurların uluslararası anlamda korunan haklarına saygıyı esas kılmak için bunları koruyacak global ve uluslararası bir yaklaşım göstermeleri gerektiğini beyan ederek. (...) »

150. 3 a) maddesi insan ticaretini şu şekilde tanımlamaktadır :

« “insan ticareti” kavramı, sömürü amacıyla birinin otoritesi altında bulunanın rızasını almak için, insanların şiddete başvuru yoluyla veya şiddet tehdidiyle veya

diğer tüm zorlama şekilleriyle, zayıf durumda olanı kaçırmayla, hile ile, kandırma ile, otoritesini kötüye kullanma ile veya para kabul etme veya teklif etme yoluyla insanların işe alınmaları, bir yere götürülmeleri, transfer edilmeleri, barındırılmaları veya kabul edilmeleri anlamında gelmektedir. Sömürü, en azından, birini fahişelik yoluyla sömürülmesini veya her türlü cinsel sömürüyü, zorla çalıştırmayı ve zorla hizmet ettirmeyi, kölelik veya köleliğe eş değer her türlü uygulamayı, kulluk veya organların alınmasını kapsamaktadır. (...) »

151. Protokol'ün 3 b) maddesi, 3 a) bendinde sayılan araçların kullanılması durumunda, bu bentte belirtilen sömürü ile ilgili insan ticareti mağdurlarının rızasının bulunmasının bir önemi olmadığını belirtmektedir.

152. 5. madde devletten,

« Protokol'ün 3. maddesinde (...)belirtilen fiillerin kasten işlenmesi durumunda, bu fiillerin cezai anlamda suç olarak kabul edilmesi için yasal ve diğer gerekli tedbirleri »

almasını zorunlu kılmaktadır.

153. 6. madde mağdurlara yardım ve koruma ile ilgilidir

(...)

155. 10. madde, değişik makamlar arasındaki bilgi alışverişi ile göçmenlikle ilgili cezalandırma ve engelleme servislerinde çalışan memurların eğitiminin gerekliliğinin altını çizmektedir.

(...)

*6 İnsan ticareti ile mücadele ile ilgili Avrupa Konseyi Sözleşmesi
STCE n° 197, 16 Mayıs 2005*

160. Kıbrıs insan ticareti ile mücadele ile ilgili Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni (« İnsan ticareti ile mücadele Avrupa Konseyi Sözleşmesi ») 16 Mayıs 2005 tarihinde imzalamıştır ve 24 Ekim 2007 tarihinde onaylamıştır. Sözleşme bu devlet için 1 Şubat 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Rusya bu belgeyi daha imzalamamıştır. Toplam olarak 41 Avrupa Konseyi üyesi bu Sözleşme'yi imzalamıştır ve bunlardan 26 ülke Sözleşme'yi onaylamıştır.

161. İnsan ticareti ile mücadele Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporu, insan ticaretinin bugün Avrupa'da, insan haklarını ve demokratik toplumun temel değerlerini tehdit eden büyük bir sorun teşkil ettiğinin altını çizmektedir :

« Mağdurların tuzağa düşürüldüğü insan ticareti, eskiden dünya çapında yapılan köle ticaretinin modern bir şeklidir. İnsanlar, alınıp satılacak ve genellikle seks endüstrisinde ve aynı zamanda, örnek olarak, ziraat sektöründe, kaçak olarak veya yasal olarak, düşük ücretle işçi çalıştıran yerlerde çok az parayla veya karşılıksız olarak zorla çalıştırılacak bir mal olarak muamele görmektedirler. İnsan ticaretinin en sık karşılaşılan mağdurları kadınlardır, ancak erkekler de insan ticareti mağduru olabilmektedirler. Ayrıca insan ticareti mağdurlarının birçoğunu gençler ve bazen de çocuklar oluşturmaktadır. Mağdurların umutsuz bir şekilde, yaşamlarını idame ettirmeye çalışmaktadırlar ve sonrasında yaşamlarının sömürüyle ve kazanç hırsıyla mahvolduğunu görmektedirler.

İnsan ticaretiyle mücadeleyle yönelik bir stratejinin etkin olabilmesi için, mağdurların insan haklarının korunması ve insan tacirlerinin cezai takibata tabi tutulması ile birlikte, devletlerin ilgili mevzuatlarının uyumlu ve etkin olarak uygulanmasını kapsayan çok disiplinli bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir. »

162. İnsan ticareti ile mücadele Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin Giriş bölümü, özellikle aşağıdaki ifadelerde bulunmaktadır :

« İnsan ticaretinin insan şahsiyetinin sahip olduğu hakların ve insan onuruyla bütünlüğünün ihlali olduğunu kabul ederek ;

İnsan ticaretinin mağdurlar için bir kölelik durumunu ortaya çıkarabileceğini kabul ederek ;

Mağdurların insan haklarına saygının, onların korunmasının ve insan ticaretine karşı mücadelenin başlıca amaçlar olması gerektiğini kabul ederek ;

(...) »

163. 1. maddeye göre Sözleşme, insan ticaretini engellemek ve ona karşı mücadele etme, insan ticareti mağdurlarının haklarını koruma, tanıklara ve mağdurlara yardım ve koruma için kapsamlı bir çerçeve çizme ve etkin soruşturma ve kovuşturma sağlama amacını taşımaktadır.

164. 4 a) maddesi, Palermo Protokolü'nde belirtilen insan ticareti tanımını tekrar etmektedir ve 4 b) maddesi, Palermo Protokolü'ndeki sömürü amacıyla insan ticareti mağdurlarının rızası ile ilgili hükmü tekrarlamaktadır (yukarıdaki paragraflar 150 ve 151).

165. 5. madde devletlere insan ticaretine karşı tedbir alma zorunluluğu yüklemektedir. Özellikle aşağıdaki hükümleri öngörmektedir :

« 1. Her Taraf Devlet, ulusal alanda insan ticaretinin önlenmesi ve ona karşı mücadele edilmesi ile görevli değişik kurumlar arasında kordinasyonu oluşturmak veya güçlendirmek için gerekli tedbirleri alır.

2. Her Taraf Devlet, aşağıdaki araçlarla, insan ticaretini önlemek amacıyla etkili politika ve programlar oluşturur ve/veya onları destekler : araştırmalar ; bilgilendirme, duyarlılaştırma ve eğitim kampanyaları ; sosyal ve ekonomik inisiyatifler ve özellikle insan ticaretine hassas olan şahıslara, insan ticareti ile ilgilenen meslek mensuplarına yönelik eğitim programları.

(...) »

(...)

167. 10. madde eğitim ve işbirliği konusunda alınacak tedbirleri açıklamaktadır. Bu hüküm şunları öngörmektedir :

« 1. Her Taraf Devlet, insan ticaretini önleme ve buna karşı mücadele etmek, mağdurların ve özellikle çocukların tespiti ve onlara destek sunulması için kendi makamlarının eğitilmiş ve nitelikli şahıslara sahip olmasını güvence altına alır ve mağdur olan kadınların ve çocukların durumunu dikkate alan süreçte, mağdurların tespit edilmesini sağlamak için ilgili makamlarının kendi aralarında ve destek amacıyla olan diğer organizasyonlarla işbirliği yapmasını sağlar. (...)

2. Her Taraf Devlet, duruma göre, diğer Taraf Devletler ile ve destek amacında olan organizasyonlarla işbirliği halinde, mağdurları tespit etmek için gereken yasal ve diğer gerekli düzenlemeleri yapar. Her Taraf Devlet, yetkili makamların bir şahsın insan ticareti mağduru olduğunu gösteren makul gerekçelerin bulunduğu kanaatinde olmaları durumunda, bu şahsın, bu Sözleşme'nin 18. maddesinde öngörülen ilgili makamlar tarafından mağdur olarak tespit edilme prosedürünün sonuna kadar ülke topraklarından uzaklaştırılmamasını ve mağdurun 12. maddenin 1. ve 2. paragraflarında öngörülen adli yardımdan faydalanmalarını sağlamaktadır.

(...)»

(...)

169. 18 ve 20. maddeler arası devletlere değişik davranışları cezalandırmayı şart koşturmaktadır :

(...)

172. 31 § 1 maddesi yargı yetkisiyle ilgilidir. Bu hüküm, her Taraf Devlete, aşağıdaki yerlerde ve durumlarda işlenen ve insan ticareti ile mücadele Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde öngörülen suçlarla ilgili yargı yetkisini oluşturmak için gerekli yasal ve diğer gerekli tedbirleri almaya zorlamaktadır :

« a. kendi toprakları ; veya

(...)

d. vatandaşlarından biri tarafından, veya kendi toprakları üzerinde ikametgahı olan vatansız biri tarafından, suçun işlendiği yerde fiil cezalandırılıyorsa veya suç herhangi bir devletin yargı yetkisine girmiyorsa ;

e. kendi vatandaşlarından birine karşı yapılırsa. »

173. Devletler, 31. maddenin 1 d) ve e) bentlerinde belirtilen kuralları uygulamama veya belirli bazı şartlarda uygulama haklarını saklı tutabilirler.

174. 32. madde, Sözleşme hükümlerine göre, bölgesel ve uluslararası belgeleri uygulayarak, aşağıdaki amaçlarla, devletlere kendi aralarında işbirliği yapma zorunluluğu yüklemektedir :

« – insan ticareti önleme ve buna karşı mücadele etme;

– mağdurları koruma ve onlara destek sunma ;

– Sözleşme'ye göre (...) belirlenen suçlarla ilgili soruşturmalar yapma veya prosedürler başlatma. »

C. Adli işbirliği

1. Ceza alanında Adli İşbirliği Avrupa Sözleşmesi STCE n° 30, 20 Mayıs 1959 (« Adli İşbirliği Sözleşmesi »)

175. Kıbrıs, Adli İşbirliği Sözleşmesi'ni 27 Mart 1996 tarihinde imzalamış ve 24 Şubat 2000 tarihinde onaylamıştır. Bu Sözleşme Kıbrıs için, 24 Mayıs 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Rusya Federasyonu, bu Sözleşme'yi 7 Kasım 1996 tarihinde imzalamış ve 10 Aralık 1999 tarihinde onaylamıştır. Rusya Federasyonu için bu Sözleşme 9 Mart 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

176. 1. madde devletlere aşağıdaki yükümlülükleri yüklemektedir :

« Yardımlaşma talep edildiği anda, yardım isteyen tarafın adli makamlarının yetkisi içinde bulunan ve cezalandırılması istenen suçlarla ilgili her davada, Taraf Devletler, işbu Sözleşme hükümleri uyarınca, birbirlerine, karşılıklı olarak en geniş adli yardımda bulunmayı taahhüt ederler ».

177. 3. madde şunları öngörmektedir :

« 1. Bir ceza davasına ilişkin olarak, soruşturma işlemlerinin yürütülmesi veya delillerin, dosya ve belgelerin gönderilmesi hakkında, yardım isteyen Tarafın adli makamlarınca yapılmış olan istinabe taleplerini, yardım istenen Taraf, kendi mevzuatında öngörülen şekillere uygun olarak yerine getirir.

2. Yardım isteyen Taraf, tanıkların veya bilirkişilerin yeminli bir şekilde ifade vermelerini isterse, bu hususu açıkça talep eder ve yardım istenen Taraf, kendi ulusal mevzuatında bunu engelleyen bir hüküm bulunmuyorsa, bu talebi yerine getirir. »

178. 26. madde devletlere, Adli İşbirliği Sözleşmesi hükümlerini dolduracak ikili adli işbirliği antlaşmaları imzalayabilme imkanı vermektedir.

2. SSCB ile Kıbrıs Cumhuriyeti arasındaki 19 Ocak 1984 tarihli ceza, hukuk ve aile ile ilgili konularda Adli İşbirliği Antlaşması (« Adli İşbirliği Antlaşması »)

179. Adli İşbirliği Antlaşması'nın 2. maddesi (Rusya, SSCB'nin yıkılmasından sonra imzalamıştır), her iki tarafa, bu Antlaşma'nın hükümlerine uygun olarak, hukuki ve cezai konularda birbirlerine yardım etmeleri zorunluluğu getirmektedir.

180. 3. madde, bu Antlaşma'ya göre tarafların yapması gereken adli işbirliğinin kapsamını düzenlemektedir :

« Hukuki ve cezai konularda adli işbirliği, dökümanların iletilmesini ve gönderilmesini, ilgili Taraf Devlet'in mevzuatı ve adli uygulaması ile hukuki belgelerin düzenlenmesini, tarafların, sanıkların, temsilcilerin, tanıkların ve bilirkişilerin dinlenmesini ve hukuk davalarında verilen mahkeme kararların yerine getirilmesini, ceza soruşturmaların açılmasını ve suçun faillerinin iadesi konularında bilgilerin verilmesini içermektedir. »

(...)

V. KIBRIS CUMHURİYETİ'NİN TEK TARAFLI DEKLARASYONU

186. 10 Nisan 2009 tarihli mektubuyla Kıbrıs Cumhuriyeti Genel Savcısı, Hükümet'in tek taraflı deklarasyon gönderme iradesi konusunda Mahkeme'yi bilgilendirmiştir:

« Hükümet'in bu başvuruda ortaya çıkan sorunları giderme amacıyla tek taraflı bir deklarasyon sunma arzusu olduğunu kaydetmenizi rica ederim. Bu tek taraflı bir deklarasyon ile Hükümet, Mahkeme'den başvurunun Sözleşme'nin 37. maddesine göre kayıttan düşürülmesini talep etmektedir. »

187. Savcılık bu mektuba, aşağıda ilgili bölümleri yazılan tek taraflı bir deklarasyonu eklemiştir :

« (...) a) Hükümet, başvurunun kızının serbest bırakılmaması ve kendisinin kaçtığı [M.A.]'ya geri verilmesine ilişkin polisler tarafından alınan 28 Mart 2001 tarihli karardan dolayı üzüntü duymaktadır. Hükümet, bu kararın, başvurunun kızını üçüncü kişilerin suç niteliğindeki fiillerinden korumak için, devletin gerekli tedbirleri almasını zorunlu kılan Sözleşme'nin 2. maddesi anlamında pozitif yükümlülüğün ihlali olduğunu kabul etmektedir.

b) Hükümet, bu davada polis tarafından yapılan soruşturmanın başvurunun kızının ölümünden önce, insanlık dışı ve aşağılayıcı fiillere maruz kaldığını belirlemeye imkan vermediğini, bu nedenle bu soruşturmanın etkili olmadığını ve dolayısıyla ulusal makamların Sözleşme'nin 3. maddesi anlamında etkili ve yeterli soruşturma yapma usuli yükümlülüklerini yerine getirmediğini kabul etmektedir.

c) Hükümet, başvurunun kızının insan ticaretinin ve/veya cinsel veya herhangi bir sömürünün mağduru olduğunu belirlemek için tedbirler almadığını ve dolayısıyla başvuru ve kızına karşı, Sözleşme'nin 4. maddesi anlamındaki pozitif yükümlülüğünü yerine getirmediğini kabul etmektedir.

d) Hükümet, 28 Mart 2001 tarihinde polislerin komiserlikte başvurunun kızına yapmış oldukları muamele şeklinin, tutulması için hiçbir neden yokken başvurunun kızının serbest bırakılmamasının ve [M.A.]'ya verilmesinin Sözleşme'nin 5 § 1 maddesine aykırı olduğunu kabul etmektedir.

e) Hükümet, soruşturma ile ilgili başvurunun sahip olabileceği tüm iç hukuk yolları konusunda, kendi organları (Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı ve polis) ile başvuru arasında etkili ve gerçek bir iletişim kurulmadığını ve bu durumun başvurunun etkili bir şekilde mahkemeye ulaşma hakkına aykırı olduğunu kabul etmektedir.

3. Yukarıda belirtilen konularla ilgili Hükümet, Bakanlar Kurulu'nun Genel Savcı ile Hükümet ajanının görüşlerinden hareketle, aşağıdaki konularda soruşturma yapmak için ceza alanında uzman üç kişilik bağımsız soruşturmacıyı 5 Şubat 2009 tarihinde atadığını hatırlatmaktadır :

a) başvurunun kızının ölümü ile ilgili şartlar ve üçüncü kişilerin, Cumhuriyet makamlarının veya polisin bu konudaki cezai sorumluluğu,

b) başvurunun kızının Kıbrıs'ta çalışması ile ilgili şartlar ve olayların meydana geldiği dönemde Cumhuriyet'in varolan mevzuatına aykırı bir şekilde, başvurunun kızının (polisler, Cumhuriyet makamları veya başka şahıslar tarafından) insanlık dışı ve aşağılayıcı ceza veya muamelelere veya insan ticaretine ve/veya cinsel veya herhangi bir sömürüye maruz kalıp kalmadığı ihtimali ve

c) olayların meydana geldiği dönemde Cumhuriyet'in varolan mevzuatına aykırı bir şekilde (polisler, Cumhuriyet makamları veya başka şahıslar tarafından) başvurunun kızına karşı işlenen fiiller.

4. Hükümet, bu soruşturmacıların polisten bağımsız olduğunu (ilk soruşturmacı, polise karşı yapılan şikayetleri ve iddiaları inceleyen bağımsız kurumun başkanıdır, ikinci soruşturmacı bu kurumun bir üyesidir ve üçüncü soruşturmacı ise ceza hukukunda uzman olan bir avukattır) ve soruşturma yapmaya başladıklarını hatırlatmaktadır.

5. Bu şartlarda ve davanın kendine özgü durumunda Hükümet, başvurucuya maddi ve manevi tazminat ile yargılama gideri olarak toplam 37 300 EUR (otuz yedi bin üçyüz euro) tazminat vermeye hazırdır. Hükümet, bu miktarın söz konusu ihlalleri gidermek için uygun bir giderim ve yeterli bir tazminat oluşturduğu ve bu davada kabul edilebilir bir miktar olduğu kanaatinde. Ancak eğer Mahkeme, aynı görüşte değilse, Hükümet, Mahkeme tarafından belirlenecek her türlü tazminatı adil giderim adı altında ödemeye hazırdır. (...) »

HUKUK AÇISINDAN

I. SÖZLEŞME'NİN 37 § 1 MADDESİNİN UYGULANMASI ÜZERİNE

188. Sözleşme'nin 37 § 1 maddesi, Mahkeme'ye bir başvuruyu kayıttan düşürme imkanı vermektedir. Bu hükmün ilgili bölümleri şu şekildedir :

« 1. Yargılamanın her aşamasında, Mahkeme aşağıdaki koşulların oluştuğu kanısına varırsa, bir başvurunun kayıttan düşürülmesine karar verebilir

(...)

b) ihtilaf çözümlenmişse ; veya

c) Mahkeme'nin saptadığı herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmezse.

Ancak, bu Sözleşme ve Protokolleri ile güvence altına alınan insan haklarına saygının gerekli kıldığı hallerde, Mahkeme başvuruyu incelemeye devam eder.

(...) »

A. Mahkeme'ye sunulan beyanlar

1. Kıbrıs Hükümeti

189. Kıbrıs Hükümeti, dostane çözüme ulaşmak için girişimlerde bulunulmasının bir sonuç vermediği durumda Mahkeme'nin, tek taraflı deklarasyona dayanarak bir başvuruyu kayıttan düşürebileceğini çünkü, Sözleşme'nin 37 § 1 c) bendinde öngörülen « başka gerekçeden » ötürü başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden bulunmadığını iddia etmektedir. Sunduğu tek taraflı deklarasyonun içeriğini ve Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili iç hukukta yapılan soruşturmayı dikkate alan (yukarıdaki paragraf 187) Kıbrıs Hükümeti, Sözleşme'nin 37 § 1 c) bendinde öngörülen şartların meydana geldiği kanaatindedir.

(...)

B. Mahkeme'nin değerlendirmesi

1. Genel ilkeler

193. Mahkeme öncelikle, tek taraflı deklarasyonun sadece Kıbrıs Cumhuriyetini ilgilendirdiğini gözlemlemektedir. Rusya Federasyonu herhangi bir tek taraflı deklarasyon sunmamıştır. Dolayısıyla Mahkeme, Kıbrıs makamlarına karşı sunulan şikayetlerle ilgili başvurunun kayıttan düşürülmesinin haklılığı noktasını inceleyecektir.

194. Mahkeme, Sözleşme'nin 37 § 1 maddesi uyarınca, bazı şartlarda hükümetin tek taraflı deklarasyonu, başvurunun davanın takip edilmesi arzusunun rağmen, başvurunun tamamının veya bir kısmının kayıttan düşürülmesine karar verebileceğini hatırlatmaktadır. Bu kararın belirli bir davada gerekli olup olmadığını belirlerken Mahkeme, Sözleşme ile güvence altına alınan insan haklarına saygının gerekli olmadığı sonucuna varmak için, tek taraflı deklarasyonun gerekli bir dayanak sunup sunmadığını incelemesi gerekmektedir (madde 37 § 1 *in fine*, bkz. ayrıca, özellikle, *Tahsin Acar/Türkiye* (ilk itirazlar) [BD], n° 26307/95, § 75, CEDH 2003-VI, ve *Radoszewska-Zakościelna/Polonya*, n° 858/08, § 50, 20 Ekim 2009).

195. Yapılan şikayetlerin niteliği, söz konusu sorunların daha önceki davalarda Mahkeme tarafından incelenen sorunlarla benzer olup olmadığı noktası, bu davalarlardaki kararların icrası için savunmacı hükümet tarafından alınan tedbirleri kapsamı ve niteliği ve bu tedbirlerin halihazır dava üzerindeki etkisi, bu konuda dikkate alınacak unsurlar arasında bulunmaktadır. Ayrıca, olayların taraflar arasında tartışmalı olup olmadığının, eğer tartışmalı ise hangi derecede ve hangi değerde, ilk bakışta, taraflarca sunulan beyanlara değer verilmesi konusunda araştırma yapmak gerekebilir. Başka unsurlar da dikkate alınabilmektedir; birçok

unsur arasından, savunmacı hükümetin tek taraflı deklarasyonu ile Sözleşme'nin ihlali ile ilgili iddialar konusunda bir ödün verip vermediğini değerlendirmek gerekmektedir. Eğer bir ödün verilmişse, bu ödünlerin kapsamının ve başvurucuya yapılan ihlallerin giderimi konusundaki niteliğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu son nokta ile ilgili olarak, iddia edilen bir ihlalin sonuçlarının giderilmesi ihtimali olması ve savunmacı hükümetin bunu yapmaya hazır olması durumunda, öngörülen telafinin bir başvurunun kayıttan düşürülmesi için yeterli olduğu kanısına varılması ihtimalini güçlendirmektedir. Mahkeme'nin her zaman, Sözleşme'nin 37 § 2 maddesi ve İçtüzüğü'nün 44 § 5 maddesine göre başvurunun tekrar kaydını yapabilme hakkı vardır (*Tahsin Acar*, yukarıda adı geçen karar, § 76).

196. Bu liste kesin değildir. Sözleşme'nin 37 § 1 c) maddesi anlamında bir tek taraflı deklarasyonun değerlendirilmesi için, her davanın kendine özgür şartlarında, başka unsurlar da dikkate alınabilmektedir (*Tahsin Acar*, yukarıda adı geçen karar, § 77).

197. Son olarak Mahkeme, kendi kararlarının karara bağlandıkları davalardaki sorunu çözmekle birlikte, daha geniş bir şekilde Sözleşme normlarını açıklığa kavuşturma, bunları koruma ve geliştirme ve devletlere Taraf Devlet olarak yükümlülüklerine saygı göstermelerine katkı sağlama amacıyla olduğunu hatırlatmaktadır (*İrlanda/Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978, § 154, seri A n° 25, *Guzzardi/İtalya*, 6 Kasım 1980, § 86, seri A n° 39, ve *Karner/Avusturya*, n° 40016/98, § 26, CEDH 2003-IX). Sözleşme tarafından sunulan sistemin temel amacının, şahıslara bir başvuru yapma imkanı verdiği doğrudur. Bu sistem ayrıca, insan hakların normlarını yükselterek ve Sözleşme'ye taraf devletlerin tamamına uygulanan bir içtihat geliştirerek, kamu çıkarı gereği, kamu düzenine ilişkin sorunları çözme amacındadır (*Karner*, yukarıda adı geçen karar, § 26, ve *Capital Bank AD/Bulgaristan*, n° 49429/99, §§ 78-79, CEDH 2005-XII (bölümler)).

2. Bu genel ilkelerin bu davada uygulanması

198. Kıbrıs Hükümeti tarafından sunulan tek taraflı deklarasyondan dolayı, bu davaya konu Kıbrıs Cumhuriyeti'ne karşı öne sürülen şikayetleri ile ilgili başvurunun kayıttan düşürülüp düşürülmemesini belirlemek için Mahkeme aşağıdaki hususları tespit etmektedir.

199. Öncelikle, bu davada söz konusu olan sorunun insan ticareti olduğundan, ihlal iddialarının ağırlığının altını çizmek gerekmektedir. Bu iddialar Sözleşme'nin 2, 3, 4 ve 5. maddeleri altında sorunlar çıkarmaktadır. Bu bağlamda Mahkeme, uluslararası alanda alınan tedbirler ile birçok devlette insan ticarata karşı mücadele için mevzuatta yapılan değişikliklerin (bkz. ayrıca aşağıdaki paragraflar 264 ve 269) gösterdiği gibi, insan ticareti sorunu ve bu olguya karşı mücadele edilmesi zorunluluğu ile ilgili bilincin, son yıllarda iyice geliştiğini kaydetmektedir. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'nin ve Kıbrıs Medyatörü'nün raporları, bu

sorunun Kıbrıs'taki boyutunu ortaya koymaktadır ve bu ülkede, kabaredeki artistlerin ticaretinin ve cinsel yönden sömürülmesinin özellikle kaygı verici bir olgu olduğu genel olarak kabul edilmektedir (yukarıdaki paragraflar 83, 89, 91, 93, 100, 101 ve 103).

200. Ayrıca, insan ticareti konusunda Sözleşme'nin 4. maddesi ile ilgili içtihatlarının kıtlığını dikkate almamız gerekmektedir. Mahkeme'nin şuana kadar, hangi durumlarda 4. maddenin insan ticareti mağduru olan şahısları korumak ve bu konuda soruşturma yapmak için devletlere pozitif yükümlülükler yüklediği konusunda karar verme imkanı olmaması büyük bir anlam ifade etmektedir.

201. Kıbrıs Hükümeti, Bayan Rantseva'nın ölümünden önce ve sonra Sözleşme ihlallerinin meydana geldiğini kabul etmiştir. Kısa süre önce Hükümet, mağdurun ölümü ile ilgili soruşturma yapılması için tedbirler almış ve adli tazmin adı altında bir miktar ödeme yapmayı önermiştir. Ancak Sözleşme'deki kuralları açıklama, bunları koruma ve geliştirme amacıyla olan Mahkeme, bu girişimlerin başvurunun incelenmemesini haklı kılmak için yeterli olmadığı görüşündedir. Mahkeme'nin, tam tersine, aşağıdaki savunmaları gözönüne aldığı anda, insan ticareti ile ilgili olan bu davayı incelemeye devam etmesi gerekmektedir.

202. Sonuç olarak Mahkeme, insan haklarına saygının bu davayı incelemesini zorunlu kıldığı kanaatinde. Dolayısıyla Mahkeme, Kıbrıs Hükümeti'nin Sözleşme'nin 37 § 1 maddesine göre davanın kayıttan düşürülmesi talebini reddetmektedir.

II. SÖZLEŞME'NİN 2, 3, 4 VE 5. MADDELERİ İLE İLGİLİ ŞİKAYETLERİN KABULEDİLEBİLİRLİĞİ ÜZERİNE

A. Rusya Hükümeti'nin yer konusundaki yetkisizlik *ratione loci* itirazı

1. Tarafların argümanları

203. Rus Hükümeti, davaya konu olayların kendi toprakları üzerinde meydana geldiğini ve dolayısıyla, başvurunun kendisi için yer bakımından yetkisizlik (*ratione loci*) nedeniyle kabuledilemez olduğunu iddia etmektedir. Rus Hükümeti, Kıbrıs Cumhuriyeti toprakları üzerinde « somut bir otoritesi » olmadığını ve Rusya Federasyonu'nun faaliyetlerinin Kıbrıs Cumhuriyeti'nin egemenlik hakları ile sınırlı olduğunu savunmaktadır.

204. Başvurucu bu argümana itiraz etmektedir. *Drozd ve Janousek/Fransa ve İspanya* (26 Haziran 1992, seri A n° 240) kararında gönderme yapan başvuru, kendi makamlarının eylemlerinin ve

ihmalllerinin etkileri, kendi toprakları dışında ortaya çıkması durumunda, Rusya Federasyonu'nun sorumluluğuna gidilebileceğini iddia etmektedir.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

205. Sözleşme'nin 1. maddesine göre :

« Yüksek Sözleşmeci Taraflar, kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, (...) Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar. »

206. Mahkeme daha önce ifade ettiği gibi, uluslararası hukuka göre bir devletin yetki alanı esasen topraklarıdır. Dolayısıyla bir devletin yurtdışında yaşayan kendi vatandaşları üzerinde kendi yetkisini kullanması ihtimali bir başka devletin yer bakımından yetkisine bağlıdır ve genel olarak bir devlet, bir başka devletin toprakları üzerinde kendi yetkisini kullanması ancak bu devletin rızasıyla, davetiyle veya onayıyla mümkündür. Sözleşme'nin 1. maddesine göre, devletlerin yer bakımından doğal ve esas yargı yetkilerini yansıtmaları gerekmektedir (*Banković ve diğerleri/Belçika ve diğerleri* (kabuledilebilirlik üzerine) [BD], n° 52207/99, §§ 59-61, CEDH 2001-XII).

207. Bu davada, başvurunun Rusya'ya karşı şikayetleri, Rus makamlarının Bayan Rantseva'nın Kıbrıs'a varması, orada çalışması ve hayatını kaybetmesi konusunda bir soruşturma yapmamalarına ve kızının insan ticareti ve cinsel sömürüye karşı korunması için gerekli tedbirleri almamalarına ilişkindir. Mahkeme, bu şikayetlerin Kıbrıs'ta veya Kıbrıs makamları tarafından işlenen fiillerden dolayı Rusya'nın sorumluluğu ile ilgili olmadığını gözlemlemektedir. İnsan ticareti Rusya'dan başladığından ve Rus makamları bu olguya karşı savaşıma kararıyla içinde olduğundan Mahkeme, Rusya'nın pozitif yükümlülüğü gereği kendi yetkisi altında olan topraklarda Bayan Rantseva'yı insan ticaretinden korumak için gerekli tedbirleri alıp almadığını ve Bayan Rantseva'nın bu ticaretin mağduru olma ihtimali üzerinde soruşturma yapıp yapmadığını inceleye yetkilidir. Ayrıca, başvuruçunun 2. madde ile ilgili Rusya'ya karşı ifade ettiği şikayetinde, başvuruçunun Rus makamlarının soruşturma ile ilgili gerekli tedbirleri almadığını ve özellikle Rusya'da ikamet eden tanıkların beyanlarını almadıklarını belirtmektedir. Davanın esasını incelerken Mahkeme, Rus makamlarının pozitif yükümlülüklerine saygıyı ve bu yükümlülüklerin kapsamını inceleyecektir.

208. Sonuç olarak Mahkeme, Rusya'nın pozitif yükümlülüğü gereği kendi egemenliği altında olan topraklarda, Bayan Rantseva'yı insan ticaretinden korumak için gerekli tedbirleri alıp almadığını ve başvuruçunun kızının insan ticaretinin mağduru olması ve ölümü ile ilgili şikayetler konusunda soruşturma yapıp yapmadığını incelemeye yetkilidir. Mahkeme, başvurunun esası hakkında, davanın olaylarının devletin sorumluluğunu ortaya çıkarıp çıkarmadığı sorununu çözmek zorundadır.

B. Rus Hükümeti'nin konu bakımında yetkisizlik *ratione materiae* itirazı

1. Tarafların argümanları

209. Rus Hükümeti, Sözleşme'nin 4. maddesi ile ilgili şikayetin konu bakımında yetkisizlik *ratione materiae* olarak kabuledilemez bulunması gerektiğini çünkü bu dava, kölelik, kulluk, zorla veya zorunlu çalıştırma ile ilgili olmadığını iddia etmektedir. Rus Hükümeti, Bayan Rantseva'nın kendi iradesiyle Kıbrıs Cumhuriyeti'ne gittiğini, orada çalışmak için imzaladığı sözleşmeye uygun olarak çalışma izni aldığını belirtmektedir. Rus Hükümeti, Bayan Rantseva'nın kul durumunda tutulduğunu, kendi durumunu değiştiremesinin imkansız olduğunu veya zorla çalıştırıldığını gösteren hiçbir durumun varolmadığı kanaatindedir. Bu bağlamda Bayan Rantseva, hiçbir zorlama olmadan kabarenin diğer artistleriyle birlikte kaldığı apartman dairesinden ayrılmıştır. Dolayısıyla, kabare artistlerinin kendi iradelerine aykırı bir şekilde tutulduklarını gösteren hiçbir durum söz konusu değildir. Son olarak Bayan Rantseva'nın M.A. ile komiserlikten ayrılması, kendisinin kul durumuna sokulduğu ve zorla çalıştırıldığı sonucuna varmak için yeterli değildir. Rus Hükümeti'ne göre, eğer Bayan Rantseva kendi hayatından endişe etseydi, komiserlikte bulunduğu süre içinde polisleri bu durumda haberdar edebilirdi.

210. Başvurucu, kızının maruz kaldığı muamelelerin 4. maddenin kapsamına girdiği konusundaki beyanları tekrar etmektedir.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

211. Mahkeme, şikayet edilen olayların 4. madde kapsamına girip girmediği ile ilgili sorunun tamamen şikayetin esasına ilişkin olduğu kanaatindedir. Dolayısıyla Mahkeme, Rus Hükümeti'nin konu bakımından yetkisizlik *ratione materiae* itirazını davanın esasına bağlamaktadır.

C. Sonuç

212. Mahkeme, Rusya Hükümeti'ne karşı yapılan 2, 3, 4 ve 5. madde ile ilgili şikayetlerin Sözleşme'nin yer bakımından yetkisi *ratione loci* ile konu bakımında yetkisi *ratione materiae* konusundaki itirazların reddedilmesi gerektiği sonucuna varmaktadır. Mahkeme ayrıca, bu şikayetlerin Sözleşme'nin 35 § 3 maddesi anlamında temelden yoksun olmadığını ve başka kabuledilemezlik nedenlerinden dolayı reddedilmeyeceklerini belirtmektedir. Dolayısıyla bu şikayetlerin kabuledilebilir bulunması gerekmektedir.

III. SÖZLEŞME’NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI ÜZERİNE

213. Başvurucu, Rus makamları ile Kıbrıs makamlarının kızının yaşam hakkını korumak için gerekli tedbirleri almadığından ve bu iki devletin kızının ölümü ile ilgili olarak etkili bir soruşturma yapmadıklarından dolayı Sözleşme’nin 2. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir. 2. maddenin ilgili hükümleri şu şekildedir :

« 1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infaz edilmesi dışında, hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemez

(...) »

A. Bir kişiyi, yaşam hakkı için varolan bir riskten dolayı korumak için gerekli tedbirlerin alınmadığı iddiası

(...)

2. Mahkeme’nin değerlendirmesi

a. Genel ilkeler

218. 2. madde, devletten sadece kasten ve usule aykırı bir şekilde ölüme neden olmaktan kaçınmasını değil, aynı zamanda kendi yetkisi altında olan şahıslarının yaşam haklarını korumak için gerekli tedbirleri almasını zorunlu kılmaktadır (*L.C.B./Birleşik Krallık*, 9 Haziran 1998, § 36, *Recueil* 1998-III, ve *Paul ve Audrey Edwards*, yukarıda adı geçen karar, § 54). Bu pozitif yükümlülük devlete, öncelikle yaşam hakkını korumak için bu hakka yapılan müdahaleleri caydıran, yaşam hakkına yapılan müdahaleleri engelleyen, cezalandıran ve mahkum eden bir mevzuatı yürürlüğe sokmayı dayatmaktadır. Bu pozitif yükümlülük ayrıca, bazı şartlarda, kişinin yaşam hakkının üçüncü kişiler tarafından tehdit altında olması durumunda gerekli önleyici tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır (*Osman*, yukarıda adı geçen karar, § 115 ; *Medova/Rusya*, n° 25385/04, § 95, 15 Ocak 2009 ; *Opuz/Türkiye*, n° 33401/02, § 128, 9 Haziran 2009).

219. Mahkeme, pozitif yükümlülüğün makamlara altından kalkamayacakları aşırı bir yük yüklemeyecek şekilde yorumlanmaması gerektiğini hatırlatmaktadır. Polisin günümüz toplumunda kendi fonksiyonunu yerine getirme zorluklarının ve insan davranışlarının öngörülemezliğinin ve öncelik ve kaynak bakımından yapılan tercihlerin dikkate alınması gerekmektedir. Yaşam hakkına yapılan her türlü tehdit, devlet makamlarının bu tehdidin meydana gelmesini engellemek için müdahalede bulunmasını zorunlu kılmamaktadır. Mahkeme’nin pozitif

yükümlülüğün ihlal edildiği sonucuna varabilmesi için, makamların bir veya birden fazla şahsın hayatının başkaları tarafından, gerçek ve yakın bir şekilde tehlikede olduğunu bilmesinin veya bilmesi gerektiğinin ortaya konulması gerekmektedir. Ayrıca, devlet makamlarının bilmelerine veya bilmeleri gerekmesine rağmen, kendi yetkileri dahilinde ve mantıklı bir şekilde, bu tehlikeyi engellemek için gerekli tedbirleri almadığının ispatlanması gerekmektedir (*Osman*, yukarıda adı geçen karar, § 116 ; *Paul ve Audrey Edwards*, yukarıda adı geçen karar, § 55 ; *Medova*, yukarıda adı geçen karar, § 96).

b. Bu genel ilkelerin bu davada uygulanması

220. Mahkeme Kıbrıs makamlarının, Bayan Rantseva'yı M.A.'ya teslim ettikleri zaman, genç kızın hayatını gerçek ve yakın bir şekilde tehlikeye sokup sokmadıklarını belirlemek zorundadır.

221. Mahkeme *Opuz* davasında devletin sorumluluğuna gidilebileceğini çünkü, başvurunun annesine ateş eden ve onu öldüren şahsın başvuru ve mağduru daha önce ölümle tehdit ettiğini ve onlara karşı şiddet hareketlerinde bulunduğunu ve devlet makamlarının bundan haberdar olduğunu belirtmiştir (*Opuz*, yukarıda adı geçen karar, §§ 133 ve 136 arası). Tam tersine, Mahkeme *Osman* davasında, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir çünkü başvuru, eşinin ölümü ile sonuçlanan olaylar döneminde, polisin Osman ailesinin bireylerinin gerçek ve yakın bir şekilde tehdit edildiğini bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispatlayamamıştır (*Osman*, yukarıda adı geçen karar, § 121).

222. İnsan ticareti ile sömürünün mağduru olanların çok kötü şartlarda yaşadıkları ve çalıştıkları ve kendi işverenleri tarafından şiddete ve kötü muameleye maruz kaldıkları tartışmasızdır (yukarıdaki paragraflar 85, 87, 88 ve 101). Ancak belirli bir olayda açık bir belirti olmaması durumunda, şiddet ve kötü muamele görme riski, yaşam hakkı için gerçek ve yakın bir tehlike olarak kabul edilemez. Bu davada, her ne kadar polis, Bayan Rantseva'nın insan ticareti mağduru olduğunu görmesi gerekseydi bile (bu nokta aşağıda, 4. madde ile ilgili şikayet kapsamında incelenecektir), komiserlikte bulunduğu süre içinde hayatının gerçek ve yakın bir şekilde tehlikede olduğunu gösteren bir durum söz konusu değildir. Mahkeme, genç kızın ölümü ile sonuçlanan olayların devamının polisler tarafından kızın M.A.'ya verilmesi döneminde öngörülemediği kanaatinde. Dolayısıyla, bu davada, kişi yaşamı için varolan tehdidin meydana gelmesini engellemek için tedbir alınması pozitif yükümlülüğü, bu davada söz konusu değildir.

223. Bu nedenlerle Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesi anlamında Kıbrıs makamlarının Bayan Rantseva'nın yaşam hakkını koruma pozitif yükümlülüklerinin ihlal edilmediği sonucuna varmaktadır.

B. Etkili soruşturma yapma pozitif yükümlülüğü

(...)

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

a. Genel ilkeler

232. Mahkeme her zaman, Sözleşme'nin ikinci maddesinin dayattığı pozitif yükümlülük ile birlikte, devletin « kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, (...) Sözleşme'[de] (...) açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını » öngören 1. madde anlamında, şiddete başvuru sonucunda ölüm meydana gelmesi durumunda, etkili bir soruşturma yapılması zorunluluğunu yüklediğini hatırlatmaktadır (*McCann ve diğerleri/Birleşik Krallık*, 27 Eylül 1995, § 161, seri A n° 324 ; *Kaya/Türkiye*, 19 Şubat 1998, § 86, *Recueil* 1998-I ; *Medova/Rusya*, yukarıda adı geçen karar, § 103). Etkili ve resmi bir soruşturma yapma zorunluluğu, ölümün bilinmeyen nedenlerden ve devletin görevlilerine atfedilemeyecek hareketlerden kaynaklanması durumunda da doğabilir (*Menson/Birleşik Krallık* (kabuledilebilirlik üzerine), n° 47916/99, CEDH 2003-V). Esasen belirli bir başvuruda söz konusu olan, yaşam hakkını koruyan ulusal yasaların uygulanmasının sağlanması ve devlet organları ve görevlilerinin sorumlu olduğu davalarda, bunlara kendi sorumlulukları altında olan yaşam hakkı ile ilgili olarak hesap vermeyi güvence altına almasıdır. Makamlar, dava hakkı ile ilgili olarak bilgi sahibi oldukları andan itibaren resen hareket etmek zorundadırlar. Makamların, ölenin yakınının suç duyurusunda bulunmasını ve bir soruşturmanın açılması için inisiyatif almasını beklememeleri gerekmektedir (bkz., örnek olarak, *İlhan/Türkiye* [BD], n° 22277/93, § 63, CEDH 2000-VII, ve *Paul ve Audrey Edwards*, yukarıda adı geçen karar, § 69).

233. Bir soruşturmanın etkili olabilmesi için, soruşturmadan sorumlu olan kişilerin, olayla ilgili olan şahıslardan bağımsız olması gerekmektedir. Bu bağımsızlık sadece hiyerarşik veya kurumsal bir bağın değil aynı zamanda somut bir bağımsızlık olması gerekmektedir (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, n° 24746/94, § 120, CEDH 2001-III (kısmen) ; *Kelly ve diğerleri/Birleşik Krallık*, n° 30054/96, § 114, 4 Mayıs 2001). Soruşturmanın sorumluları bulmayı ve onları cezalandırmayı sağlayabilmesi gerekmektedir (*Paul ve Audrey Edwards*, yukarıda adı geçen karar, § 71). Bu bağlamda, hızlılık ve özen zorunlulukları burada zımnen öngörülmüştür (*Yaşa/Türkiye*, 2 Eylül 1998, §§ 102-104, *Recueil* 1998-VI ; *Çakıcı/Türkiye* [BD], n° 23657/94, §§ 80-87 ve 106, CEDH 1999-IV ; *Kelly ve diğerleri*, yukarıda adı geçen karar, § 97). Her halükarda, mağdurun yakınlarının, kendi meşru çıkarlarının gerekli kıldığı tüm tedbirler ile ilgili olarak prosedüre katılmaları gerekmektedir (bkz., örnek olarak, *Güleç/Türkiye*,

27 Temmuz 1998, § 82, *Recueil* 1998-IV, ve *Kelly ve diğerleri*, yukarıda adı geçen karar, § 98).

b. Bu genel ilkelerin bu davada uygulanması

i. Kıbrıs

234. Mahkeme, Bayan Rantseva'nın ölümünün doğrudan doğruya şiddet kullanımının sonucunda meydana geldiğini ispatlayan bir durumun olmadığını kabul etmektedir. Ancak, yukarıda belirttiği gibi (yukarıdaki paragraf 232) bu durum, 2. madde ile ilgili olarak etkin bir soruşturma yapılması zorunluluğunu engellememektedir (bkz., ayrıca *Calvelli ve Ciglio/İtalya* [BD], n° 32967/96, §§ 48 à 50, CEDH 2002-I, ve *Öneryıldız/Türkiye* [BD], n° 48939/99, §§ 70 ve 74 arası, CEDH 2004-XII). Ölüm ile ilgili olayların muğlaklığı ve açıklanamaz nitelikte olması ile olaylardan hemen önce yapıldığı iddia edilen insan ticareti, kötü muamele ve keyfi tutulma durumlarını gözönüne alan Mahkeme, Kıbrıs makamlarının Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili üzerine soruşturma yapma yükümlülükleri olduğu kanaatindedir. Zorunlu olarak, soruşturma ile görevlendirilenler, hemen balkondan düşme durumu ile yetinmemeleri ve daha geniş bir şekilde, mağdurun Kıbrıs'a gelmesi ve orada kalması üzerinde de durmaları gerekmektedir. Böylece mağdurun ölümü ile insan ticareti iddiaları arasında varolan bağ belirlenebilir.

235. Soruşturmanın etkililiği konusunda Mahkeme, polisin olay yerine hemen geldiğini ve orayı birkaç dakika içinde çevrelediğini kaydetmektedir. Fotoğraflar çekilmiş ve kriminalistik incelemeler yapılmıştır (yukarıdaki paragraf 32). Aynı gün sabah polis, ölüm anında apartmanda hazır bulunan şahısların ve düşme olayını gören komşunun ifadelerini almıştır. Ayrıca, Limasol Komiserliği'nde görev yapan polislerin de ifadesi alınmıştır (yukarıdaki paragraf 33). Otopsi yapılmış ve soruşturma açılmıştır (yukarıdaki paragraflar 35 ve 41 arası). Ancak, soruşturmanın birkaç unsuru yetersizdir.

236. İlk olarak, apartman dairesinde bulunan şahısların ifadeleri çelişkilidir ve Kıbrıs makamları bu çelişkileri gidermek için gerekli tedbirleri almadıkları anlaşılmaktadır (yukarıdaki paragraflar 22-24 ve 26-28). Aynı şekilde, Bayan Rantseva'nın fiziksel durumu ile ilgili ifadeler, özellikle alkolün kendi davranışları üzerindeki etkisi konusunda uyumsuzdur (yukarıdaki paragraflar 18, 20 ve 21 arası ve 24). Dosya başka anormallikler içermektedir; bir taraftan, Kıbrıs ve Rus makamları tarafından yapılan otopsi arasındaki uyumsuzluklar bulunmaktadır, diğer taraftan mağdurun balkondan düşerken ses çıkarmadığı konusuna yeterli açıklama getirilmemiştir (yukarıdaki paragraflar 29, 50 ve 52 arası ve 67).

237. İkinci olarak, soruşturmanın sonucu, Bayan Rantseva'nın « kaldığı » evin balkonundan kaçmaya çalışması ve « tuhaf şartlarda » öldüğüdür (yukarıdaki paragraf 41). Ölüm ile ilgili muğlaklığa rağmen

Kıbrıs polisi, mağdur ile beraber yaşayan veya kabarede beraber çalışan kişilerin ifadelerini almak için girişimlerde bulunmamıştır. Ayrıca, apartman dairesinden çıkmaya kalkışması sonucunun dikkat çekici olmasına rağmen, makamlar genç kızın neden kaçmaya çalıştığını ve neden kendi iradesine aykırı olarak tutulduğunu araştırmamışlardır.

238. Üçüncü olarak, 28 ve 29 Mart 2001 tarihlerinde polisler ve pasaport servisi görevlisi tarafından tutulan asıl ifadeler bir yana, komiserlikte tamamen nelerin meydana geldiği, özellikle polislerin neden Bayan Rantseva'nın M.A.'ya teslim edildiği konusunda girişimlerde bulunulmadığı anlaşılmaktadır. Tanık beyanlarından açıkça AIS'in, genç kızın ölümünden M.A.'nın sorumlu olduğunu belirttiği anlaşılmaktadır, ama bu sonucun yerindeliği ve nedenleri konusunda ayrıntılı herhangi bir soruşturma yapılmamıştır. Buna ek olarak, polislerin beyanından, onların Bayan Rantseva'nın ifadesini aldıkları sonucu çıkmamaktadır ve M.A.'nın ifadesini almalarına rağmen, dosyadan neden bunu Bayan Rantseva için yapmadıkları konusunda herhangi bir veri bulunmamaktadır (yukarıdaki paragraf 19). Mahkeme, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'ne 2008 tarihli raporunda, insan ticareti ile ilgili olarak polislerin rüşvet olaylarına karıştığı iddialarının münferit olaylar olduğu konusunda güvence verildiğini hatırlatmaktadır (yukarıdaki paragraf 102). Bu davanın olayları gözönüne alındığında Mahkeme, makamların Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili olaylar konusunda polislerin rüşvete bulaşma ihtimalleri üzerinde soruşturma yapmaları gerektiği kanaatindedir.

239. Dördüncü olarak, bu konuda Kıbrıs makamlarına ilettiği açık talebe rağmen başvuru, duruşma gününden haberdar edilmemiştir ve karar verildiği zaman kendisi hazır değildir. Kıbrıs Hükümeti, başvurunun duruşmadan 15 ay sonra soruşturmanın sonucu hakkında bilgilendirildiği konusuna itiraz etmemektedir. Dolayısıyla Kıbrıs makamları, başvurunun bu konudaki girişimlerine rağmen, kendisine söz konusu prosedüre katılma imkanı vermemişlerdir.

240. Beşinci olarak, Kıbrıs makamlarının, başvurunun Rus makamları aracılığıyla bir soruşturma yapılması konusunda iletmiş olduğu talepleri dikkate almadıkları anlaşılmaktadır. Özellikle, Kıbrıs hukuk sisteminde kendisi için varolan yolların bildirilmesi ile ilgili talepleri ve Kıbrıs makamlarından adli yardım talepleri görmemezlikten gelinmiştir. Bu nokta ile ilgili Kıbrıs Hükümeti'nin kendi beyanlarında verdiği cevap, adli yardım talebinin yanlış bir temelde yapıldığıdır. Bu cevap yeterli değildir. Davanın ağırlığı ile başvurunun devamlı bir şekilde ilettiği talepler dikkate alındığında, Kıbrıs makamları en azından, başvurucaı ücretsiz adli yardım ile ilgili izlenecek prosedür konusunda bilgilendirebilirlerdi

241. Son olarak, bir ölümle ilgili soruşturmanın etkili olabilmesi için, Taraf Devletler ilgili tüm verilerin toplanması için gerekli ve varolan tedbirleri almaları gerekmektedir ve bu verilerin soruşturmayı yapan devletin toprakları içinde veya dışında olması önemli değildir. Mahkeme,

Kıbrıs ve Rusya'nın ikisinin de Adli Yardım Sözleşmesi'ne taraf olduğunu ve her iki devletin karşılıklı Adli İşbirliği Antlaşması'nı imzaladıklarını gözlemlemektedir (yukarıdaki paragraflar 175 ve 180 arası). Bu belgeler, Kıbrıs makamlarının Bayan Rantseva'nın Kıbrıs'ta kalması ve orada ölmesi ile ilgili Rusya'dan yardım talep edebileceğine ilişkin hükümler öngörmektedir. Rusya Federasyonu Genel Savcısı, herhangi bir talep olmadan Kıbrıs makamlarına, Rusya'nın yeni delillerin toplanması konusunda yardım sunabileceğini belirtmiştir (yukarıdaki paragraf 70). Buna karşın Kıbrıs makamlarının, Rusya'dan soruşturma ile ilgili bir yardım talebinde bulunmadıkları anlaşılmaktadır. Bu şartlarda Mahkeme, Kıbrıs makamlarının, adli işbirliği kapsamı içinde Rusya'dan Bayan Rantseva ile beraber kabarede çalışan kadınların ifadelerinin alınmasını reddetmesinin çok talihsiz bir durum olduğu kanaatindedir. Bu iki genç Rus kadının beyanları soruşturmanın önemli noktaları aydınlatabilirdi. Kızının 2001 yılında hayatını kaybetmesine rağmen başvuru, hala ölümü ile ilgili yeteri kadar açıklama elde etmiş değildir.

242. Dolayısıyla Mahkeme, Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili olarak Kıbrıs makamlarının etkili bir soruşturma yapmadıkları ve bu durumun Sözleşme'nin 2. maddesinin soruşturma ile ilgili kısmının ihlalinin oluşturduğu sonucuna varmaktadır.

ii. Rusya

243. Mahkeme, Bayan Rantseva'nın Kıbrıs'ta hayatını kaybettiğini hatırlatmaktadır. Dolayısıyla bu davanın kendine özgü şartlarının bu genel analizi bertaraf etmediği sürece, etkili bir resmi soruşturma yapma yükümlülüğü sadece Kıbrıs'a aittir (bkz., *mutatis mutandis*, *Al-Adsani/Birleşik Krallık* [BD], n° 35763/97, § 38, CEDH 2001-XI).

244. Başvurucu, Bayan Rantseva'nın Rus vatandaşı olduğunu belirtmektedir. Mahkeme, 2. maddenin üye devletlere, kendi vatandaşlarının hayatını kaybettiği olaylar ile ilgili ceza davalarında evrensel yetkiyi dayatmadığını ifade etmektedir. Rusya'ya kendi soruşturmasını yapmayı dayatacak bu davaya özgü şartlarda bulunmamaktadır. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin Rus makamlarına, Bayan Rantseva'nın ölümü üzerine ayrı bir soruşturma yapma yükümlülüğü yüklediği sonucuna varmaktadır.

245. Ancak, soruşturmayı yapan devletin başka bir ülkede bulunan delilleri toplama şeklindeki yükümlülüğü, delillerin ülkesinde bulunduğu devletin yetkisi dahilinde yardım etmesi ve adli işbirliği talebi içinde istenen vasıtaları sunma yükümlülüğü olmasıdır. Bu davada, yukarıda belirtildiği gibi, Rusya Federasyonu Genel Savcısı, iki Rus tanığın varlığını iletmış ve adli işbirliği kapsamında yapılacak herhangi bir talebin kabul edileceğini ve Rus makamlarının bunların ifadesini almaya hazır olduğunu ifade etmiştir. Ancak, Kıbrıs makamları böyle bir talepte bulunmamışlardır (yukarıdaki paragraf 241). Başvurucu, Kıbrıs makamlarının bu yönde talepleri olmasa

bile, Rus makamlarının her iki genç kızın ifadelerini almaları gerektiğini belirtmektedir. Mahkeme, Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili soruşturma yapma yükümlülüğünün Kıbrıs'a ait olduğunu hatırlatmaktadır. Adli işbirliği talebinin yokluğunda 2. madde, Rus makamlarına delil toplamayı dayatmamaktadır.

246. Rus makamlarının soruşturmanın açılması talebinde bulunmamaları konusundaki şikayet ile ilgili olarak Mahkeme, Rus makamlarının, Kıbrıs makamlarının harekete geçmesi için adli işbirliği antlaşmalarının sunduğu tüm ihtimalleri kullandığını gözlemlemektedir (bkz., örnek olarak yukarıdaki paragraflar 48, 52, 55, 57 ve 61 ve 62 arası). Özellikle 11 Aralık 2001 tarihli mektupla Rus makamları, Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili olarak ek soruşturma açılmasını, tanıkların dinlenmesini ve adam öldürme, keyfi adam kaldırma veya hürriyeti tahdit suçlamalarından dolayı cezai soruşturma yapılması talebinde bulunmuşlardır (yukarıdaki paragraf 52). 27 Aralık 2001 tarihli mektupla yeniden, açık bir şekilde cezai soruşturma açılması taleplerinde bulunmuşlardır (yukarıdaki paragraf 53). Bu talep defalarca tekrarlanmıştır.

247. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin etkili soruşturma yapma kısmının Rusya Federasyonu tarafından ihlal edilmediği kanaatindedir.

IV. SÖZLEŞME'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI ÜZERİNE

248. Başvurucu Kıbrıs makamlarının kızını kurtarmak için tedbir almamalarının, genç kızın ölümünden önce insanlıkdışı ve aşağılayıcı kötü muameleye tabi tutulması ile ilgili soruşturma yapmamalarının Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali sonucunu doğurduğunu iddia etmektedir. 3. maddenin ilgili hükümleri şu şekildedir :

« Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz. »

(...)

B. Mahkeme'nin değerlendirmesi

252. Mahkeme, Bayan Rantseva'nın ölümünden önce kötü muameleye maruz kaldığını gösteren hiçbir belirtinin olmadığını tespit etmektedir. Ancak, insan ticareti yapanların şiddet ve kötü muamele yoluna başvurmalarının sık başvurulmuş bir uygulama olduğunu bilmekteyiz (yukarıdaki paragraflar 85, 87, 88 ve 101). Dolayısıyla Mahkeme, ölümünden önce mağdurun insanlıkdışı veya aşağılayıcı muamele gördüğüne ilişkin açık bir iddia olmadığından, bu muamelelerin esasen, şikayet edilen insan ticareti ve sömürüye bağlı uygulamalar olduğu

kanaatindedir. Bu nedenle Mahkeme, 3. maddenin ayrıca incelenmesinin gerekli olmadığı sonucuna varmaktadır. Mahkeme dolayısıyla, bu kapsamdaki şikayeti Sözleşme'nin 4. maddesi altında inceleyecektir.

V. SÖZLEŞME'NİN 4. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI ÜZERİNE

253. Başvurucu, Rus makamları ile Kıbrıs makamlarının insan ticaretine karşı kızını korumadıklarını ve onun Kıbrıs'a gelmesi ile ilgili şartlar ve oradaki işinin niteliği konusunda etkin bir soruşturma yapmadıklarını savunmaktadır. Bu durumun Sözleşme'nin 4. maddesinin ihlali sonucunu doğurduğunu iddia etmektedir. Bu hükmün ilgili bölümleri şu şekildedir :

« 1. Hiç kimse köle ya da kul durumunda tutulamaz.

2. Hiç kimse zorla çalıştırılmaz ve zorunlu çalışmaya tabi tutulamaz.

(...) »

A. Mahkeme'ye sunulan beyanlar

(...)

B. Mahkeme'nin değerlendirmesi

1. Sözleşme'nin 4. maddesinin uygulanması üzerine

272. İlk çözümlenecek sorun, bu davanın 4. maddenin kapsamına girip girmediğini tespit etmektir. Mahkeme, « köle », « kul » ve « zorla veya zorunlu çalışmayı » yasaklayan bu hükmün insan ticaretinden bahsetmediğini hatırlatmaktadır.

273. Mahkeme, Sözleşme'de korunan hak ve özgürlüklerin yorumu için Sözleşme hükümlerini tek referans olarak kabul etmemektedir (*Demir ve Baykara/Türkiye* [BD], n° 34503/97, § 67, 12 Kasım 2008). Mahkeme uzun süreden beri, Sözleşme hükümlerinin uygulanması konusundaki ilkelerden bir tanesinin, Sözleşme'nin bir boşluk içerisinde uygulanamayacağı olduğunu hatırlatmaktadır (*Loizidou/Türkiye*, 18 Aralık 1996, *Recueil* 1996-VI ; *Öcalan/Türkiye* [BD], n° 46221/99, § 163, CEDH 2005-IV). Özellikle uluslararası antlaşma olarak Sözleşme, antlaşmalar ile ilgili 23 Mayıs 1969 tarihli Viyana Sözleşmesi ışığında yorumlanması gerekmektedir.

274. Bu belgeye göre, Sözleşme'yi yorumlamak için söz konusu hükmün amacı ve konusu ışığında ve kelimelerin kendi şartları içindeki anlamını aramak gerekmektedir (bkz., *Golder/Birleşik Krallık*, 21 Şubat 1975, § 29, seri A n° 18, *Loizidou*, yukarıda adı geçen karar, § 43, ve Viyana

Sözleşmesi'nin 31 § 1 maddesi). Mahkeme, insanın bireysel haklarının etkili bir şekilde korunması konteksini ve Sözleşme'nin bir bütün olarak uyumlu ve çelişkisiz bir şekilde okunması ve yorumlanması gerektiğini dikkate almaktadır (*Stec ve diğerleri/Birleşik Krallık* (kabuledilebilirlik üzerine) [BD], n°s 65731/01 ve 65900/01, § 48, CEDH 2005-X). Ayrıca Sözleşme'ye taraf ülkelere uygulanan uluslararası hukukun tüm kurallarını dikkate almak gerekmektedir ve Sözleşme'nin mümkün olduğu kadar, uluslararası hukukun kuralları ile uyumlu bir şekilde yorumlanması gerekmektedir. Kaldı ki Sözleşme uluslararası hukukun bir parçasıdır (bkz., *Al-Adsani/Birleşik Krallık* [BD], n° 35763/97, § 55, CEDH 2001-XI, *Demir ve Baykara*, yukarıda adı geçen karar, § 67, *Saadi/Birleşik Krallık* [BD], n° 13229/03, § 62, CEDH 2008-(...), ve Viyana Sözleşmesi'nin 31 § 3 c) maddesi).

275. Son olarak Mahkeme, kişileri koruyan belge olarak Sözleşme'nin konusunun ve amacının, bu korumayı etkili kılacak şekilde yorumlanması ve uygulanması gerektiğinin altını çizmektedir (bkz., özellikle *Soering/Birleşik Krallık*, 7 Temmuz 1989, § 87, seri A n° 161, ve *Artico/İtalya*, 13 Mayıs 1980, § 33, seri A n° 37).

276. Sözleşme'nin 4. maddesi anlamında « köle » kavramını yorumladığı *Siliadin* davasında Mahkeme, 1926 tarihli Sözleşme'deki klasik tanıma uygun bir tanım getirmiştir. Bu Sözleşme'ye göre, bir mülkiyet hakkının kullanımının ve ilgili kişinin « mala » indirgenmiş olması gerekmektedir (*Siliadin*, yukarıda adı geçen karar, § 122). « Kul » kavramı konusunda ise Mahkeme, yasaklanan durumun, « özgürlüğün özellikle ağır bir şekilde inkarı şeklinin » yasak olduğunu belirtmiştir (*Van Droogenbroeck/ Belçika*, 9 Temmuz 1980 tarihli Komisyon kararı, §§ 78-80, seri B n° 44). « Kul » kavramı, zorlama altında bir işin yapılması zorunluluğu anlamına gelmektedir ve « köle » kavramı ile aralarında bir bağ kurulması gerekmektedir (bkz., *Seguin/Fransa* (kabuledilebilirlik üzerine), n° 42400/98, 7 Mart 2000, ve *Siliadin*, yukarıda adı geçen karar, § 124). Mahkeme içtihatlarına göre, « zorla veya zorunlu bir çalıştırma » olabilmesi için, fiziki veya ahlaki bir zorlama türünün olması ve yapılan işin şahsın iradesine aykırı olması gerekmektedir (*Van der Mussele/Belçika*, 23 Kasım 1983, § 34, seri A n° 70 ; *Siliadin*, yukarıda adı geçen karar, § 117).

277. Sözleşme'nin insan ticaretine dair herhangi bir düzenleme içermemesi şaşırtıcıdır : Sözleşme, 1948 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun ilan ettiği ve insan ticareti kavramını belirtmeden, 4. maddesinde « her türlü kölelik ve köle ticaretini » yasaklayan Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nden esinlenmiştir. Ancak, Sözleşme'nin 4. maddesinin kapsamı incelenirken, ne bu hükmün özelliklerinin ne de günümüzün şartları ışığında yorumlanması gerektiğinin gözden uzak tutulmaması gerekmektedir. İnsan haklarının ve temel özgürlüklerinin günden güne artan gereklilikleri, paralel olarak ve zorunlu olarak, kararlı bir şekilde demokratik toplumların temel değerlerine müdahale yapılması

konusunda taviz verilmemesini içermektedir (bkz., birçoğu arasından, *Selmouni/Fransa* [BD], n° 25803/94, § 101, CEDH 1999-V, *Christine Goodwin/Birleşik Krallık* [BD], n° 28957/95, § 71, CEDH 2002-VI, ve *Siliadin*, yukarıda adı geçen karar, § 121).

278. Mahkeme, son yıllarda insan ticaretinin evrensel anlamda anlamlı bir şekilde geliştiğini gözlemlemektedir (yukarıdaki paragraflar 89, 100 ve 103). Avrupa’da bu olgu, Komünist blokun yıkılmasıyla kısmen kolay hale gelmiştir. 2000 yılındaki Palermo Protokolü’nün ve 2005 yılındaki Avrupa Konseyi insan ticaretine karşı Sözleşme’nin sonuç kısmı, bu problemin uluslararası alanda tanındığını, genişlediğini ve bu olguya karşı savaşmanın gerekliliğini göstermektedir.

279. Mahkeme, çok sık bir şekilde 4. maddenin uygulanması konusunu incelememiştir. Mahkeme şuana kadar, hangi durumda muamelelerin insan ticareti olarak kabul edileceği ve bu hüküm kapsamında olacağı sorununun söz konusu olduğu bir davayı çözümlememiştir (*Siliadin*, yukarıda adı geçen karar). Mahkeme o zaman, başvurucunun maruz kaldığı muamelelerin köle değil ama, kul, zorla ve zorunlu çalışma olarak kabul edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır. İnsan ticaretinin ve bununla mücadele etmek için varolan tedbirlerin artırılmasını dikkate alan Mahkeme, bu davada, bu olgunun Sözleşme’nin 4. maddesinin ruhuna ve amacına aykırı olarak kabul edilebilmesi için varolan durumu incelemenin yerinde olduğu kanaatindedir. Mahkeme ayrıca, bu davanın karara bağlanması için yasaklanan üç muameleden hangisi olduğunu incelemeye gerek olmadan, bu hükümle öngörülen güvenceleri ortaya koymaktadır.

280. Mahkeme, Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin « köleliğin » geleneksel konseptinin tüm hakları içeren mülkiyet hakkına dayandığını ve modern kölelik şekillerinin değiştiğini belirttiğini ifade etmiştir (yukarıdaki paragraf 142). Mahkeme, belirli bir durumun bir modern kölelik şekli olarak kabul edilebilmesi için bazı faktörlerin dikkate alınması gerektiğini ve bu faktörler şunlardır: şahsın hareketlerinin kontrolü, fiziki çevrenin kontrolü, psikolojik kontrol, kaçmayı engellemek ve kaçmaktan caydırmak için alınan tedbirler, cinselliğin kontrolü ve zorla çalıştırma (yukarıdaki paragraf 143).

281. Niteliğinden ve başkasını sömürme amacından dolayı insan ticareti, mülkiyet hakkının kullanılmasına dayanmaktadır. Bu sistemde insanlar, satın alıp satabileceğimiz mallar olarak kabul edilmektedir ve özellikle de sex endüstrisinde ve başka alanlarda korkuyla veya parayla çalıştırılmaya zorlanmaktadır (yukarıdaki paragraflar 101 ve 161). Bu durum mağdurların faaliyetlerinin sıkı bir şekilde kontrol edilmesini gerektirmekle birlikte, çok sık bir şekilde bu mağdurların hareket alanı sınırlandırmaktadır (yukarıdaki paragraflar 85 ve 101). Mağdurlar şiddete ve tehtide maruz kalmaktadır ve acınacak şartlarda çalışmak ve yaşamak zorunda bırakılmaktadırlar (yukarıdaki paragraflar 85, 87, 88 ve 101). Interights ve İnsan ticareti ile mücadele Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin açıklayıcı raporunu

hazırlayanlar, insan ticaretini kölelerin dünya çapındaki ticaretinin modern bir şekli olarak kabul etmektedir (yukarıdaki paragraf 161). Aynı şekilde Kıbrıs Medyatörü kendi raporunda, cinsel sömürünün ve insan ticaretinin « modern kölelik rejimi » olduğunu belirtmiştir (yukarıdaki paragraf 84).

282. İnsan ticaretinin insan onuruna ve mağdurların temel özgürlüklerine zarar verdiği ve demokratik toplum ile Sözleşme ile korunan değerlerle uyumlu olmadığı tartışmasızdır. Sözleşme’yi günün koşulları ışığında yorumlama zorunluluğu olan Mahkeme, başvurucunun şikayetlerine konu muamelelerin « kölelik », « kulluk » veya « zorla veya zorunlu çalıştırma » olup olmadığını tespit etmeye gerek olmadığı kanaatindedir. Mahkeme, Palermo Protokol’ünün 3 a) maddesi ve İnsan ticareti ile mücadele Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin 4 a) maddesi anlamında insan ticaretinin, kendisine göre tamamen ve açık bir şekilde, Sözleşme’nin 4. maddesi kapsamına girdiği sonucuna varmaktadır. Dolayısıyla, Mahkeme Rus Hükümeti tarafından öne sürülen konu bakımından yetkisizlik itirazını reddetmektedir.

2. 4. maddenin genel ilkeleri

283. Mahkeme 2. ve 3. madde ile birlikte Sözleşme’nin 4. maddesinin, Avrupa Konseyi’nin temelini oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden bir tanesini oluşturmaktadır (*Siliadin*, yukarıda adı geçen karar, § 82). 4. madde herhangi bir sınırlama öngörmemektedir bu yönüyle Sözleşme’nin normatif hükümlerin çoğundan farklıdır. Bu madde hükümleri, milleti tehdit eden kamusal bir tehlikenin olması durumunda bile Sözleşme’nin 15 § 2 göre hiçbir şekilde askıya alınamaz.

284. 4. maddenin ihlal edilip edilmediğini tespit etmek için, yürürlükteki hukuki ve düzenleyici hükümlerin gözönünde bulundurulması gerekmektedir (bkz., *mutatis mutandis*, *Natchova ve diğerleri/Bulgaristan* [BD], n°s 43577/98 ve 43579/98, § 93, CEDH 2005-VII). Ulusal mevzuatta öngörülen güvencelerin potansiyel ve muhtemel insan ticaretine karşı pratik ve etkili bir koruma sağlamak için yeterli olması gerekmektedir. Bu nedenle, ceza hukuku tarafından insan tüccarlığı yapanların cezalandırılması için öngörülen tedbirler bir yana, 4. madde üye devletlere insan ticareti konusunda düzenlemeler yapma ve bu konuda koruma amaçlı olarak gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü yüklemektedir. Ayrıca, göçmenlikle ilgili ulusal kuralların insan ticaretine ilişkin tolerans, bunu kolaylaştırma ve cesaretlendirme konularına cevap vermesi gerekmektedir (bkz., *mutatis mutandis*, *Guerra ve diğerleri/İtalya*, 19 Şubat 1998, §§ 58-60, *Recueil* 1998-I, Z ve *diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], n° 29392/95, §§ 73-74, CEDH 2001-V, ve *Natchova ve diğerleri*, yukarıda adı geçen karar, §§ 96 ve 97 arası ve 99-102).

285. *Siliadin* davasında (yukarıda adı geçen karar, §§ 89 ve 112) Mahkeme, 4. maddenin üye devletlere, bir insanı köle yapma veya onu kul haline getirme veya zorla veya zorunlu çalıştırma fiillerinin etkili bir şekilde takibata tabii tutulması ve cezalandırılması konusunda pozitif

yükümlülükler yüklediğini belirtmiştir. Bu yükümlülüğü yerine getirmek için, üye devletlerin insan ticaretinin yasaklayan ve cezalandıran bir yasal ve idari düzenleme yapmaları gerekmektedir. Mahkeme, Palermo Protokolü ve 2005 yılındaki Avrupa Konseyi insan ticaretine karşı Sözleşmesi, insan ticaretine karşı mücadele genel bir yaklaşım ortaya konularak, insan ticareti yapanların cezalandırılmasıyla birlikte (yukarıdaki paragraflar 149 ve 163), bu ticaretin engellenmesi ve mağdurların korunması için gerekli tedbirlerin alınmasının zorunluluğuna değinmişlerdir. Bu iki belgenin hükümlerinden açıkça, aralarında Avrupa Konseyi üyesi devletlerin de bulunduğu üye devletlerin, sorununun her üç unsurunu işleyen insan ticareti ile mücadelede etkili bir mücadeleye imkan verecek bir tedbirler demedinin hayata geçirilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır (...). İnsan ticaretinin cezai takibata uğramasını sağlamak ve bunu cezalandırmak, üye devletlerin insan ticareti olgusu ile savaşıma genel taahhütlerinden sadece bir tanesini oluşturmaktadır. 4. maddeden çıkan devletin pozitif yükümlülüklerinin, bu taahhüdün geniş bir konteks içerisinde ele alınarak düşünülmesi gerekmektedir.

286. Sözleşme'nin 2. ve 3. maddesi gibi 4. madde, devlete bazı şartlarda, potansiyel ve muhtemel insan ticareti mağdurlarını korumak için gerekli tedbirler almasını dayatmaktadır (bkz, *mutatis mutandis*, *Osman*, yukarıda adı geçen karar, § 115, ve *Mahmut Kaya/Türkiye*, n° 22535/93, § 115, CEDH 2000-III). Belirli bir davada somut tedbirlerin alınması için bir pozitif yükümlülüğün varolup olmadığını belirlemek için, devletin bir şahsın mantıklı bir şekilde gerçek ve yakın bir şekilde, Palermo Protokol'ünün 3 a) maddesi ve İnsan ticareti ile mücadele Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin 4 a) maddesi anlamında insan ticaretinin veya cinsel sömürünün mağduru olduğunu bilmesi veya bilmesi gerektiği dikkate alınmaktadır. Eğer bu biliyorlarsa veya bilmeleri gerekiyorsa ve ulusal makamlar kendi yetkileri çerçevesinde bu şahsı bu durumdan veya böyle bir riskten korumak için gerekli tedbirleri almamışsa, Sözleşme'nin 4. maddesi ihlal edilmiştir (nkz, *mutatis mutandis*, *Osman*, yukarıda adı geçen karar, §§ 116-117, ve *Mahmut Kaya*, yukarıda adı geçen karar, §§ 115-116).

287. Polisin günümüz toplumunda kendi fonksiyonunu yerine getirmedeki zorlukları ve öncelik ve kaynak bakımından yapılan tercihlerin dikkate alınması gözönüne alındığında, pozitif yükümlülüğün makamlara altından kalkamayacakları aşırı bir yük yüklemeyecek şekilde yorumlanması gerekmektedir (bkz, *mutatis mutandis*, *Osman*, yukarıda adı geçen karar, § 116). Herhangi bir pozitif yükümlülüğün orantılılığı incelenirken, Kıbrıs ve Rusya Federasyonu tarafından 2000 yılında imzalanan Palermo Protokol'ünün devletlere, kendi toprakları üzerinde insan ticareti mağdurlarının fiziksel güvenliğini korumak için gerekli çabayı göstermeyi ve bu olguya karşı mücadele için insan ticaretinin önlenmesi programlarının hayata geçirilmesini dayattığının dikkate alınması gerekmektedir (...). Devletler ayrıca, bununla ilgili tespit, önleme ve

göçmenlik servislerinde görev yapan görevlilerini eğitmesi gerekmektedir (yukarıdaki paragraf 155)

288. Sözleşme'nin 2. ve 3. maddesi gibi 4. madde, muhtemel insan ticareti durumları ile ilgili olarak soruşturma yapma yükümlülüğü yüklemektedir. Soruşturma yükümlülüğü, mağdurun veya bir yakınının şikayetine bağlı değildir : makamlar bu sorunda haberdar olur olmaz hareket etmek zorundalar (bkz., *mutatis mutandis*, *Paul ve Audrey Edwards/Birleşik Krallık*, n° 46477/99, § 69, CEDH 2002-II). Soruşturmanın etkili olabilmesi için, bu soruşturmanın olaylara karışan kişilerde bağımsız olan şahıslar tarafından yapılması gerekmektedir. Soruşturmanın ayrıca sorumluları belirleme ve onları cezalandırmaya imkan vermesi gerekmektedir. Burada söz konusu olan sonuç değildir, kullanılan araçlardır. Makul bir şekilde hızlı olma ve özen gösterme zorunlulukları her halükarda zımnen kabul edilmektedir. Ancak, bir kişiyi zarara sokacak bir duruma sokma söz konusu olduğu zaman, soruşturmanın acil bir şekilde yapılması gerekmektedir. Mağdur veya yakını, meşru çıkarlarının korunması için mümkün olduğu kadar soruşturmaya katılmaları gerekmektedir (bkz., *mutatis mutandis*, *Paul ve Audrey Edwards*, yukarıda adı geçen karar, §§ 70-73).

289. Son olarak Mahkeme, insan ticaretinin çoğu zaman sınırları aşan bir problem olduğunu belirtmektedir. Bir şahıs bir devletten bir başka devlete götürüldüğü zaman, insan ticareti ile ilgili suçlar ilk devlette, geçiş olarak kullanılan devlette ve gidilecek devlette meydana gelebilir. Deliller ve tanıklar her devlette bulunabilir. Palermo Protokol'ü yetki konusunu düzenlememektedir; buna karşın İnsan ticareti ile mücadele Avrupa Konseyi Sözleşmesi, açıkça tüm devletlere kendi toprakları üzerinde işlenen insan ticareti suçunun yargılanması konusunda kendilerinin yetkili olması gerektiğini dayatmaktadır (yukarıdaki paragraf 172). Mahkeme'nin görüşüne göre, yukarıda belirtildiği gibi Sözleşme'nin 4. maddesine göre, tüm devletlerin insan ticareti ile ilgili iddiaları konusunda soruşturma yapma genel zorunluluğu dikkate alındığında bu yaklaşım mantıklıdır. Uluslararası insan ticareti davalarında devletler sadece, kendi toprakları üzerinde meydana gelen olaylar ile ilgili soruşturma yapma değil, aynı zamanda kendi toprakları üzerinde meydana gelmeyen olaylar ile ilgili olarak ilgili devletin yetkili organlarıyla etkili bir şekilde işbirliği yapma yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülük Palermo Protokol'ünün Başlangıç bölümünde belirtilen ve özellikle, uluslararası ve global insan ticareti konusunda gidilen devletlerde, geçiş olarak kullanılan devletlerde ve gidilecek devletlerde bir tavır ortaya koyma olarak tanımlanan devletlerin amaçlarına uygundur (yukarıdaki paragraf 149). Bu yükümlülük aynı zamanda bu davada Savunmacı Devletlerin taraf olduğu uluslararası adli işbirliği antlaşmalarına da uygundur (yukarıdaki paragraflar 175 ve 180 arası).

3. Bu genel ilkelerin bu davada uygulanması

a. Kıbrıs

i. Uygun yasal ve idari düzenlemeler yapma pozitif yükümlülüğü

290. İnsan ticaretini ve cinsel sömürüyü yasaklayan Kıbrıs mevzuatı 2000 yılında yürürlüğe girmiştir (yukarıdaki paragraflar 127 ve 131 arası). Mevzuat mağdurun rızasından bağımsız olarak insan ticaretini ve cinsel sömürüyü yasaklayan Palermo Protokol'ünün hükümlerini iç hukuka uygulamakla birlikte, ağır cezalar ve özellikle mağdura vasi tayin ederek mağdurların korunması zorunluluğunu öngörmektedir. Medyatör makamları pratik tedbirler ortaya koymadıkları için eleştirmiştir ve yasanın kendisinin yeterli olduğunu ifade etmiştir (yukarıdaki paragraf 90). Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği de, 2000 tarihli yasanın 3(I) Yasasının « yeterli » olduğunu belirtmiştir (yukarıdaki paragraf 92). Başvurucunun kendisi, kendisine göre yetersiz olan mevzuattan şikayet etmektedir. Mahkeme ise, bu davanın şartlarında ilgili mevzuatın durumunun hiçbir sorun çıkarmadığı kanaatinde dir.

291. Buna karşın, genel yasal ve idari düzenlemeler ve Kıbrıs göçmen politikası birçok zayıflıklar içermektedir. 2003 tarihli raporunda Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, göçmen politikasının yokluğunun ve bu konudaki yasal boşlukların Kıbrıs'a akan kadın ticareti olgusunu kolaylaştırdığını kaydetmiştir (yukarıdaki paragraf 91) ve kabarede artist olarak Kıbrıs'a göç eden genç kadınların akımını kontrol etmek için makamlardan gerekli önleyici tedbirlerin alınması çağrısında bulunmuştur (yukarıdaki paragraf 93). Sonraki raporlarında Komiser, yeniden yasal düzenlemeler konusunda kaygılarını dile getirmiştir ; Komiser özellikle kabare müdürlerinin artistler için vize talep etme sistemini eleştirmiş ve bu sistemin, artistleri kendi işverenlerine veya onların görevlilerine bağımlı hale getirdiğini ve bu durumun artistlerin kadın ticareti ağına girmeleri riskini yükselttiğini belirtmiştir (yukarıdaki paragraf 100). 2008 tarihli raporunda Komiser, artistlerin vize rejimini eleştirmiş ve bu rejimin, güvenlik kuvvetlerinin insan ticaretine karşı mücadele etmek için gerekli tedbirleri almayı zorlaştırdığını ve artist vizesinin insan ticaretine karşı alınan tedbirlere aykırı olarak kabul edildiğini veya en azından, bu tedbirlerin etkililiğini bozduğunu ifade etmiştir (bkz., ayrıca yukarıdaki 105 ve 107 paragraflarında belirtilen Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın raporu). Komiser, daha önceki raporlarda kaygılarını iletmesine ve hükümetin bu vizeleri kaldıracağına dair verdiği taahhütlere rağmen « artist » çalışma vizesinin halen veriliyor olmasını üzüntü ile karşılamaktadır (yukarıdaki paragraf 103). 2003 tarihli raporunda Medyatör de, artist vizesi rejimini eleştirmiş ve bu rejimin binlerce genç kadının Kıbrıs topraklarına kendi işverenleri tarafından sömürülmek ve çok zor çalışma ve yaşam şartlarında

yaşamak için ülkeye girmelerine neden olduğunu belirtmiştir (yukarıdaki paragraf 89).

292. Son olarak Mahkeme, bir artist işinden ayrıldığı zaman işverenlerin bu durumu makamlara bildirme yükümlülüğünün (yukarıdaki paragraf 117) meşru bir tedbir olduğunun altını çizmektedir. Bu durum makamlara, göç edenlerin, yabancılar ile ilgili mevzuat hükümlerine uygun davranılıp davranılmadığını kontrol etme imkanı vermektedir. Bu mevzuata saygıyı sağlamak ve bu mevzuat hükümlerinin ihlal edilmesi durumunda gerekli eylemlerde bulunma makamlara aittir ve bu durum onların sorumluluğu altındadır. Kıbrıs'taki artistlerin sömürülmesi sorununun geniş konteksinde, kabare sahipleri ve müdürlerini kendi işlerinden ayrılan artistleri aramaya sevkedilmeleri veya artistlerin hareketlerinden dolayı bunların kişisel olarak sorumlu olması kabuledilemezdir. Bu şartlarda Mahkeme, çalıştırdıkları artistin ortaya çıkarabileceği muhtemel masrafları karşılamak için kabare sahiplerinden ve müdürlerinden bir banka teminatı istenmesinin rahatsız edici olduğu kanaatindedir (yukarıdaki paragraf 115). Bayan Rantseva'nın imzalamış olduğu şahsi taahhüt (yukarıdaki paragraf 15) aynı şekilde kaygı vericidir. Bu kaygı verici durum yine, açıklama yapılmadan M.A.'nın genç kızdan sorumlu olduğunu ve gelip genç kızı alması gerektiğini söyleyen AIS'in verdiği sonuç için de söz konusudur (yukarıdaki paragraf 20).

293. Yukarıdaki hususları dikkate alan Mahkeme, Kıbrıs artist vizesi rejiminin Bayan Rantseva'ya insan ticaretine ve sömürüye karşı etkili ve pratik bir koruma sunmamıştır. Dolayısıyla, bu nedenden dolayı 4. madde ihlal edilmiştir.

ii. Koruma tedbirleri alınması pozitif yükümlülüğü

294. Bayan Rantseva'yı korumak için tedbirler alınmasını öngören pozitif yükümlülüğün bu davada varolup olmadığını belirlemek için Mahkeme, şu hususları gözönünde bulundurmaktadır. İlk olarak, 2003 tarihli Medyatör raporundan açıkça, Kıbrıs'ta 70'li yıllardan beri büyük bir sorunun olduğu sonucu çıkmaktadır : yabancı genç kadınlar sex endüstrisi içinde çalışmaya zorlanmaktadırlar (yukarıdaki paragraf 83). Rapor ayrıca, SSCB'nin yıkılmasından sonra eski doğu bloku ülkelerinden gelen artistlerin sayısındaki önemli artışı ortaya koymaktadır (yukarıdaki paragraf 84). Bu şartlarda Medyatör, göçmenlikten sorumlu makamların toleransından dolayı insan ticaretinin, Kıbrıs'ta gelişen bir endüstri haline geldiğini belirtmiştir (yukarıdaki paragraf 89). Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri 2006 tarihli raporunda aynı şekilde, makamların Kıbrıs'a artist vizesiyle giren çok sayıda kadının gerçekte fuhuş sektöründe çalıştığını belirtmektedir (yukarıdaki paragraf 96). Bu davada, Kıbrıs makamlarının özellikle eski SSCB'den gelen çok sayıda kadının insan tüccarları tarafından Kıbrıs'a getirildiğini, bu tüccarların bu kadınlar için vize aldıklarını ve bu kadınlar vardıklarında kabare sahipleri ve müdürleri

tarafından cinsel olarak sömürüldüğünü bildikleri konusunda hiçbir şüphe yoktur.

295. İkinci olarak, Bayan Rantseva kendi işvereni tarafından Limasol Komiserliğinden alınmıştır. M.A. komiserliğe vardığında, polisler Bayan Rantseva'nın Rus vatandaşı olduğunu ve kabarede artist olarak çalıştığını söylemiştir. M.A. polisler Bayan Rantseva'nın kısa süre önce Kıbrıs'a geldiğini, kendi işinde ihtar vermeden ayrıldığını ve kendisine tahsis edilen dairede kalmadığını söylemiştir (yukarıdaki paragraf 19) ve onlara genç kızın passaportunu ve diğer dökümanları vermiştir (yukarıdaki paragraf 21).

296. Mahkeme, Kıbrıs makamlarının Palermo Protokolü ile ve İnsan Ticareti ile ilgili Avrupa Konseyi Sözleşmesi ile, potansiyel insan ticareti olaylarını tespit edebilmek için bu alanlarda çalışan görevlilere eğitim verilmesi konusunda taahhütte bulunduğunu hatırlatmaktadır (yukarıdaki paragraf 155 ve 167). Özellikle Palermo Protokolü'nün 10. maddesi, devletlere insan ticaretini önlemek için, bu muameleleri tespit etme cezalandırma ve mültecilikle ilgili konularda çalışan görevlilere eğitim verilmesini sağlamasını zorunlu kılmaktadır veya söz konusu eğitim konusunda devletleri zorlamaktadır. Mahkeme'nin görüşüne göre, Kıbrıs'taki insan ticareti sorunu dikkate alındığında polislerin bu davada, mantıklı bir şekilde Bayan Rantseva'nın gerçek ve yakın bir şekilde insan ticareti ve sömürünün mağduru veya bunun riski altında olduğunu bilmeleri için yeteri kadar belirti bulunmaktadır. Dolayısıyla polislerin zaman kaybetmeden soruşturma açma ve genç kızı korumak için gerekli tedbirleri alma pozitif yükümlülükleri bulunmaktaydı.

297. Ancak polisler, Bayan Rantseva'yı komiserlikte olduğu zaman bile sorguya çekmemişlerdir. Onun ifadesini almamışlardır ; olaylar üzerinde bile bilgi almamışlardır. Polisler sadece genç kızın isminin aranan şahıslar listesinde olup olmadığına bakmışlardır ve isminin bu listede olmadığını gördüklerinde, işverenini aramışlar ve gelip onu almasını istemişlerdir. İşveren bunu reddettiği zaman ve polislerden Rantseva'yı tutmalarını söyledikleri zaman, dava ile ilgilenen polis kendi amirine aramış ve onunla görüştürmüştür (yukarıdaki paragraf 20). M.A. ile amir arasında geçen konuşmanın detayları bilinmemektedir, ancak konuşmanın sonunda M.A. gelip Bayan Rantseva'yı almaya karar vermiş ve gelip onu almıştır.

298. Bu davada polislerin hataları bir sürüdür : polisler Bayan Rantseva'nın insan ticaretinin mağduru olup olmadığını hemen araştırmamışlardır ; Genç kızı serbest bırakmamışlardır ama M.A.'nın adamına teslim etmeye karar vermişlerdir ; son olarak polisler 2000'nin 3(I) Yasasının 7 maddesi hükümlerine uygun bir şekilde onu korumak için gerekli tedbirler almamışlardır (yukarıdaki paragraf a. 1. maddenin a) ve b) bentlerine aykırı davranan herkes, onbeş yıl hapis cezasını gerektiren bir suç işlemektedir.

b. 1. maddenin c) ve d) bentlerine aykırı davranan herkes, yirmi yıl hapis cezasını gerektiren bir suç işlemektedir. »

130). Mahkeme, Bayan Rantseva'nın bir insan ticaretinin veya sömürünün parçası haline geldiğini gösteren makul şüpheleri doğuran bu ihmallerin, Kıbrıs makamlarının genç kızı korumak için gerekli tedbirleri almamaları sonucunu doğurduğu sonucuna varmaktadır. Dolayısıyla bu nedenle 4. madde ihlal edilmiştir.

iii. İnsan ticareti ile ilgili soruşturma yapma pozitif yükümlülüğü

299. Bir başka sorun, Kıbrıs makamlarının, kızının insan ticareti mağduru olduğu yönündeki başvurusunun iddiaları ile ilgili olarak etkili bir soruşturma yapma konusunda devam eden ihmallerinin, 4. maddenin ihlali sonucunu doğurup doğurmayacağıdır.

300. Bayan Rantseva'nın hayatını kaybettiği şartlar gözönüne alındığında Mahkeme, Kıbrıs makamlarının, insan ticareti iddiaları ile ilgili olarak etkili bir soruşturma yapma yükümlülüğünün, 2. maddeye göre ölümle ilgili etkin bir soruşturma yapma yükümlülüğü içinde girdiği kanaatindedir (yukarıdaki paragraf 234). Mahkeme yukarıda, ölümle ilgili şikayeti ile ilgili soruşturmanın etkililiğini 2. madde anlamında yapılan şikayet kapsamında incelemiş ve bu konuda Sözleşme'nin ihlal edildiğine karar vermiştir. Dolayısıyla Mahkeme'nin, Sözleşme'nin 4. maddesi ile ilgili etkin soruşturma konusundaki şikayeti, ayrıca incelemesine gerek yoktur.

b. Rusya

i. Uygun yasal ve idari düzenlemeler yapma pozitif yükümlülüğü

301. Mahkeme, bu davada Rusya'nın sorumluluğunun kendi yetkisine giren fiillerle sınırlı olduğunu hatırlatmaktadır (yukarıdaki paragraflar 207 ve 208). Rus Ceza Kanunu olaylar döneminde insan ticareti suçunu öngörmemektedir ama Rus Hükümeti, başvurusunun şikayet ettiği fiillerin başka suçların kapsamına girdiğini savunmaktadır.

302. Mahkeme, başvurusunun Rus Ceza Kanunu hükümlerinin yetersizliğinden şikayet etmediğini ve daha geniş bir şekilde yasal ve idari düzenlemeler ile ilgili olarak, Rus makamlarının medyada bilgilendirme amaçlı kampanyalar yoluyla halkı, insan ticareti riski konusunda bilgilendirmek için herhangi bir çaba sarfetmediğini gözlemlemektedir (...).

303. Sahip olduğu hususları gözönünde bulunduran Mahkeme, olayların meydana geldiği dönemde Rusya'da yürürlükte bulunan yasal ve idari düzenlemelerin Bayan Rantseva'ya, bu davanın koşullarında, etkili ve pratik bir koruma sağlamadığını düşünmemektedir.

ii. Koruma tedbirleri alınması pozitif yükümlülüğü

304. Mahkeme, Rusya için pratik tedbirlerin alınması niteliğindeki pozitif yükümlülüğün sadece kendi toprakları üzerinde meydana gelen

olaylar için söz konusu olabileceğini hatırlatmaktadır (bkz., *mutatis mutandis*, *Al-Adsani*, yukarıda adı geçen karar, §§ 38-39).

305. Mahkeme, her ne kadar Rus makamlarının, başka ülkelere gönderilen ve sex turizminde çalışan genç kızların ticareti ile ilgili genel sorundan haberdar olsalar bile, bu makamların özellikle Bayan Rantseva'nın Kıbrıs'a gitmesinde bu konuda gerçek ve yakın tehlike riski altında olduğunu bildiklerini gösteren herhangi bir durumun söz konusu olmadığını hatırlatmaktadır. Acil pratik tedbirlerin alınması pozitif yükümlülüğün doğabilmesi için, en basitinden genel bir riskin olması yeterli değildir. Bu davada Kıbrıs'a artist vizeleriyle böyle bir risk altında giden kadınlar konusunda Mahkeme, Rus makamlarının halkı insan ticareti riskine karşı uyarmak için tedbirler aldığını hatırlatmaktadır (...).

306. Sonuç olarak Mahkeme, bu davanın şartlarının Rus makamları için Bayan Rantseva'yı koruyacak somut tedbirlerin alınması pozitif yükümlülüğünü doğurmadığı kanaatindedir. Dolayısıyla, bu nedenden dolayı Rus makamları için Sözleşme'nin 4. maddesi ihlal edilmemiştir.

iii. Muhtemel insan ticareti ile ilgili soruşturma yapma pozitif yükümlülüğü

307. Mahkeme, uluslararası insan ticareti ile ilgili davalarda, insan ticaretine bağlı suçların, şahıs geldiği ülkede ve gittiği ülkede işlenebileceğini hatırlatmaktadır (yukarıdaki paragraf 289). Medyatör'ün kendi raporunda altını çizdiği gibi (yukarıdaki paragraf 86), Kıbrıs'ta çalışmak için mağdurların işe alınmasının, genelde artistik ajanslar veya onların başka ülkelerdeki meslektaşları tarafından kordineli bir şekilde yapılmaktadır. Şahsın geldiği devletin makamlarının bir insan ticareti ile ilgili iddiaları araştırmaması, insan tacirlerine herhangi bir cezalandırma olmadan güzergahın bir kısmı üzerinde istedikleri gibi hareket etme imkanı vermektedir. Bu anlamda Mahkeme, mağdurların işe alınmasının Palermo Protokolü ile İnsan Ticareti ile ilgili Avrupa Konseyi Sözleşmesi tarafından yapılan insan ticareti tanımına açıkça uymaktadır (yukarıdaki paragraflar 150 ve 164). Şahsın işe alınımından sömürülmesine kadar şüphelenilen insan ticaretinin unsurlarını kapsayacak eksiksiz ve etkili bir soruşturmanın yapılması gerektiği tartışmasızdır. Dolayısıyla Rus makamlarının, Bayan Rantseva'nın alınıp Kıbrıs'a götürülmesi kapsamında Rusya'daki tüm insan ticaretine bulaşmış ağların ve şahısların bulunması ihtimali üzerine soruşturma yapma yükümlülükleri bulunmaktaydı.

308. Ancak Rus makamları, genç kızın işe alınması ile ilgili yer ve şekil konusunda herhangi bir soruşturma yapmamışlardır. Özellikle, Rus makamları, genç kızı işe alan şahısları bulma ve bu şahısların kullandığı yöntemleri keşfetme konusunda herhangi bir tedbir almamışlardır. İşe alınma Rus toprakları üzerinde yapıldığı için, Rus makamlarının Bayan Rantseva'nın ölümü ile sonuçlanan olaylar üzerinde etkili bir soruşturma yapma durumları vardı. Bu ölüm ve mağdurun Rusya'dan ayrılmasının

şartları ile ilgili muğlaklık, bu soruşturmanın bu etkililiğini daha fazla eksik hale getirmektedir.

309. Dolayısıyla, Rus makamlarının muhtemel insan ticareti üzerine soruşturma yapma pozitif yükümlülüğünü yerine getirmemesi Sözleşme'nin 4. maddesinin ihlaline neden olmuştur.

VI. SÖZLEŞME'NİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI ÜZERİNE

310. Başvurucu, Kıbrıs makamlarını, kızını komiserlikte tutmaktan ve onu M.A.'ya teslim etmelerinden dolayı eleştirmektedir ve kızının sonrasında M.A'nın çalışanının apartman dairesinde tutulmasından şikayet etmektedir. Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir. Bu hükmün ilgili bölümleri şu şekildedir :

« Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz :

a) Kişinin, yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkumiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulması ;

b) Kişinin, bir mahkeme tarafından yasaya uygun olarak verilen bir karara uymaması sebebiyle veya yasanın öngördüğü bir yükümlülüğün uygulanmasını sağlamak amacıyla yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması ;

c) Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunduğu veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olma zorunluluğu kanaatini doğuran makul gerekçelerin varlığı halinde, yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulması ;

d) Bir küçüğün gözetim altında eğitimi için usulüne uygun olarak verilmiş bir karar gereği tutulması veya yetkili merci önüne çıkarılmak üzere yasaya uygun olarak tutulması ;

e) Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını engellemek amacıyla, hastalığı yayabilecek kişilerin, akıl hastalarının, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılarının veya serserilerin yasaya uygun olarak tutulması ;

f) Kişinin, usulüne aykırı surette ülke topraklarına girmekten alıkonması veya hakkında derdest bir sınır dışı ya da iade işleminin olması nedeniyle yasaya uygun olarak yakalanması veya tutulması. »

(...)

B. Mahkeme'nin değerlendirmesi

1. Bu davada hürriyetten mahrumiyyetin varlığı üzerine

314. Mahkeme, « kişi hürriyeti hakkını » ilan ederken 5. maddenin 1. paragrafı, kimsenin keyfi bir şekilde hürriyetinden mahrum bırakılmamasını güvence altına almaktadır. 5 § 1 maddesi anlamında hürriyetten mahrumiyet olarak kabul edilen hareket özgürlüğünü sınırlayan tedbirler ile 4 Nolu Protokol'ün 2. maddesinde düzenlenen hareket özgürlüğünün basit bir şekilde sınırlaması arasındaki fark, nitelik veya anlam farklılığı değil, ama derece ve yoğunluk konusundaki farklılıktır (*Guzzardi/İtalya*, 6 Kasım 1980, § 93, seri A n° 39). 5. madde anlamında bir kişinin « hürriyetten mahrumiyet » olarak kabul edilebilmesi için, somut olaydan hareket etmek ve nitelik, süre, söz konusu tedbirin uygulama yöntemleri ve etkileri gibi kriterleri dikkate almak gerekmektedir (*Engel ve diğerleri/Hollanda*, 8 Haziran 1976, §§ 58-59, seri A n° 22 ; *Guzzardi*, yukarıda adı geçen karar, § 92 ; *Riera Blume ve diğerleri/İspanya*, n° 37680/97, § 28, CEDH 1999-VII).

315. Bu davada başvurucunun kızı komiserlikte bir saatlik süre ile tutulduktan sonra M.A. tarafından alınmıştır. Hürriyetinden mahrum bırakılması konusunda bilgilendirildiğini gösteren herhangi bir belirti bulunmamaktadır; kaldı ki Mahkeme'nin yukarıda belirttiği gibi (yukarıdaki paragraf 297), komiserlikte bulunduğu süre içinde genç kızın, polis tarafından sorgulandığı konusunda hiçbir belirti bulunmamaktadır. Her ne kadar polisler genç kızın göçmenlik ile ilgili mevzuata göre kaçak olmadığı ve onu tutmak için hiçbir nedenin olmadığı sonucuna varmışlarsa da, başvurucunun kızı hemen serbest bırakılmamıştır : yabancılar ve göçmenler servisinin (AIS) sorumlusunun talebi üzerine polisler M.A.'yı aramışlar ve ondan, gelip genç kızı almasını ve soruşturmanın tamamlanması için saat 7'de AIS'e götürmesini istemişlerdir. Polisler M.A.'ya gelmemesi durumunda genç kızı bırakacaklarını söylemiştir. Bayan Rantseva, komiserlikte M.A. gelene kadar tutulmuştur ve sonrasında M.A.'ya teslim edilmiştir (yukarıdaki paragraf 20).

316. Bayan Rantseva'nın sonradan M.P.'nin apartman dairesinde kalma şartları muğlaktır. M.A. polisteki ifadesinde, genç kızın kendi iradesine aykırı bir şekilde kalmadığını ve gitmekte özgür olduğunu ifade etmiştir (yukarıdaki paragraf 21). Başvurucu ise, kızının odasında anahtarla kilitlendiğini ve dolayısıyla balkondan kaçmaya kalkışmaya zorlandığını iddia etmektedir. Mahkeme, Bayan Rantseva'nın kaldığı apartmandan kaçmaya çalışırken balkondan düşerek hayatını kaybettiğini kaydetmektedir (yukarıdaki paragraf 41). Eğer Bayan Rantseva normal olarak söz konusu apartman dairesinde kalsaydı ve her zaman oradan ayrılma konusunda özgür olsaydı, en basitinden kapıdan çıkarak bunu yapabileceğini mantıklı olarak tahmin edebiliriz (*Storck/Almanya*, n° 61603/00, §§ 76-78, CEDH 2005-V).

Dolayısıyla Mahkeme, Bayan Rantseva'nın kendi iradesine göre söz konusu apartman dairesinde kalmadığı kanaatindedir.

317. Kısacası, söz konusu hürriyeti mahrumiyet iki saat sürmüştür. Bu sürenin kısa olduğu doğrudur, ama Mahkeme, fiilin kendisini ve sonuçlarının ağırlığının altını çizmektedir. Mahkeme, olayların 5 § 1 madde anlamında bir hürriyeti mahrumiyeti doğuruyorsa, bu hürriyeti mahrumiyetin süresinin kısalığı bunun gerçekliğini ortadan kaldırmadığını hatırlatmaktadır (bkz., *Järvinen/Finlandiya*, n° 30408/96, 15 Ocak 1998 tarihli Komisyon kararı, ve *Novotka/Slovakya* (kabuledilebilirlik üzerine), n° 47244/99, 4 Kasım 2003; bu davada komiserliğe götürme, üst araması ve bir hücrede geçici tutuklama yaklaşık olarak bir saat sürmüştür ve Mahkeme 5. madde anlamında hürriyetten mahrumiyet olduğu sonucuna varmıştır).

318. Dolayısıyla Mahkeme, Bayan Rantseva'nın komiserlikte tutulmasının ve sonrasında apartmana götürülmesinin ve orada rehin tutulmasının, 5. madde anlamında hürriyetten mahrumiyet olarak kabul edilmesi sonucuna varmaktadır.

2. Kıbrıs'ın hürriyeti mahrumiyetten dolayı sorumluluğu üzerine

319. Bayan Rantseva şahıslar tarafından alıkonulduğu için Mahkeme, apartman dairesinde tutulmasından dolayı hürriyetten mahrum bırakılmasının Kıbrıs Cumhuriyeti'nin sorumluluğunu belirlemek zorundadır. Bunun için Mahkeme özellikle, makamların pozitif yükümlülükleri gereği keyfi olan hürriyeti mahrumiyetten kişiyi korumayı dikkate almakta ve polislerin oynadığı rolü inceleyecektir (*Riera Blume*, yukarıda adı geçen karar, §§ 32-35).

320. Mahkeme daha önce, polislerin Bayan Rantseva'yı serbest bırakmak yerine onu M.A.'ya teslim etmeleri konusunda kaygılarını dile getirmiştir (yukarıdaki paragraf 298). Bayan Rantseva ergin yaştadır ve servisteki polislerin ifadelerine göre, şarhoşluk belirtileri göstermemektedir (yukarıdaki paragraf 20). Kıbrıs makamları için Bayan Rantseva'nın M.A. ile gitmeyi istememesini belirten bir durumun söz konusu olmadığını iddia etmek yeterli değildir : AIRE merkezinin belirttiği gibi (...), insan ticareti mağdurları fiziksel ve psikolojik ağır yaralardan acı çekmektedirler ve o kadar tromatize olmuşlar ki, kendilerini mağdur olarak kabul edecek durumda dahi değildirler. Medyatör de 2003 tarihli raporunda aynı şekilde, öc alma korkusu ve mağdurların polise şikayette bulunmak için ikna eden koruma tedbirlerinin yetersizliğini gözlemlemiştir (yukarıdaki paragraflar 87-88).

321. Kıbrıs'ta kabarelerde çalışan artistlerin genel olarak yaşam ve çalışma koşullarını ve Bayan Rantseva'nın kendine özgü davasını dikkate alan Mahkeme, polisin iyiniyetli olarak hareket ettiğini ve Bayan Rantseva'nın M.P.'ye ait apartmanda tutulması konusunda sorumlu olmadığını iddia edemeyeceğini belirtmektedir. Polislerin aktif işbirliği olmasaydı, genç kızın işverenleri tarafından apartman dairesinde

tutulmasının mümkün olmayacağı açıktır. Mahkeme dolayısıyla, ulusal makamların Bayan Rantseva'nın tutulduğunu kabul ettikleri kanaatine varmaktadır.

3. Hürriyetten mahrumiyetin 5 § 1 madde ile uyumluluğu sorunu üzerine

322. Şimdi de, bu hürriyeti mahrumiyet durumunun 5 § 1 maddesinin izin verdiği tutuklama nedenleri arasında olup olmadığını belirlemek gerekmektedir. Mahkeme 5 § 1 maddesinin esasen iç hukuka gönderme yaptığını ve iç hukukun esas kurallarına olduğu gibi usul kurallarına uymayı zorunlu kıldığını hatırlatmaktadır. Bu hüküm tüm hürriyeti mahrumiyet durumlarının 5. maddenin genel amacına uygun olmasını zorunlu kılmaktadır : kişiyi keyfilikten korumak (*Riera Blume*, yukarıda adı geçen karar, § 31).

323. Tüm hürriyeti mahrumiyetlerin « yasanın öngördüğü usule » uygun yapılması gerektiğini zorunlu kılan Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi, ilk olarak, tüm yakalama ve tutuklamaların iç hukukta bir temelini olmasını zorunlu kılmaktadır. Kıbrıs Hükümeti Bayan Rantseva'nın hürriyetten mahrum bırakılması konusunda herhangi bir yasal temel öne sürmemiştir, ama olaylardan genç kızın komiserlikte tutulması, polisler onun durumunun göçmenlik ile ilgili mevzuata uygun olup olmadığını denetlemeye imkan verdiği sonucu çıkmaktadır. Ancak bu neden, polislerin genç kızın isminin ilgili listede olmadığını öğrendikleri zaman ortadan kalkmıştır ve Kıbrıs makamları, Bayan Rantseva'nın serbest bırakılması yerine, komiserlikte M.A.'ya teslim edilmesi kararını haklı kılan nedenler ve buna ilişkin yasal temel varlığı konusunda hiçbir açıklamada bulunmamışlardır. Yukarıda belirtildiği gibi polisler, Bayan Rantseva'nın sarhoşluk belirtisi olmadığını ve ne kendisi için ne de başkası için tehlikeli olmadığını gözlemlemişlerdir (yukarıdaki paragraflar 20 ve 320). Bayan Rantseva'nın, M.A.'dan gelip onu komiserlikten almasını istediğini gösteren bir durum yoktur; nitekim böyle bir iddiada bulunulmamıştır. Polislerin genç kızın işvereni gelene kadar tutmalarının ve sonrasında ona teslim etmelerinin iç hukukta herhangi bir yasal temeli bulunmamaktadır.

324. Bayan Rantseva'nın apartman dairesinde alıkonulmasının yasal olduğu öne sürülmemiştir. Mahkeme, bu hürriyeti mahrumiyetin keyfi olduğu ve yasal olmadığı kanaatindedir.

325. Sonuç olarak, Bayan Rantseva'nın tutulması sonrasında alıkonulması yasal değildir ve keyfidir ve 5 § 1 maddesinin ihlali sonucun doğurmaktadır.

VII. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI ÜZERİNE

326. Başvurucu, Sözleşme’nin 6. maddesi ile güvence altına alınan mahkemeye ulaşma hakkının ihlal edilmesinden şikayet etmektedir çünkü, Kıbrıs makamları kendisinin soruşturmaya katılımına izin vermemişlerdir, kendisine adli yardım sunmamışlardır ve Kıbrıs’ta kendisine sunulan hukuki yollar konusunda bilgilendirilmemiştir. 6. maddenin ilgili hükümleri şu şekildedir :

« Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar (...) konusunda karar verecek olan, (...) bir mahkeme tarafından, adil (...) olarak (...) görülmesini isteme hakkına sahiptir. »

(...)

B. Kabuledilebilirlik

331. Mahkeme öncelikle, 6. maddenin belirli bir davada ceza yargılamasının yeniden açılmasını, üçüncü kişilerin birinin cezai takibata uğratılmasını ve cezalandırılmasını güvence altına almadığını gözlemlemektedir (bkz, örnek olarak, *Rampogna ve Murgia/İtalya* (kabuledilebilirlik üzerine), n° 40753/98, 11 Mayıs 1999, *Perez/Fransa* [BD], n° 47287/99, § 70, CEDH 2004-I, ve *Dintchev/Bulgaristan*, n° 23057/03, § 39, 22 Ocak 2009). Dolayısıyla Sözleşme’nin 6 § 1 maddesi altında başvurunun, Kıbrıs makamlarının kızının ölümü ile ilgili olarak yeniden soruşturma açılmamasından şikayet etmesi durumunda, bu şikayet konu bakımından yetkisizlik *ratione materiae* nedeniyle Sözleşme’nin 35 §§ 3 et 4 maddesi gereğince reddedilmesi gerekmektedir.

332. Soruşturmaya katılım ile ilgili şikayet konusunda ise Mahkeme, bu konudaki usuli güvencelerin Sözleşme’nin 2. maddesine bağlı olduğunu ve başvurunun bu şikayetlerinin daha önce bu madde kapsamında incelendiğini belirtmektedir (yukarıdaki paragraf). 6. maddenin soruşturmaya uygulanması konusunda Mahkeme, bu prosedürde başvuru için bir suç isnadının ve sivil bir hakkın olmadığını kaydetmektedir. Dolayısıyla şikayetin bu bölümü, Sözleşme’yle konu bakımından *ratione materiae* uyumsuzdur ve Sözleşme’nin 35 §§ 3 et 4 maddesi gereğince reddedilmesi gerekmektedir.

333. Son olarak Mahkeme, kendisine hangi hukuki yolların açık olduğu konusunda başvurunun bilgilendirilmemesi ve Kıbrıs’taki avukatlık ücretinin yüksek olması dikkate alındığında kendisine adli yardım sunulmaması ile ilgili başvurunun şikayetlerinin, Sözleşme’nin 2. maddesi altında öne sürülen şikayetlere tamamen bağlı olduğu kanaatindedir. Mahkeme bu şikayetlerin bu madde kapsamında incelendiğini hatırlatmaktadır (yukarıdaki paragraf 240). Dolayısıyla bu

şartlarda, ilgili sorunun 6. madde kapsamında ayrıca incelenmesine gerek bulunmamaktadır.

334. Bu nedenle 6. madde ile ilgili şikayetlerin kabuledilemez bulunması ve Sözleşme'nin 35 §§ 3 et 4 maddesi gereğince reddedilmesi gerekmektedir.

VIII. SÖZLEŞME'NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI ÜZERİNE

335. Başvurucu ayrıca Sözleşme'nin 8. maddesini öne sürmektedir. Bu hükmün ilgili bölümleri şu şekildedir :

« 1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve iletişimine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir. »

336. Başvurucu bu hüküm altındaki şikayetlerin niteliği konusunda bir açıklama yapmamaktadır. Sahip olduğu bilgi ve belgeler ışığında ve olayların kendi yetkisine girdiği ölçüde Mahkeme, bu hüküm altında Sözleşme'de ve Protokollerde tanınan hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğine dair herhangi bir durum görmemektedir. Dolayısıyla bu şikayet, Sözleşme'nin 35 §§ 3 et 4 maddesi gereğince reddedilmesi gerekmektedir.

IX. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI ÜZERİNE

337. Sözleşme'nin 41. maddesine göre,

« Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder. »

A. Zarar

1. Tarafların iddiaları

338. Başvurucu kızının ölümü nedeniyle manevi tazminat olarak 100 000 euro (EUR) talep etmektedir. Başvurucu bu davada şikayet edilen ihlallerin ağır olduğunun ve kızının ailenin tek destek kaynağı olduğunun altını çizmektedir. Başvurucu, kızının ölümünün kendisini duygusal anlamda ağır

bir bunalıma soktuğunu ve sorumluların yargı önünde hesap vermesi için büyük çaba sarfettiğini eklemektedir.

339. Kıbrıs Hükümeti, istenen miktarın Mahkeme içtihatları ışığında yüksek olduğunu belirtmektedir ve başvurucunun ekonomik olarak kızına bağlı olduğunu gösteren herhangi bir belge öne sürmediğinin altını çizmektedir. Tek taraflı deklarasyonunda (yukarıdaki paragraf 187) Hükümet, maddi ve manevi tazminat ile tüm yargılama giderleri ve Mahkeme'nin uygun gördüğü tüm masraflar için 37 300 EUR önermektedir.

340. Rus Hükümeti, başvurucunun kızının güvenliğini sağlayamayan ve ölümü ile ilgili etkili soruşturma yapmayan devletin manevi tazminat ödemesi gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda Rusya, 2. maddenin usuli güvenceler konusunda başvurucunun yaptığı şikayetlerin yöneltildiği devlet değildir.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

341. Mahkeme, ailevi desteğin yitirilmesi ile ilgili tazminat talebinin manevi tazminattan çok gelirin kaybedilmesi kapsamına girdiğini belirtmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, başvurucunun iddia ettiği zarar ile Sözleşme'nin ihlali arasında bir bağın olması gerektiğini ve tazmin etme, duruma göre, gelirlerin kaybedilmesini de kapsayabileceğini hatırlatmaktadır (bkz., özellikle *Aktaş/Türkiye*, n° 24351/94, § 352, CEDH 2003-V (kısmi)). Bu davada Mahkeme, Kıbrıs'ın Bayan Rantseva'nın ölümünde sorumlu olduğunu belirtmemiştir ve 2. maddenin maddi kısmından dolayı değil, ama bu maddenin etkili soruşturma yapma ile ilgili usuli kısmından dolayı Sözleşme'nin ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla Mahkeme, başvurucuya kızının ölümünün sonucu olarak kendisine herhangi bir maddi tazminatın verilmesinin yerinde olmadığı kanaatindedir.

342. Manevi tazminat ile ilgili olarak Mahkeme, Kıbrıs makamlarının başvurucunun kızını mağdur olduğu insan ticaretinden korumak için gerekli tedbirleri almadığı, bu insan ticareti gerçekliği üzerine soruşturma yapmadığı ve genç kızın ölümü ile ilgili olarak etkili bir soruşturma yapmadığı sonucuna varmıştır. Dolayısıyla Mahkeme, Bayan Rantseva'nın açıklığa kavuşmayan ölümü ile ilgili durumların, genç kızı insan ticaretinden ve sömürüden koruyacak gerekli tedbirleri almadaki ve genç kızın Kıbrıs'a gelmesi ve orada kalması ile ilgili şartlar üzerine yapılması gerekli soruşturmadaki eksikliğin, başvurucuyu manevi yönden büyük bir üzüntüye soktuğu kanaatindedir. Adil bir şekilde karar veren Mahkeme başvurucuya, Kıbrıs makamlarının davranışlarından dolayı duyduğu üzüntü nedeniyle manevi tazminat olarak, miktara yansıtılabilecek her türlü vergi ile birlikte 40 000 EUR verilmesi gerektiğini taktir etmektedir.

343. Mahkeme ayrıca, Rusya'nın 4. maddenin usulü kısmını ihlal ettiği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır. Adil bir şekilde karar veren Mahkeme Rus makamlarının davranışlarından dolayı duyduğu üzüntü nedeniyle

manevi tazminat olarak, miktara yansıtılabilecek her türlü vergi ile birlikte 2 000 EUR verilmesi gerektiğini taktir etmektedir.

B. Yargılama masrafları ve giderleri

1. Tarafların iddiaları

344. Başvurucu, 485 480 Rus Rublesi (RUB), yani yaklaşık olarak 11 240 EUR'yu yargılama gideri olarak talep etmektedir. Bu miktar, seyahat, fotokopi, çeviri ve noter masrafları ile birlikte başvurunun para elde etmek için satmak zorunda kaldığı evin fiyatı olan 233 600 RUB'yi, cenaze masraflarını (yaklaşık olarak 46 310 RUB) ve Kıbrıs'ta 2008 yılında insan ticareti ile ilgili bir konferansa katılmak için harcadığı 26 661 RUB'yi kapsamaktadır. Bu konudaki belgeler talebe eklenmiştir.

345. Kıbrıs Hükümeti, başvurunun, gerçek ve zorunlu olarak Sözleşme ihlalini önlemek veya ihlali gidermek için yaptığı masrafları ancak elde edebileceğini ve bu miktarların makul olması ve söz konusu ihlal ile aralarında bir illiyet bağının olması gerektiğini iddia etmektedir. Dolayısıyla, başvuru tarafından istenen ve apartman dairesinin satılması ile ilgili olan 233 600 RUB'ye, 2008 yılında konferansa katılmasından dolayı yaptığı harcamalara ve miktarları makul olmayan ve belgelenmeyen tüm talep miktarlarına itiraz etmektedir.

346. Rus Hükümeti başvurunun, evini satmak zorunda kalması ve Kıbrıs'a gitmesi ile ilgili iddiasını ispatlamadığını savunmaktadır. Rus Hükümeti özellikle, başvurunun yetkili Rus makamlarına başvurarak Kıbrıs makamları nezdinden gerekli belgeleri ve hususları elde edebileceğini ve kendisine Kıbrıs'ta bir avukat tayin edilmesini isteyebileceğini iddia etmektedir. Son olarak Hükümet, başvurunun 2008 yılında bir konferansa katılmasından dolayı yaptığı harcamalara itiraz etmektedir ve bu davranışın Bayan Rantseva'nın ölümüyle ilgili yapılan soruşturma ile ilgili olmadığını belirtmektedir.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

344. Mahkeme içtihatlarına göre, istenen yargılama giderlerinin ancak gerçek olması, gerekli olması ve miktarlarının makul olması durumunda bir başvurucuya ödenmesi söz konusu olabilmektedir. Bu davada başvuru, kendi apartman dairesinin satılması ve 2008 yılında bir konferansa katılmasından dolayı yaptığı harcamalar ile ilgili taleplerini ispatlayamamıştır. Bu talepler, Bayan Rantseva'nın ölümü konusunda yapılan soruşturma ile ilgili değildir. Mahkeme ayrıca, 2. maddenin etkili soruşturma yapma ile ilgili usuli kısmından dolayı Sözleşme'nin ihlal edildiği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır. Dolayısıyla başvuru, cenaze ile ilgili masrafların ödenmesi talebinde de bulunamaz.

345. Yukarıda belirtilenler ışığında Mahkeme, yargılama masrafları ve giderleri ile ilgili olarak başvurucuya, miktara yansıtılabilecek her türlü vergi ile birlikte 4 000 EUR ödenmesinin makul olduğu kanaatindedir. Bu miktardan Avrupa Konseyi tarafından ödenen 850 EUR adli yardım miktarının düşürülmesi gerekmektedir. Bu davanın şartlarında Mahkeme bu miktarların Kıbrıs tarafından ödenmesinin yerinde olduğu kanaatindedir.

C. Gecikme Faizi

346. Mahkeme gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğu kanaatindedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kayıttan düşürülmesi için Kıbrı Hükümeti tarafından öne sürülen talebin reddine ;
2. Rus Hükümeti tarafından öne sürülen ve 4. madde ile ilgili konu bakımından yetkisizlik *ratione materiae* itirazın esasa bağlanmasına ve reddedilmesine ;
3. Sözleşme'nin 2, 3, 4 ve 5 madde ile ilgili şikayetlerin kabuledilebilir olduğuna ve diğer şikayetlerin kabuledilemez olduğuna ;
4. Sözleşme'nin 2. maddesine göre Bayan Rantseva'nın yaşam hakkını korumak için Kıbrıs makamlarının pozitif yükümlülükleri gereği gerekli tedbirleri almamasından dolayı Sözleşme'nin ihlal edilmediğine ;
5. Kıbrıs makamlarının Bayan Rantseva'nın ölümü ile ilgili etkili bir soruşturma yapmamaları nedeniyle Sözleşme'nin 2. maddesinin usuli kısmının ihlal edildiğine ;
6. Sözleşme'nin 2. maddesinin Rusya tarafından ihlal edilmediğine ;
7. Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili şikayetin ayrıca incelenmesine gerek olmadığına ;
8. Kıbrıs makamlarının Bayan Rantseva'ya insan ticaretine ve sömürüye karşı pratik ve etkili bir koruma sağlamadıkları ve onu korumak amacıyla gerekli tedbirleri almadıkları için Sözleşme'nin 4. maddesinin ihlal edildiğine ;

9. Kıbrıs makamlarının devam eden bir şekilde etkili bir soruşturma yapmamlarından dolayı Sözleşme'nin 4. maddesinin ihlal edildiği iddiasının ayrıca incelenmesine gerek bulunmadığına ;
10. Sözleşme'nin 4. maddesi anlamında Bayan Rantseva'yı korumak için pratik tedbirler alma konusunda Rusya'nın pozitif yükümlülüklerine aykırı hareket etmediğine ;
11. İddia edilen insan ticareti konusunda Rusya'nın gereğince etkin soruşturma yapma pozitif yükümlülüğü ile ilgili olarak Sözleşme'nin 4. maddesinin ihlal edildiğine ;
12. Sözleşme'nin 5. maddesinin Kıbrıs tarafından ihlal edildiğine ;
13.
  - a) Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktarlara yansıtılabilecek her türlü vergi ile birlikte Kıbrıs Hükümeti tarafından başvurucuya, 40 000 EUR (kırk bin euro) manevi tazminat olarak ve 3 150 EUR (ün bin yüz elli euro) yargılama giderleri olarak ödenmesine ;
  - b) Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek her türlü vergi ile birlikte ve ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Rus Rublesine çevrilerek Rus Hükümeti tarafından başvurucuya 2 000 EUR (iki bin euro) manevi tazminat olarak ödenmesine ;
  - c) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona ermesinden, ödeme gününe kadar geçen süre için, yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına ;
14. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine ;

Karar vermektedir.

İçtüzüğün 77 §§ 2 ve 3 hükümleri uyarınca İngilizce hazırlanan bu karar, 7 Ocak 2010 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Søren Nielsen
Yazı İşleri Müdürü

Christos Rozakis
Başkan

© **Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadeler kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.** The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Tout personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.